

Hoosea

PKK1142

Hoosea- kas meie aja peegel?

Hooseaga algab Piiblis nn „väikeste prohvetite” rida, mis lõpeb Malakiga, VT viimase raamatuga. „Väikeste prohvetite” nimetus on vastukaaluks suurtele prohvetitele, kelle hulka kuuluvaks loetakse Jesaja, Jeremija ja Hesekiel ning sageli ka Taaniel. Nimetus „väikesed prohvetid” ei räägi aga raamatute tähtsusest, vaid peamiselt ainult nende pikkusest. Tõsi küll, seegi kriteerium ei ole päris ühetähenduslik, sest Hoosea raamatus on rohkem peatükke kui Taanieli raamatus. Lehekülgede arvult on Taanieli raamat siiski natuke pikem.

Väikeste prohvetite raamatud tegelevad üsna keskendatult Iisraeli ja ka Juuda rahva olukorraga ühel või teisel puhul. Neid võiks seega kutsuda rahvuslikeks raamatuteks põhjendatumalt kui nn suuri prohveteid. Ometi ei ole väikesedki prohvetid oma isoleeritud maailmas, vaid neis võib näha viiteid ka kogu maailma ajaloole ja sündmustele.

Kui tahta väikeste prohvetite sõnumit lühidalt kokku võtta, siis võib üsna õigustatult öelda, et need on keskendunud sellele, et Iisraeli rahvas on rikkunud Issandaga tehtud lepingu. Nad ei ole järginud lepingu tingimusi, vaid mitmel moel astunud üle Jumala kümnest käsust. Sellest tuleneb, et raamatutes on tugevad üleskutsed pöörduda ära oma kurjadelt teedelt ja teha oma ligimestele head, mida eeldavad ka käsud. Need rõhuasetused on tinginud selle, et ka meie ajal on ühiskondlikud uuendajad üsna sageli apelleerinud väikeste prohvetite kuulutusele. Selle kohta pole ka midagi öelda. Kui meiegi ühiskonnas toimitaks nii, nagu eeldavad prohvetid, siis oleks meil kõigil kergem elada. Siiski, selliste tsiteerimiste probleemiks on sageli see, et nende puhul unustatakse ära raamatu tähtsaim sõnum, mis puudutab nii üksiku inimese kui ka terve rahva suhet Jumalaga. Väikeste prohvetite sõnumis on tugevalt üleval ebajumalateenistuse küsimus. Sellest tuleb loobuda kõigepealt, et maa elanike elu võiks hakata paranema. Prohvetid ei usu seega, et mingit tõelist vilja võiks sündida, kui suhe Jumalaga ei ole korras. Kui tuua illustratsiooniks pilt igapäevaelust, siis – ei saa maja remontimisest õiget asja tulla, kui kõigepealt pole vundament korda tehtud ja kogu maja seetõttu vajub igast nurgast.

Jeesus Kristus formuleeris sama asja Mt 6: 31-33 järgnevalt: „...” Samu rõhuasetusi näeme selgelt ka Hoosea raamatus.

Meie ees on seega Piibli raamat, mis kirjeldab aega tubli 2700 aastat tagasi. See räägib sündmustest, mis toimusid teistsuguses kultuuris kui meie oma. Peale selle oli see maa meie omast erinev ka oma pinnavormide ja ilmastiku poolest. Millised võimalused meil siis üldse on mõista õigesti raamatut, mis kirjeldab sealset aega ja sündmusi? Meile on ju suurelt osalt võõrad nii inimesed kui ka kohanimed.

Muidugi tuleb tunnistada, et päris kõike me pole võimelised mõistma. Mõned üksikasjad võivad jääda ebaselgeks isegi asjassepühendunud uurijatele. Teisest küljest aga on üllatav, et me mõistame raskusteta väga paljugi sellest, milline on selle raamatu sõnum meile. Kui vaadata inimkonna moraalset, sotsiaalset ja ühiskondlikku palet, siis tuleb tunnistada, et me pole lõppude lõpuks 2700 aasta jooksul millegi olulise poolest muutunud. Meilgi tuleb ületada samasuguseid probleeme, nagu neilgi sel ajal. Kadedus, viha, sõjad ja vallutused on tänapäeval täpselt samasugused nagu siis, ehkki tehnika on erinev. Ka Jumal kutsub meid enda juurde samamoodi nagu juba nii ammu; ja paraku peab tunnistama, et ka Jumala rahvas kaldub Jumalast ära pöörduma tänapäeval täpselt samuti, nagu juba siis. Järelikult pole mingit põhjust arvata, et me tegeleks ajalooliste sündmustega, mis meile tänapäeval enam korda ei lähe.

Me võime mõelda, et meie ees on 2700 aasta tagune raamat. Hakates seda uurima, märkame varsti, et see raamat kubiseb nimedest, millest meil pole aimugi. Samuti on seal viiteid ühiskondlikule olukorrale, mida on raske mõista, kuna me seda ei tunne. Seetõttu selleks, et mõista, millest Hoosea räägib, tuleb meil kõigepealt õppida tundma keskkonda, milles ta elas. Näiteks tuleb välja selgitada, kes valitses sellel maal ja milline valitseja ta oli.

Peale selle on kasulik teada, milline maailm tema maad ümbritses. Kui näiteks mõni ajaloolane uuriks saja aasta pärast Eesti ajalugu, siis paljud poliitikute väljaütlemised jääksid talle arusaamatuks, kui ta ei võta arvesse, milliste naabritega tuli riigil ühes või teises olukorras hakkama saada ja milline oli maailma üldine poliitiline olukord. Nii on meilegi kasulik teada, milline oli maailm väljaspool Hoosea kodumaad.

Edasi aitab loomulikult see, kui teame midagi selle maa enda ajaloost, kust see kaugel raamat pärineb. Samuti aitab selle maa geograafia tundmine mõista mõningaid asju, mis muidu võiksid jääda ebaselgeks.

Prohvet Hoosea elas ajal, mil Iisraeli rahvas oli jagunenud kaheks kuningriigiks – põhjariigiks, mida nimetati Iisraeliks, ja lõunariigiks, mida nimetati Juudaks. Hoosea tegutses prohvetina Iisraeli põhjariigis. Kohe raamatu alguses öeldaksegi: „...” (s 1)

Kõigepealt nimetati nelja Juuda kuningat ja seejärel Iisraeli kuningat. Kõiki neid nimetatakse sellepärast, et nad olid Hoosea kaasaegsed. Sellega on määratletud Hoosea tegutsemise aeg. Tema kaasaegsed olid ka prohvetid Miika ja Jesaja, kes tegutsesid Juudas, samuti Aamos, kes tegutses nagu Hooseagi Iisraeli põhjariigi territooriumil, ehkki ta ise oli pärit Juudast.

Kui uurida Hoosea raamatut, siis on raske jätta seda võrdlemata meie kaasajaga. Mitmeski suhtes on Hoosea ka meie aja peegliks. Kuidas just Hoosea raamat meie aega peegeldab, sellele küsimusele saame loodetavasti vastuseid vähehaaval vastavalt oma uurimise edenemisele. Ometi tahaksin juba siinkohal tõsta esile mõned tähtsamad iseloomulikud jooned. Teeme siis juba praegu Hoosea raamatu sisu uurimisega algust.

Kokkulangevused meie kaasajaga:

1. Iisraeli välispoliitiline olukord. Riigi naabruses, Kahejõemaal on tekkinud võimas jõud, mis ajab laienemispoliitikat ja peab agressiivseid sõdu. Selle jõu üheks eesmärgiks on vallutada Iisrael.
2. Religioosne olukord. Maa on viimaste aastakümnete jooksul jõukaks muutunud. Eriti rikaste inimeste heaolu on paranenud. Samal ajal, kui heaolu on paranenud, on elanikud hakanud teenima ebajumalaid ehk oma kätetööd. Tõsi küll, vormiliselt nad teenivad ikka edasi ka õiget Jumalat, aga ainult väliselt. Sisemiselt on nad temast võõrandunud. Möödunud edukate aastakümnete ajal on sündinud terve sugupõlv, kes kuigivõrd ei hooli endistest uskumustest ega Jumala teenimisest.
3. Inimeste jumalapilt on muutunud. Jumalat nähakse ainult heatahtliku õnnistuste toojana, kes rahuldub sellega, et teda vahetevahel meelde tuletatakse. Jumala viha ja kohtuid ei peeta tõelisteks. Teisisõnu – õnnetusekuulutajaid prohveteid ei usuta. Neid peetakse tüütuteks rahurikkujateks, kes asjata paanikat külvavad ja asju üle dramatiseerivad. Tänapäevase väljendades: probleeme muidugi on, aga need pole nii tõsised, nagu prohvetid neid kujutavad.
4. Hoosea raamat sisaldab õpetust terve Iisraeli rahva saatuses. Eriti Pauluse õpetus Iisraeli rahva saatuses, mis ta annab Rooma kirja peatükkides 9-11, põhineb Hoosea raamatul.

Nii on Hoosea raamat tihedalt seotud Iisraeli rahva ajalooaga, aga sellel on mõndagi öelda ka meie maa ja selle olukorra kohta. Küllap ei ole meil raske paralleele tõmmata.

Meie aega nimetatakse juba postkristlikuks ehk kristlusejärgseks. Sajandite jooksul on meil just ristiusu mõjul välja kujunenud muuhulgas sotsiaalhoolekande- ja tervishoiusüsteem. Kirikute juurde asutati Eestimaal koolid ja seal lähtus kirjaoskus, samuti kirjanduse ja ajakirjanduse levik. Kiriku diakooniatöö on olnud aluseks sotsiaaltööle, mis praegu on kohalike omavalitsuste õlul.

Aja jooksul on kirikust alguse saanud töövormid läinud üle ühiskonna kätte. Eriti nõukogude ajal oli igasugune ühiskondlik tegevus riigi seadustega kirikule täielikult keelatud. Aastakümneid kestnud jõuline ateistlik propaganda ja ajupesu on saavutanud ka olulisi tulemusi – paljud usuvad veel praegugi selle väiteid. Suur osa rahvast on kirikust võõrdunud. Paljud neist, kes veel Jumala olemasolu usuvad, ei tea temast kuigi palju. Liigume üha selgemalt selles suunas, et ühiskonnas otsuste langetamisel ja tegevuse planeerimisel ei lähtuta enam kristlikest väärtustest.

Ühiskonnas toimuvaid arenguid jälgides tuleb paratamatult küsida, kas praeguse Jumalast üha vähem hooliva sugupõlve kohta ei käi samasugused ähvardavad hoiatused, mis sel ajal anti samade pattude puhul Iisraeli rahvale? Tõsi küll, meie olukord on ühes asjas oluliselt erinev - meil on praegu väga eriline armuaeg. See, kuidas Jumal meid ateistliku ikke alt vabastas, näitab, et ta tõesti tahab anda meile armu. Tunnistagem otse ja ausalt, et jah, see oli nimelt Jumal, kes tolele totalitaarsele ateistlikule süsteemile lõpu tegi, kasutades selleks küll toleaegeid poliitikuidki – nii meie kui ka Moskva omi. Ütleksin, et kõik see, mis sellega seoses toimus, oli justkui eriline värskendav armutuule puhang taevast. Midagi sellest tuulest puhub veel praegugi, ehkki selle taevane lõhn pole enam nii selgelt tunda. Selle üheks väga selgeks näiteks on seegi, et võime praegu teha ja kuulata vaimulikke raadiosaateid koguni kahel kanalil, muuhulgas ka käesolevat saatesarja. Paraku tuleb karta, et kui me sellest Jumala armu osutusest kaugemaleulatuvaid järeldusi ei tee, siis tõenäoliselt ähvardab meid hukk samamoodi, nagu kord Jeruusalemma rahvast, kelle pärast Jeesus nuttis, kuna ta ei tundnud ära oma erilist armuaega ja jättis selle lõpuks kasutamata.

Eelöeldu põhjal oled ehk juba märganudki, et Hoosea raamatu sõnum on üsna lähedane Jeremija raamatu omale. Jeremija, kes elas umbes 150 aastat hiljem, hoiatas Juuda rahvast samade pattude eest, nagu Hoosea Iisraeli rahvast. Mõlemad hoiatasid ka tulevase suurriigi kallaletungi eest, mis pidi saama rahvale saatuslikuks. Mõlemad prohvetid pidid ka koos oma rahvaga nägema rahva küüditamist. Selles suhtes me elame Eestis praegu otsekui hilisemal ajal – meil on vallutused ja küüditamised juba seljataga. Ometi ei tähenda see, et võiksime nüüd olla muretud ja et toimunust poleks tarvis teha järeldusi. Hoosea raamatu jõuliseks sõnumiks on kutse rahvale pöörduda tagasi Issanda juurde.

Eespool juba lühidalt tutvusime keskkonnaga, kus prohvet Hoosea tegutses ja kus on sündinud ka Hoosea raamat. Tegevusaeg oli aastad 750 – 720 eKr. Elu Iisraelis oli olnud hea ja turvaline. Ümbritsevate rahvaste jumalad olid saanud armsaks Iisraellastelegi. Ilmselt mõtlesid nemadki, et milleks olla mõttetult vanamoodsad ja mitte võtta üle teiste kultuuride rikkusi? Issanda teenimine oli muutunud üldiselt vormitäiteks. Kuna väliselt oli kõik hästi, siis polnud ka Jumalat suuremat tarvis.

Sellisel ajal sai prohvet Hoosea ülesande tõusta kuulutama Issanda armastuse kutset taganenud Iisraeli rahvale – praeguse Iisraeli põhjapoolsele osale. Nimi Hoosea tähendab tõlkes Päästjat. See on sama tüvega sõna, mis on ka nimedel Joosua ja Jeesus.

Hoosea raamatus ei ole – erinevalt mitmetest teistest VT raamatutest – jutustust prohveti kutsumisest. Sellest on järeldatud, et sündmused, millest Hoosea raamatus räägitakse, ei tähendanud Hoosea tegevuse algust prohvetina. Sel juhul oli ta tegutsenud prohvetina juba enne selles raamatus kirjeldatud sündmusi. Seega on teadmata, millal Jumal Hoosea prohvetiks kutsus.

Hoosea raamatut on võimalik mitmel moel liigendada ja osadeks jagada. Seda on eri piibliseletajad teinudki. Kõigile jaotusviisidele on aga ühine see, et Hoosea raamatu kolm esimest peatükki moodustavad omaette terviku. Ülejäänud 11 peatükki võib aga rühmitada mitmel eri viisil.

Käesolevas kommentaaris on järgitud inglise uurija Derek Kidneri jaotust. Tema jagab Hoosea raamatu kahte ossa: peatükid 1 – 3 ja 4 – 14. Mõned teised uurijad, nagu näiteks David Allan Hubbard, jagab raamatu kolme ossa: ptk 1 – 3, 4 – 11 ja 12 – 14. Charles Pfeiffer aga jagab raamatu kolme ossa järgmiselt: 1 – 3, 4 – 13 ja 14. peatükk on omaette tervik.

HOOSEA 1 – 3 TERVIKUNA

Hoosea raamatu esimesed kolm peatükki kirjeldavad tema abielu. Hoosea saab Issandalt käsu sõlmida abielu Gomeriga, Diblaimi tütreaga. Prohvet kuulab Issanda sõna. Varsti aga selgub, et Issanda käsul on ka sügavam tähendus. Prohvet Hoosea saab oma abieluga elavaks prohvetikuulutuseks ja sõnumiks kogu israeli rahvale.

Selline viis Jumala sõnumit edastada ei ole Piiblis just tavaline. Ka prohvet Hesekieli elus võime näha midagi sarnast: ka temale anti ülesanne näidata oma eluga mõningaid Jumala antud sõnumeid. Näiteks Hs 12: 3-6 ütleb Issand: „...”

Võib aga siiski öelda, et ehkki Hesekieli ja Hoosea ülesannetel oli kokkulangevusi, oli neil ka suur erinevus. Kui Hesekielile anti ülesanne näiteks murda oma kodu seinast läbi, siis ta teadis, et see oli Jumala sõnum, mis tehti israeli rahvale teatavaks ainult konkreetsemal viisil kui tavaliselt. Teatud mõttes võib öelda, et see jäi Hesekielile endale välispidiseks. Hoosea ülesanne oli teistsugune. Kui loeme esimesed kolm peatükki läbi, siis mõistame, et Jumala antud ülesanne Hooseale – abielluda Gomeriga – ei olnud midagi ebameeldivat. Ta oli kõige järgi otsustades oma naisesse väga armunud. Tegemist oli tõelise *lovestory*'ga, armastuslooga. Ja just see teebki selle osa ka väga vapustavaks.

Hoosea saab oma nahal ja oma tunnete tasandil kogeda, mida tähendab saada oma armsama poolt hüljatud. Ta peab kogema, mis tunne on minna oma naist võõra mehe sülest tagasi tooma, olles sunnitud tema eest pealegi veel maksma (3: 2). Ta saab tunda, mis tunne on, kui oma naine sünnitab lapsi võõrale mehele.

See kõik on Hoosea prohveteerimise taustaks. Tal oli isiklike kogemuste kaudu justkui otsevaade Jumala südamele. Ta tundis, mida tähendab kaotada oma armsam teisele. See kõik valmistas Hooseat ette ta ülesande täitmiseks. Oma elu põhjal võis ta täiesti ainulaadsel viisil teha kogu rahvale teatavaks Jumala sõnumi.

Selline on lühidalt Hoosea raamatu esimese kolme peatüki sõnum, aga ühtlasi ka terve raamatu sõnum. Jumala pikameelsus on sõnulkirjeldamatu. Tema armastus ületab tõesti igasuguse mõõdu. Prohveti elusaatuse mõte oli panna israeli rahvas mõistma, kui väga tahab Jumal saavutada, et rahvas tema juurde tagasi pöörduks, ning kui valmis ta on neile halastama.

PKK1143 Ho 1: 1-7

Võta naine!

Eelmisel korral tegime juba algust Hoosea raamatuga, tutvudes selle ülesehitusega. Raamat algab armastuslooga, mis lõpeb piinava valuga. Kõigepealt aga saame teada aja, millal Hoosea prohvetina tegutses.

1: 1

Hoosea kaasaegsed olid prohvetitest Jesaja, Miika ja Aamos. Nende raamatutest aga ainult Aamose raamatus kõneldakse prohveti tegutsemisajaga seoses nii Iisraeli põhjariigi kui ka Juuda kuningatest. Miika ja Jesaja raamatute alguses nimetatakse ainult Juuda kuningaid. See on ka mõistetav, sest nad tegutsesid Juudas. Hoosea aga tegutses Iisraelis. Seepärast juhivad ka juba Hoosea raamatu esimesed sõnad meie tähelepanu eriti Iisraeli põhjariigile.

Saime teada, et Hoosea isa oli Beer. See tähendab tõlkes „minu kaev“ või „minu allikas“. Hoosea raamatus aga ei rõhutatud kuidagi isa ega isa nime tähtsust. See üksnes eristab Hoosea teistest samanimelistest isikutest. Huvitav on ka see, et Iisraeli põhjariigi viimase kuninga nimi oli samuti Hoosea, ja tema ajal küüditati rahvas Assüüriasse. Sissejuhatavas saates juba märkisin, et Hoosea nimi on sama tüvega nagu nimed Joosua ja Jeesus – need kõik tähendavad päästjat. See nimi sobib hästi prohvetile, kes tegi kõik, et juhtida rahvast surma viivalt teelt eluteele. Seevastu nõrgale Hoosea-nimelisele kuningale jäi see nimi ainult vanemate lootuse väljenduseks. Oma nime see mees ei õigustanud.

Ära toodud Juuda kuningate nimede alusel saab üldjoontes välja arvestada Hoosea tegutsemise aja. See hõlmas osa Ussija pikast valitsusajast umbes aastatel 790 – 740 eKr. Jootam valitses osaliselt koos oma isaga aastatel 751 – 732 eKr. Aahas oli kuningaks aastatel 732 – 715 ja Hiskija 715 – 686 eKr. Seega jätkus Hoosea tegevuse mõju veel Juudaski pärast seda, kui Iisraeli põhjariik hävitati a. 721 eKr. Ilmselt läks nii, et kui Juuda elanikud nägid Hoosea ennustuste täitumist, siis tahtsid nad isegi teda veel kuulata.

Huvitav on, et Põhjariigi kuningatest nimetab Hoosea ainult Jerobeami, st. Jerobeam II, aga üldse mitte riigi viimast kuningat, oma nimekaimu Hooseat. Selle põhjuseks on arvatavasti, et Jerobeam II oli viimane silmapaistev Iisraeli põhjariigi kuningas. Pärast teda vahetusid kuningad kiiresti. Näiteks Sallum jõudis valitseda ainult kuu aega, kui ta juba tapeti. Neist üksteisele kiiresti järgnenud veristest võimuvahetustest ja ühtlasi ka Iisraeli põhjariigi viimasest lõpust räägitakse lausa askeetliku sirgjoonelisusega 2Kn 15-s. Ilmselt nendest kiiresti muutuvatest oludest johtus see, et Põhjariigi kuningatest polnud mõtet nimetada kedagi peale Jerobeami.

Suundume nüüd rahutu ühiskondliku olukorra juurest Hoosea elu ja suure armastuse juurde.

1: 2

Hooseale antakse käsk abielluda hooranaisega. Selle väljendi juures tasub hetkeks peatuda. Hooramine või kõlvatus tähendab piibellikult keelepruugis kahte asja. Kõigepealt abielurikkumist, samuti üldse „lõbuteenus“ pakkumist. Abielurikkumise eest oli Moosese Seaduses ette nähtud surmanuhtlus. Jh 8-s räägitakse just selle seadusesätte alla käivast juhtumist, kui Jeesuse juurde toodi abielurikkumiselt tabatud naine, keda ähvardas kividega surnuks viskamine. Jeesuse reaktsioon aga päästis naise elu.

Ent abielurikkumisel või hooramisel on Piiblis ka teine, vaimulik tähendus. Piibel nimelt nimetab hooramiseks ka igasugust ebajumalateenistust. Ent sellegi taga on abielu mõte. Piibel nimelt võrdleb Jumala ja Iisraeli rahva lepingut sageli abieluga. Jumal on mees ja Iisrael on naine. Samasugust võrdlust näeme ka UT-s, kus kogudust kutsutakse Kristuse pruudiks. Sellist jõulist võrdlust kasutataksegi ka Hoosea raamatus. Nii näiteks öeldakse Ho 2: 18: „...” Siin öeldakse otsesõnu, et Jumal on Iisraeli abielumees. Loomulikult on sellise võrdluse mõte rõhutada, kui lahutamatu ja lähedaselt Jumal ja ta rahvas kokku kuuluvad. Eeldatakse seega, et ka rahva poolt on tegemist hoopis enamaga, kui vaid uskumisega, et Jumal on olemas, või isegi tema pealiskaudse ja vormilise teenimisega. Seda tasub meeles pidada ka UT-i ajal, st meie ajal.

See tähendab sedagi, et kui Hoosea raamatus tagapool süüdistatakse Iisraeli rahvast hooramises ja abielurikkumises, mis tähendab seda, et nad teenisid baale, siis ei võinud neid Seaduse järgi neid oodata miski muu kui surmanuhtlus.

Robert Brinsmead märgib oma raamatus „Jumalan liitto” ehk „Jumala leping” VT prohvetitest rääkides, et nad olid õigupoolest seadusemehed, kes uurisid seaduseraamatuid, et näha, mis oli ühe või teise üleastumise tagajärjeks. Asja lähemalt vaadates peab siiski ütleva, et see arusaam on ilmselt tublisti lihtsustatud ega pea paika. Nimelt me näeme Piiblist prohvetite kohta väga selgelt kahte asja – esiteks, Jumal kutsus nad isiklikult tööle, ja teiseks, ta andis neile ka konkreetsed sõnumid, mis tuleb rahvale öelda. Nad ei olnud seega isehakanud „asjatundjad” ega rääkinud omast peast. Tuletame meelde kasvõi Jeremijat, kes puikles vastu, et ta on noor ega oska rääkida; või Aamost, kes ütles, et ta on hoopis aednik, mitte kirjatundja, kuid Jumal käskis tal minna ja kuulutada. Ikka ja jälle võime Piiblist lugeda, kuidas Jumal annab oma prohvetile käsu: „Mine ja ütle mu rahvale nõnda ja nõnda!” Samamoodi algas ka Hoosea raamat: „Issanda sõna, mis tuli Hooseale, Beeril pojale ...” Niisiis, prohvet ei läinud tööle omal algatusel ega mõelnud ise välja, mida rahvale rääkida. Hesekielile näiteks andis Jumal korduvalt käsu anda rahvale isikliku eluga näitlikke kuulutusi, samuti ka Jeremijale. Näiteks tuli Hesekielil murda oma kodu seinast läbi, kujutades põgenemist. Või Jeremijal tuli minna ja matta oma vöö kaugele maale, hiljem aga, uue käsu peale, tuua see sealt jälle ära. Selliseid asju ei saanud prohvet mingil juhul välja lugeda Moosese Seadusest.

Muidugi olid prohvetite sõnumid kooskõlas ka sellega, mis Jumal juba ammu oma Seaduses oli öelnud, aga prohvetid ei uurinud Seadust ega teinud sellest omapäi loogilisi järeldusi. Niiviisi töötasid hilisemal ajal kirjatundjad, aga nagu me mäletame Jeesuse ajast, selline uurimine ei andnud neile prohvetlikku arusaama Jumala sõnast, selle tegelikust tähendusest. Nad tundsid küll põhjalikult Jumala sõna kirjatähte, aga mitte selle vaimu. Nii osutusid nad Jeesusele vastuseisjateks. On kaks väga erinevat asja, kas inimene loeb Jumala sõna ja teeb sellest omapäi järeldusi, või valgustab teda Jumala Vaim ja annab konkreetse sõnumi.

Ka Hoosea läbi kuulutas Jumal õigupoolest sedasama, mis ta oli juba ammu teada andnud lepingu tingimuste ja ka nendest üleastumiste kohta. Hooramise ja abielurikkumise eest oli Seaduses karistuseks ette nähtud surmanuhtlus. Aga kuidas mõista seda, et naist, kelle nimi oli Gomer, nagu järgnevalt kuuleme, nimetatakse hooranaiseks? Hoosea raamatu mõistmise seisukohalt tundub kõige loomulikult lähtuda oletusest, et Gomer ei olnud hooranud enne abiellumist. Kõige kindlam on mõista seda piibli kohta nii, et Gomeri truudusetus ehk kalduvus abielurikkumisele tuli välja alles pärast abielu sõlmimist. Hoosea arvas abielludes, et ta saab naise, kes jääb talle truuks.

1: 3

Gomeri nimele on uurijad aastate jooksul pakkunud paljugi tõlgendusi, aga ükski neist ei ole leidnud üksmeelset toetust. Mõned igatahes arvavad, et see tuleneb heebreakeelsest sõnast, mis tähendab saavutamist. Ka Gomeri isa

Diblaimi nime tähendus on ebaselge. Räägin nimede tähendusest nii palju sellepärast, et just Hoosea raamatus on paljude nimede tähendusega seotud oluline sõnum, nagu edaspidi näeme.

Tasub ka meeles pidada, et Jumala käsk abielluda ei olnud Hooseale kuidagi vastumeelne. Tagapool nimelt selgub, et Hoosea oli Gomerisse armunud. Ta sai seega Issandalt seda, mida sooviski. Kõik paistis minevat kenasti. Armastajate abielu näis algavat hästi. Gomer jäi lapseootele ja sünnitas Hooseale poja.

1: 4-5

Sündinud pojale anti Jumala käsul nimi *Jisreel*. Nii näeme juba siin, et Hoosea tegevus prohvetina oli tihedalt seotud kogu tema perekonnaga. Vanemad ei võinud lapsele nime panna omapead, vaid selle andis Jumal. *Jisreel* tähendab tõlkes „Jumal puistab välja või laiali, külvab, levitab, hajutab”. Siinkohal tähendabki see nimi ilmselt laialipuistamist, sest Issand kavatses Jehu soole kätte tasuda Jisreeli veretööd ja teha Iisraeli põhjariigile lõpu.

Jehu sugu vajab arvatavasti natuke selgitamist. Selleks tuleb meil heita pilk Iisraeli rahva ajaloolle. Ühtlasi vaatame mõnevõrra ka raamatu 1. salmis nimetatud Jerobeam II aega ja sellele järgnenud verist ajalugu, millest räägitakse juba eespool nimetatud 2Kn 15-s. Jehu soo ajalugu aga algab juba varem. Jehu sai kuningaks umbes aastal 842 eKr, olles tapnud eelmise kuninga Joorami. 2Kn 9-s ja 10-s on täpsemalt kirjeldatud, kuidas Jehu laskis kuningaks saades tappa kõik Ahabi kuningasoo liikmed, prohvet Eelija lugudest tuntud Iisebeli ning suure hulga Baali prohveteid.

Nimi Jisreel, mis Hoosea pojale pandi, oli seega tähenduslik: see oli linn Jisreeli tasandiku kagunurgas paikneva Gilboa mäe lähedal (Naatsaretist u 17 km lõuna pool), kus Ahab ja Iisebel veetsid talved. Jehu tappis just Jisreelis kõik, kes olid Ahabi soost järel. Hoosea raamatus on nimi Jisreel kogu põhjariigi sünonüümiks.

Kui Hooseal tuli panna oma pojale nimeks Jisreel (Jumal puistab laiali), siis tähendas see, et Jumal kavatses laiali puistata terve Iisraeli. Omal ajal, kui Jehu hävitas Ahabi soo ja laskis tappa Baali prohvetid, sai ta Jumalalt selle eest kiita. Talle anti töötus, et ta sugu valitseb Iisraelis neljanda põlvni. Selle kohta võib 2Kn 10: 30 lugeda Issanda töotust: „...”

Sel ajal paistsid asjalood olevat Jehu seisukohalt head, aga see olukord ei jäänud püsima. 2Kn 10:31 jutustatakse: „...” Jerobeami patu all mõeldi Jerobeam I, riigi asutaja poolt umbes sada aastat varem sisse seatud kuldvasikate kummardamist Peetelis ja Daanis. Seega oli Jehu valitsemisel Issanda silmis nii kiiduväärset kui ka laiduväärset. Küllap on sama lugu üldiselt kõigi kristlastegagi. Ilmutusraamatus näiteks, kui Issand saadab sõnumid seitsmele kogudusele, tõstetakse neis iga koguduse kohta esile nii positiivsed kui ka negatiivsed asjad.

Kui Hoosea raamatus räägitakse Jisreeli veretöödest, mis tasutakse kätte Jehu soole, siis esimesena tuleb pähe mõte, et jutt on Jehu julmusest, millega ta hävitas kuningas Ahabi järeltulijad. Aga tähelepanelikult lugedes näeme, et Issand ei rääkinud Jehu, vaid Jisreeli, st. Iisraeli veretöödest. Tagapool, Ho 4:2 ütleb Issand, kirjeldades, mis maal toimub, muuhulgas, et veresüü järgneb veresüüle. Seega ei tarvitse siin olla jutt üldse sellest, mis minevikus korda saadetud, vaid hoopis sellest, mis toimub käesoleval ajal. Et see makstakse kätte Jehu soole, see tähendab lihtsalt, et Jehu sugu on valitsemas ajal, kui karistus kätte tuleb.

Nagu Jumal oli töotanud, olid Jehu järeltulijad tõesti Iisraeli kuningateks neljanda põlvni: Jehu järel sai kuningaks tema poeg Joahas, siis Joas, Jerobeam II ja veel ka tema poeg Sakarja, kes valitses kuus kuud ning jäi viimaseks Jehu soost valitsejaks.

Jumal töötas murda katki Iisraeli ammu Jisreeli orus. Sel ajal olid amb ja nooled sõjaväe kõige täpsemad ja kaugemale ulatuvad relvad. Seega oli ammu puruks murdmine kujund, mis tähendas Iisraeli armee lüüasaamist. Jisreeli tasandik pidi saama rahvale lõpliku kaotuse kohaks. Et see kaotus pidi aset leidma just selles piirkonnas, ei olnud iseenesest mingi ime, sest Egiptuse ja Mesopotaamia vahel liikunud armeed on läbi aegade läinud ka läbi Jisreeli tasandiku. Sealtnaudu nimelt läheb neid maid ühendav tähtsaim tee. Kui ei kasutatud seda teed, siis tuli rännata palju raskematel mäestikuteedel või kõrbes, need variandid aga ei olnud kumbki suurtele armeedele sobivad.

Nii sai Hoosea poja nimi kohtuähvarduseks kogu Iisraeli rahvale. Aga selle poja nimel on oma tähendus ka meile, kuna Jisreel on seotud ka Jisreeli tasandikuga. Praegu kasutatakse seda nime piirkonna kohta, mis ulatub Karmeli mäelt Jordani orgu. Seega on tegemist sama piirkonnaga, mida Ilmutusraamatus nimetatakse selle tasandiku lääneosas paikneva Meggiddo künka järgi Harmagedooniks. See on koht, kus Ilmutusraamatu järgi peetakse viimasel ajal suuri, kogu maailma saatust muutvaid lahinguid.

1: 6

Hoosea ja Gomeri liit jätkub, aga juba võib näha ka esimesi mõrasid. Tõsi küll, kui ei loe hoolikalt, siis seda ei märka. Eespool, kolmandas salmis öeldakse, et Gomer sünnitas Hooseale poja. Seevastu kuuendas salmis, kus räägitakse tütre sünnist, enam ei mainita, et Gomer sünnitas lapse Hooseale. See väike väljendi muutumine annab juba vihje, et laps ei tarvitsenudki olla Hoosea oma.

Tütrele tuli panna nimeks Lo-Ruhama. See nimi tähendab tõlkes „ei ole halastust“ või „ei ole armastust“, olenevalt sellest, kuidas algkeelset sõna tõlkida. Mõlemad variandid on omamoodi põhjendatud. Jälle on nime andjaks Issand. Tütre nimi ennustas kujundlikult kogu Iisraeli põhjariigi saatust: sellele enam ei halastata.

Järgmises salmis võrreldakse Põhjariiki lõunariigi Juudaga, keda töötatakse tulevasest kohtumõistmisest säästa.

1:7

See salm on ilmselge viide neile erilistele sündmustele, mis leidsid aset umbes 50 aastat hiljem, aastal 701 eKr. Siis täitus see ennustus täht-tähelt. Tervet seda sõda on kirjeldatud 2Kn 18:13 – 19:37. Sellest osast on meile praegusel hetkel tähtsaim sündmus ära toodud 19: 35-36: „...“

Nagu sellest kirjeldusest näeme, Issand päästis Juuda tõesti ise, kasutamata selleks seekord Jeruusalemma kaitsjate oskusi ja relvastust. Neid sündmusi oleme lähemalt käsitlenud oma saadetes varem, kommenteerides 2Kn-t ja Jesaja raamatut.

Nagu näeme, kõnelevad Hoosea naise kaks last Iisraeli rahva tulevase saatuse kohta üsna süngelt. Gomer sünnitas veel kolmandagi lapse, aga selle pesamuna nimega seonduvat sõnumit uurime järgmisel korral.

PKK1144 Ho 1:8 – 2:15

Truudusetuse lapsed

Prohvet Hoosea oli saanud Jumalalt meeldiva ülesande: tal tuli võtta naiseks Gomer – naine, keda ta armastas. Abielu algas toredasti. Gomer jäi lapseootele ja sünnitas poja, kellele Issand käskis panna nimeks Jisreel. Poja nimi tähendas tõlkes „Issand hajutab”. See tähendas ähvardust kogu rahvale, kõneldes sellest, mida Issand kavatses talle teha. Seejärel jäi Gomer uuesti lapseootele ja sünnitas tütre, kellele pandi eriline nimi „Lo-Ruhama”, mis tähendab „ei ole halastust”. Ka tütrele valis nime Issand. See kõneles sellest, et Iisraeli rahvale enam ei halastata. Tema armuaeg oli läbi. See nimi viitas ka sellele, et laps ei saanud tunda tõelist isa armastust, sest Hoosea nähtavasti ei olnud tema isa. Nii sattus prohveti abielu kõvasse katsumusse. Ka edaspidine ei töötanud midagi paremat.

1: 8-9

Gomer jäi jälle lapseootele, aga selgi korral ei öelda, et ta oleks sünnitanud lapse Hooseale. Issand aga käskis anda pojale nimeks Lo-Ammi, mis tõlkes tähendab: „ei ole minu rahvas”. Ka sellise nime panemise põhjus on selge. Kuna Iisraeli rahvas ei taha olla Issanda rahvas, siis ka Issand ei taha enam olla rahvale toeks. Kui lapse nimi panna ainsuse vormi, siis see tähendab „ei ole minu laps”.

Nii lõpeb esimene peatükk päris raskes meeleolus. Rahvas on hüljanud oma Jumala ja Jumal oma rahva. Kohtuotsus on välja öeldud. Hoosea abielu kujutab otseselt Jumala ja Iisraeli rahva suhet. Iisrael, kelle nimi oleks pidanud Jumalale vilja kandma, sünnitas lapsi hoopis võõrale.

Keset seda rusuvat meeleolu tuleb raamatu teine peatükk, milles on üllatuseks hoopis teistsugune sõnum. Kogu raamatu toon muutub 2. peatüki alguses. Äsja nii kindla kohtuotsuse saanud rahvale kuulutatakse armusõnumit.

2: 1-3

Gomeri kolme lapse nimed Jisreel, Lo-Ruhama ja Lo-Ammi saavad uue, endisele vastupidise tähenduse. Vanimast, Jisreelist räägitakse nüüd selle sõna positiivses tähenduses. Eelmisel korral ütlesin, et sõnal „jisreel” on kaks tähendust: 1) „Jumal hajutab”, 2) aga ka „Jumal külvab”. Hajutamine, millisele tähendusele viidati esimeses peatükis, kõneles muidugi hävingust. Aga tegelikult on sellele lähedane ka külvamine, sest vanasti käis Eestimaalgi külvamine käsitsi – seemet külimitust peoga põllule laiali loopides. Külvimasinad on ju päris uus leiutis. Külvamine on positiivne tegevus ja viitab siin rahva pääsemisele.

Samamoodi on uus tähendus antud ka nimedele Lo-Ruhama ja Lo-Ammi – mõlema eest on eitav eesliide kadunud. Nii muutus mõlema nime tähendus positiivseks, endisele vastupidiseks. Jumal ütleb, et kunagi kauges tulevikus on jutt tema rahvast, kelle peale on halastatud.

Kuidas seda äkilist muudatust prohveti kuulutuses mõista? Miks läks ta siin kohtu kuulutamisel otse üle päästmissõnumi kuulutamisele? Järeldus on, et ehkki Jumal hetkel kuulutas oma rahvale välja karmi kohtuotsuse, ei tähenda see, et ta oleks nendega lõpparve teinud. Vastupidi – ta annab teada, et kord tuleb aeg, millal ta on oma rahvaga eesmärgile jõudnud.

Üks üsna loomulik seletus on, et Hoosea räägib eri aegadest. Esimese peatüki ähvardavad sõnad kõnelevad, milline on praeguse elukäigu tulemus. Teine peatükk aga tuletab kohtualustele meelde, et Jumala poolt Aabrahamiga sõlmitud leping on ikka veel jõus. Teise peatüki 1. salmi sõnad ongi otsene viide töötustele, mis Aabraham Jumalalt sai. Siin öeldakse: „Aga ükskord on Iisraeli lapsi arvu poolest nagu mereliiva, mida ei saa mõõta ega lugeda.” Samasisulise

töötuse andis Jumal Aabrahamile, kui ta oli valmis Morija mäel ohverdama oma ainsat poega. 1Ms 22: 16-18 jutustatakse, mis Issand seal ütles: „...”

Nüüd siis tuletab Jumal Hoosea sõnade läbi rahvale meelde, et ehkki teda praegu tabab kohtuotsus, ei tähenda see ometi lõplikku hävingut. Töötused on olemas ja kehtivad endiselt. Tõsi küll, nende teostumine oli selles olukorras elavate inimeste meelest täiesti ebarealistlik ja võimatu. See eeldas Jumala tegutsemist ja imesid. Aga üks Jumala suurusele olegi kohane, et talle on võimalikud asjad, mis inimeste jaoks on võimatud.

Tasub tähele panna, et 11. salmis on ennustus Juuda ja Iisraeli ühisest valitsejast, kellel on sama positsioon, nagu omal ajal Taavetil ja Saalomonil: „Siis kogunevad ühtekokku Juuda lapsed ja Iisraeli lapsed, panevad ühe endile peaks ja vallutavad maa.” Vähemalt minul tekivad siin vägisi paralleelid 20. sajandi Iisraeli ajalooga. Iisrael on tõesti praegu üks terviklik riik. Ta oli ka sunnitud oma maa endale sõjaga vallutama, kuna talle kuulutati sõda kohe, kui ta end iseseisvaks kuulutas. Ka edaspidi tuli tal korduvalt oma territooriumi sõjaliselt kaitsta.

Kui pealegi näeme, et Paulus tsiteerib Rm 9:25-26 eespool loetud salmi rahvast, kes ei ole rahvas, siis on meil põhjust olla tähelepanelik. Paulus kirjutab seal: „...”

Selles kohas Rooma kirjas õpetab Paulus Iisraeli rahva saatusest ja suhtest Jeesuse Kristusega, kelle nad sel ajal olid rahvana hüljanud. Edasi on Paulus õpetanud, et VT-i töötused Aabrahami seemnest, kelles kõik rahvad saavad õnnistatud, viitab just nimelt Jeesusele. Paulus – paganate apostel – juhib siinkohal tähelepanu sellele, et Jumal kutsub oma rahvaks rahvast, kes ei olnud tema rahvas. Nii näeb apostel selles piiblikohas töötust meie, paganate pääsemisest Jeesuse Kristuse tõttu. Tema kaudu on Jumal valmistanud endale rahva, kes esialgselt ei olnud tema rahvas. Nagu näeme, ka Hoosea raamatus räägitakse tohutust hulgast inimestest, keda „ei saa mõõta ega lugeda”.

Aga tasub tähele panna ka seda, et Hoosea muidugi kõneleb siin nimelt Iisraeli rahvast rääkides halastusest, mis talle kord osaks saab. Samast asjast räägib ka Paulus, õpetades, et Iisraeli on tabanud paadumus, mis kestab seni, kuni paganate täisarv on päästetud saanud. Pärast seda koidab pääste aeg ka Iisraelile. Seega ootab see Hoosea ennustus ikka veel oma lõplikku täitumist.

Nende salvide kohta, mida senini oleme Hoosea raamatust uurinud, tuleb teha veel üks tähtis tähelepanek: oleme neis kohtunud nii kohtu- kui ka halastusekuulutusega. Iga kohtukuulutusele järgnes ka seletus, miks kohtumõistmine peab tulema, aga halastusekuulutusele ei järgnenud mingeid seletusi. See väike detail näitab, et Jumala kohtumõistmised eeldavad erilist põhjust, aga tema halastust pole tarvis seletada. Kas ei kõnele see meile midagi väga suurepäraselt Jumala meelegaadi kohta? Ta halastab oma soovi kohaselt, kuna see on talle kõige omasem! Kohut mõistma hakkab ta alles siis, kui ta on selleks sunnitud meie pattude tõttu. Sellepärast võib tema juurde julgesti minna langenunagi.

2:4

Siin öeldakse juba otse, et Hoosea naine on moraalselt täiesti raisus. Hoosea oli saanud Jumalalt käsu abielluda Gomeriga, kellest Jumal teadis, et ta osutub truudusetuks ja kõlvatuks. Hoosea raamatut lugedes võib näha, et tekstil on samaaegselt kaks dimensiooni, kahekordne tähendus. Ühest küljest on jutt Hoosea abielust, mis on peaaegu

varemetes. Ta naine on hakanud hooraks ja sünnitanud lapsigi võõrale mehele. Ja samal ajal see, mida öeldakse Hoosea naise kohta, käib ka Iisraeli rahva kohta. Seegi on rikkunud lepingu, mille ta on Issandaga sõlminud, ning hakanud hooraks. See tähendab, Iisraeli rahvas on hakanud teenima ebajumalaid. Nii on ta öelnud lahti oma lepingust Issandaga. Seepärast ei saa teda enam pidada Issandale kuuluvaks. Ta on saanud lepingu rikkujaks, nagu Hoosea nainegi.

Gomeri jälestusväärne käitumine on pannud tema lapsedki end halvasti tundma. Seepärast kutsutakse neid üles oma emaga riidlema – või pigem kohut käima, nagu mõistetakse asja soomekeelses tõlkes. Sellelgi ajal tuli abielu lahutada ametlikul kohtuistungil. Süüdistajaid sellisel kujul nagu meil tänapäeval, siis ei olnud, vaid kohtusse pöörduja oli ka süüdistajaks. Lapsi kutsutaksegi siin üles esinema kohtus oma ema süüdistajatena.

Ometi on selle ähvardusega koos antud ka kutse pöörduda. Gomerit kutsutakse üles oma hooramisest loobuma. Aga sama üleskutse on suunatud ka Iisraeli rahvale. Talle pakutakse võimalust loobuda oma ebajumalatest ja tulla tagasi Issanda juurde. Issand ise kutsub Hoosea vahendusel oma rahvast kohtusse ja tõstab esile asjad, mis tunnistavad lepingu rikkumisest.

Ehk ei ole ülearune rõhutada, et Issanda juurde ei saa niisama tagasi pöörduda ja teha nägu, nagu kõik oleks korras, vaid tuleb ka meelt parandada. Pane tähele sedagi, kuidas antakse üleskutse pöörduda. Jumal ei palu Iisraeliilt pühalikke töotusi, vaid praktilisi tegusid, mis näitavad kahetsust ja pöördumist. Tal tuleb oma hooramisele lõpp teha. Meeleparandus ehk pöördumine Jumala poole ei ole kunagi paljas mõttemäng, vaid sellel on otsene seos praktiliste valikutega. Ei ole võimalik elada Jumalaga osaduses ja teha samal ajal rahulikult pattu edasi.

Meelt parandada oleks rahval väga soovitatav selleks, et mitte langeda Jumala karistuse alla, mida kirjeldatakse järgmises salmis.

2:5

Kui rahvas siiski pöörduda ei taha, siis laseb Jumal tulla talle hävingu. Sama ähvardus käib ka Gomeri kohta. Avalik alastikiskumine, millega kaasnes ka ihunuhtlus, oli assüürlastel tüüpiline viis, kuidas abielurikkumiselt tabatud hoorasid koheldi. Üsna sarnaselt rääkis Jumal hiljem ka Hesekeeli läbi, kirjeldades Iisraeli põhjariigi käekäiku: „,...” (Hs 23: 9-10).

Niisiis on Hoosea sõnades selge hoiatus Assüüria vallutuse kohta. Siis saab terve rahvas tunda seda, mille eest hoiatati Gomerit.

Sellise sõnumi annab Jumal Iisraeli rahvale Hoosea kaudu, kelle naine elas oma abielulepingus just samamoodi, nagu Iisraeli rahvas Jumalaga sõlmitud lepingus. Need salmid näitavad, kuidas Jumal viib inimese ta enda poolt valitud teel lausa põhja välja, kui üleskutset meeleparandusele kuulda ei võeta. Nii teeb Issand selleks, et inimene saaks oma tegude õudusest aru ja märkaks vähemalt hiljem tema poole pöörduda.

2: 6-7

Siin on ära toodud ennekõike motiivid, mis on innustanud rahvast minema hoorama ebajumalatega. Samal ajal räägitakse siin ka Hoosea naisest. Siingi on Piibel äärmiselt sirgjooneline. Ta ei arenda suuri romansse ega räägi tunnetepalangust, vaid ütleb otse, et ehkki armatsejaid on olnud mitmeid, on motiiviks olnud neilt saadav tasu – hoorapalk.

2: 8-9

Siin on väga hästi ja kujundlikult välja toodud, milliseks kujuneb Jumalast taganemise tee – seal on ootamas ainult valu ja pettumused. Need salmid meenutavad võpatamapanevalt tähendamissõna kadunud pojast. Nagu Iisraeli rahvaski, otsis ta väljastpoolt isakodu, laias maailmast kõike imelist ja hiilgavat, aga see kadus tal käest. Lõpuks ei jäänud tal üle muud kui tõdeda: „...” (Lk 15: 17 – 19). Lõppude lõpuks ei leia kadunud poeg või tütar armastust mujal kui isakodus – seal, kust ta minema oli läinud.

Hoosea raamatus on neis salmides esile tõstetud Iisraeli rahva kõlvatus eriti seotud baalide kummardamisega. See saab selgeks järgmistest salmidest.

2: 10-11

Baal oli vihma- ja viljakusejumal, kelle teenimisega oli seotud ka seksuaalsuse väärkasutamine ja samuti templiprostitutsioon, mis arvati mõjuvalt maagiliselt maa viljakusele. Baali kummardades ja nendes riitustes osaledes lootis Iisraeli rahvas kindlustada endale vihma ja koos sellega ka maa kasvu tuleval vihmaperioodil ning sellega kaasneva varakuse. See tähendab, rahvas ei usaldanud Issandat kui sademete andjat. Tegelikult aga oli just Issand kogu aja hoolitsenud oma rahva heaolu eest. Rahvas aga andis selle eest tänu ebajumalatele.

Siinkohal tekib küsimus, kui selgeks peavad praegusel tehnoloogiakesksel ajal elavad kristlased seda, et Issand – ja mitte ebaisikuline loodus – reguleerib endiselt ilmastikku? Ja kas meil on ikka meeles, et meie toimetulekki on Issandalt saadud?

Loetud salmid kirjeldavad ka kiusatust või õigemini lühinägelikkust, mis ohustab eriti kristlasi, kes elavad külluses: „Aga ta ei tea, et mina andsin temale vilja, veini ja õli, ma andsin temale palju hõbedat ja kulda – millest nad tegid Baali.” Kui sageli me isegi toimime samamoodi? Kas meiegi ikka mõistame, et kõik see, mis me oleme endale ostnud ja soetanud, on Jumala and meile? Kas pole äkki nii, et lugedes seda lõiku Iisraeli rahva kohta, leiame end olevat peegli ees?

Ei ole raske arvata, millised on eespoolkirjeldatud tänamatuse tagajärjed.

2: 12-15

Siin korratakse ja täpsustatakse juba eespool antud kohtuotsust, et rahvas saab paljaks röövitud ja hävitatud. Nii on Hoosea maalinud oma rahva silme ette, mis juhtub, kui nad ei loobu oma kõlvatusest ja ebajumalateenistusest. Ühtlasi on see kõik sõnumiks ka Hoosea enda perele ja naisele. See on kutse loobuda väärast elust, mis lõpuks viib vaid hävingusse.

Mõtlemisaineks võib võtta, kuivõrd kohane on seesama kutse ja hoiatus meile ja meie kaasajale ...

PKK1145 Ho 2:16 – 3:5

Armastus truudusetu vastu

Abielurikkumise karistuseks on surm. Seda on Hoosea raamatus selgelt öeldud nii truudusetule naisele kui ka Issandast taganenud rahvale. Eelmise korra lõpul juba kuulsime kohtuotsust Ho 2:15: „...” Nüüd aga on meil jälle põhjust hämmastuda, kui kuuleme, kuidas kohe järgmises salmis muutub meeoleolu otse vastupidiseks. Jälle asendub Hoosea raamatus karm kohtukuulutus imelise armusõnumiga.

2: 16-17

Kohtukuulutuse asemel on siin armukuulutus. Siiski, see ei tule niisama lihtsalt. Issand töötab viia oma rahva kõrbe, st küllusest välja. Seal ilmselt saab ta rahvale rääkida sõnu, mis neile ka päralt jõuavad. Pärast seda saab ta neile juba ka uut lootust anda. Teiste sõnadega: Issand on sunnitud viima rahva kitsikusse, aga sellega saavutab ta nende juures oma hea eesmärgi.

Issanda trööstiva sõnumi sisu näitavad kõige paremini sõnad, et ta annab „lootuse ukseks Aakori oru”. Ent ilma lähema seletuseta on selline väljend meile arvatavasti käsitamatu. Vähesed meist on üldse näinudki Aakori orgu, ja ehkki oleks näinud, ei oleks neil sõnadel ikkagi mingit erilist tähendust. Mis iseäralik sõnum küll Aakori oruga võiks seotud olla? Aga kui öelda, et see koht tähendas iisraellastele umbes sedasama, mis Napoleonile Waterloo, siis hakkab ehk koitma, milles on küsimus.

Võib-olla on sul oma elustki meeles mõni juhtum, kus suured lootused äkki kokku varisesid. Võib-olla oli selleks spordiväljakul otsustaval hetkel komistamine, mis tähendas aastatepikkust häbi. Või ehk ootamatu vallandamisteade töökohast, kus olid töötanud palju aastaid. Või ehk oli see päev, kus arst tõstis silmad paberitelt ja ütles välja uudise, mida mitte mingil juhul poleks tahtnud kuulda. Arvan, et võid leida oma elustki Aakori oru, kus aset leidnu tundus sind enda alla matvat.

Iisraeli rahvale oli jutt Aakori orust väga tuttav. Selle sõnaga oli seotud kibe sõnum. See org oli saanud oma nime seoses traagiliste sündmustega töötatud maa vallutamisel, millest jutustatakse Jo 7-s. Seal, üsna töötatud maa vallutamise alguses, oli Iisraeli rahvas saanud Ai linna juures esimese kaotuse osaliseks. Kaotuse põhjuseks oli, et Aakani nimeline mees oli võtnud endale sõjasaagist asju, mis Issand oli määranud hävitamisele. Kui kaotuse põhjus päevavalgele tuli, visati Aakan kividega surnuks kohas, mis sai nimeks Aakori org, tõlkes „õnnetuse org”. Heebreakeelne sõna akar tähendab „õnnetusse tormama”. See org on Surnumerest loode pool, Jeerikost lõunas.

Kui Jumal nüüd Hoosea raamatus töötab, et ta muudab töötatud maa piiril oleva õnnetuseoru lootuse ukseks, siis võime meiegi mõista, et tegemist on väga rõõmsa töötusega. Sulle öeldakse, et sündmus, mis on su meeli närinud aastaid ja mis näib olevat su elu hävitanud, saab äkki hoopis uue tähenduse. Sellest saab hoopis üks uude ellu. Sellest, mis näis olevat kõige lõpp, saab hoopis uus rõõmus algus.

Võiks tuua vapustavaidki näiteid selle kohta, kuidas Jumal on meie ajalgi tegutsenud just eelkirjeldatud viisil. Ta on lubanud inimesel kohtuda nii õudsete asjadega, et kõrvalt vaadates on raske mõista, kuidas võib keegi sellest eluga välja tulla. Aga kui küsida selle kohta asjaosaliselt endalt, siis on ta võinud vastata: „Ilma selle sündmuseta ei oleks mulle pähegi tulnud Jumalat otsida. Seda sündmust tuleb tänada selle eest, et usun nüüd Jeesusesse Kristusesse.” Kui see aset leiab, siis on Waterloost või Aakori orust saanud lootuse uks.

Nii ei tähendagi jutt kõrbest selles seoses ebameeldivat kohta, vaid viitab Iisraeli rahva palverännakule töötatud maa poole ja sellega seotud esimest armastust Issanda vastu. Eespool, Ho 2:14 öeldi, et Issand hävitab maalt viina- ja viigipuud, nüüd aga töötab ta nende asemel terveid viinamägesid. Selle kõige läbi kõneleb Issand seda, et kõik kurjus antakse andeks. Selle asemele astub uus leping, uus suhe Issandaga, mille juures ebajumalate nimesid enam ei meenutatagi.

2: 18-19

Kui Jumal saavutab oma eesmärgi – õpetada inimest ennast tundma – siis ei aeta tõelist Jumalat enam segi teiste jumalatega või loodusest pärit jõududega. Meie aja seisukohalt – siis ei püüta enam kristlust „täiendada” asjadega, mis pärit näiteks idamaistest religioonidest. Siis austatakse ainult Jeesust Kristust ja midagi muud enam ei nimetatagi.

Baali teenimise näol oli tegemist viljakusjumalate kummardamisega, mistõttu selle juurde kuulusid ka seksuaalsed orgiad. Sel kombel uskusid Baali teenijad kindlustavat maa viljakust. See, et baalidest räägitakse siin mitmuses, tuleneb sellest, et kaanani uskumustes arvati igal kohal olevat oma valitseja ehk baal. Sõna „baal” tähendabki isandat ehk valitsejat. Seepärast nimetati baalid koha järgi ja seepärast oli ka nimetusi mitmeid. Baalide nimede kõrvaldamine ei tähendanud ainult seda, et nende nimesid enam ei öeldud välja, vaid heebrea mõtteviisi kohaselt tähendas nime kõrvaldamine ka nime omaniku hävitamist. Uues vahekorras Issandaga ei ole Iisraeli rahval seega enam muid kummardusobjekte.

2:20

Jumal töötab lepingu sõlmimise puhul rahu nii loomadele kui ka inimestele. Ammu, mõõga ja sõja murdmine tähendab, et Iisraeli maal enam sõdu ei peeta. Needus on kõrvaldatud ja selle asemele on tulnud õnnistus. See kõik toimub „sel päeval”. Sellest erilisest päevast räägitakse veel tagapoolgi.

2: 21-22

Siin on jutt kahest olulisest asjast: esiteks, et Issand kihlab oma rahva endale, ja teiseks, et ta rahvas saab tundma oma Issandat. Ühe sõnaga, Jumal kuulub siis oma rahvaga väga tihedalt kokku ja probleeme nende vahel enam ei ole. Vaevalt võib inimene kujutleda veel rõõmsamaid sõnu, mis Issand võiks talle öelda. Issand töötab kolmekordse töötusega kihlata endale igaveseks ajaks selle varem nii truudusetu naise. Tõepoolest, kolmel korral korduvad sõnad „ma kihlan sind enesele”. Kihlakingituseks töötab Issand viit erilist andi: õigust, kohut, armastust, halastust ja usku. Issanda andideks tuleb neid asju pidada juba sellepärast, et truudusetul naisel endal ilmselt pole neist küll ühtki. Kõik see oli Iisraeli rahva elus puudunud. Jumala kihlakingitused tähendavad surnule elu.

Millal see kõik toimub? Salmis 18 öeldi, et see toimub „sel päeval”. See väljend viitab Issanda päevale. Esimene osa sellest toimus juba siis, kui Jumal tuli inimesena maailma. Ülejäänud saab teoks siis, kui inimeseks saanud Jumal – Issand Jeesus Kristus tuleb teist korda tagasi. Siis lõpevad sõjad ja vaen ka inimeste ja loomade vahel. Sellest samast nn. messiaanlikust ajast on kirjeldusi ka teistes Piibli raamatutes – näiteks Js 65-s. See kirjeldus kõneleb siis ajast, mis on veel meidki ootamas.

Issand ütleb niisiis, et ta kihlab endale pruudi ja seob ta endaga viiekordsete kihlakingituste sidemetega. Siin räägitakse asjast, mille kuulamisest ei küllastu praegune maailmgi. Armastuslood on ikka veel kõige armastatum teema nii filmides kui ka romaanides. See tuleneb kahtlemata sellest, et nendega on seotud midagi sellist, mida iga inimene igatseb. Kes ei sooviks olla armastatud ilma tingimusteta, nii nagu ta on!

Armastuslood on meile sõnumiks kõige armastuse allikast – Jumalast, kes on armastus. Siin Hoosea raamatu kohas ta räägib, kuidas ta tahaks toimida iga inimese, ka sinu ja minu suhtes. Ta tahab siduda meid enda külge sidemetega, mida ei saa murda. Tema tegevus on üleüldse kinnitamine, et ta tahe meie suhtes on hea. Kui keegi võhik esitaks küsimuse, mida Jumal meist üldse tahab, siis kõige lühem vastus oleks: ta tahab meile head. Selleks aga, et sellest heast osa saada, tuleb tema poole pöörduda ja meelt parandada. On ju selge, et kui me ei taha Jumalaga isegi tegemist teha, siis ei saa ka tema soovid meie juures täituda. Sellepärast ütleb Paulus meile Rm 2: 4: „...”

Me teame inimestenagi, et kahe inimese vahel ei saa sündida armastussuhet, kui üks püüab saada teist endale vägisi. Sellepärast ka Jumal ei sunni meid saama enda omaks. Sellepärast piirdub ta kutsumise ja meelitamisega ning osutab meile oma head tahet. Selle armastuse osutamise kõrgpunkti me näeme ristil. Seal võtab inimeseks saanud Jumal enda kanda meie pattudest tuleneva karistuse. Ta sureb, et meie võiksimel elada. Aga olles seda kõike teinud ja isegi surma võimu murdnud, ta ometi ei sunni kedagi enda juurde tulema. Ta tahab meid võita ainult oma armastusega ja ei millegi muuga.

Otse vapustav on lugeda, mis Paulus ütleb 2Kr 5:20 – 6:1: „...”

Niisiis, Jumal palub, otse anub inimest, et ta laseks end Jumalaga lepitada. Kedagi ei sunnita, aga igauht palutakse. Samasugune mõte on ka siin Hoosea raamatus. Jumal töötab kihlata rahva endale, et ta võiks anda talle kõik selle imelise, mida ta ainult anda võib. Aga paneme tähele, et enne seda, 18. salmis oli töötus: „Sel päeval, ütleb Issand, sa hüüad mind: „Minu mees!” ega hüüa mind enam: „Minu Baal!” Seega, rahvas on „sel päeval” Jumala armastusele juba vastanud. Seetõttu on ka kihlus võimalik. Sest nagu me teame, kihlus ei saa toimuda ju enne, kui mõlemad pooled on nõus ja soovivad teineteisega abielluda.

Küsimuseks jääb ainult, kuidas mina ja sina suhtume sellesse Jumala pöördumisse. Kas vastame ta kutsele ja saame elu või lükkame selle tagasi, valides endale surma?

2: 23

Nagu juba eespool öeldud, väljend „sel päeval” on Piiblis nn. tehniline termin, millega viidatakse aegade lõpul tulevatele päästele ja messiaanlikule ajale, kui Kristus valitseb. Me elame alles ajal, kus Iisraeli rahvas ei ole soostunud selle armuga, mis Jumal on Issandas Jeesuses neilegi valmistanud. Paulus aga kinnitab, et millalgi see paadumuseaeg lõpeb ja siis ta võtab Jumala kutse vastu.

2: 24-25

Jisreel, Lo-Ruhama ja Lo-Ammi olid Hoosea naise laste nimed. Neist ainult Jisreel oli ka Hoosea laps. Tema nimega on seotud ka Iisraeli rahva saatus. See nimi tähendab, et Issand hajutab, puistab laiali, aga samuti tähendab see „Issand külvab”. Nii tähendab see nimi ka uut algust, külvatud seemet, millest kasvab midagi uut. Lepinguga soostumine muudab hävingu uueks külviks ja eluks. Siis halastatakse ka Lo-Ruhamale, kellele varem polnud halastatud, ja „mitte minu rahvas” ehk Lo-Ammi saab tõeliseks rahvaks. Patu võim on siis murtud ning asemele on tulnud elu ja üliküllus. Rahvas on oma eksiteedelt Jumala juurde tagasi pöördunud.

Siirdume nüüd lühikese kolmanda peatüki juurde. See kirjeldab ilmselt Hoosea elu kõige alandavamast olukorda. Samal ajal õpib Hoosea selle läbi sügavamalt kui ükski teine VT prohvet nägema Jumala südant – tundma, mida Jumal tundis, kui tema valitud ja armastatud rahvas pööras talle selja ja hakkas kummardama ebajumalaid.

Kolmandas peatükis läheb ka jutustus üle mina-vormi.

3: 1-2

See on tõesti troostitu jutustus. Hoosea naine on oma mehe juurest minema läinud ja elab nüüd teise mehe juures. Prohvetile antakse käsk minna ja tuua oma truudusetu naine selle mehe juurest ära. Ja see pole veel kõik: tal tuleb oma naise eest pealegi veel maksta. Kas saab meest enam sügavamalt alandada? See, et Hooseal tuli maksta nii hõbedat kui ka vilja, näitab arvatavasti, et tal oli raske nõutud summat kokku saada. Kaks ja pool tündrit otri on umbes 330 liitrit. Hõbeseeklite suhet vilja hinnaga on raske arvata, aga mingisuguseks võrdluseks võib kasutada seda, mis on öeldud 2Ms 21: 32: „...” Seega võib arvata, et orja elutöö hinnaks peeti sel ajal 30 hõbeseeklit. Kui Hoosea antud 15 hõbeseeklile lisada vilja hind, siis ehk jõuab selle summa lähedale. Hooseal tuli siis maksta kõrget hinda, et saada tagasi oma truudusetu naine, keda ta ilmselt ikka armastas.

Võib-olla on see kõik põhjuseks, miks Hoosea suudab ehk selgemalt kui mõni teine prohvet kirjeldada meile Jumala südame häält. Jumal ei lõpeta kutsumist ega armastamist ka siis, kui see, keda ta armastab, on teise armastaja süles.

Hoosea teguviis annab meile hea näite selle kohta, mida Jumala armastus tähendab. Prohvetile anti käsk oma ikka veel truudusetut naist armastada. Aga kuidas see armastus praktikas välja näeb? – Hoosea ostab oma naise endale kõrge hinna eest tagasi!

Ilma otsimatagi tuleb siin meelde, kuidas määratletakse Jumala armastust Jh 3: 16: „...” Jumal on siis sedavõrd armastanud maailma, et andis oma ainsa Poja lunaks meie, inimeste, eest, et me võiksime elada. Jumala armastuse suurust näitab see, et ta on maksnud kõrgeima võimaliku hinna. Sedasama tõde paljastavad paljud teisedki piiblikohad.

Hooseale antud käsk armastada oma truudusetut naist viib meid hiilgava tuleviku kirjelduse juurest Hoosea kaasaja rahvusliku tragöödia keskele. Selle oluliseks osaks oli truudusetus. Nii nagu Hoosea naine oli abielurikkuja, samuti oli ka kogu rahvas rikkunud lepingu Issandaga ja teenis baale.

Milline oli siis rahva elu sel ajal? Hooseale ülesannet andes kirjeldab Issand seda nõnda: „... nagu Issand armastab Iisraeli lapsi, kuigi need pöörduvad teiste jumalate poole ja armastavad rosinakakkusid!” Jumal pakub seega oma rahvale võimast truudusest, headusest, kohtust ja õigusest küllastatud armastust – ja mille vastu Iisrael selle vahetab? Rosinakakkude vastu! Neid viinapuu andidest küpsetatud kakkusid kasutati religioossetel rituaalidel Baali altarite ümber.

Ja samal ajal kujutab Hoosea alandus seda, mida meie Jumalalgi on tulnud teha meie eest. Ta on oma armastust osutades alandanud ennast veelgi enam. Ta on saanud inimeseks ja andnud ristil meie elu lunahinnaks suurima võimaliku hinna – oma elu. Kas oleme meiegi valmis vahetama seda mitmesuguste „rosinakakkude” vastu?

Peatüki viimased salmid viivad meid jälle tulevikku.

3: 3-5

Gomer kolis siis Hoosea juurde tagasi, aga tal tuli määratud aeg elada ilma oma meheta. See karistus on sõnumiks ka Iisraeli rahvale –truuusetuse tõttu ootab neid aeg, kus tuleb elada ilma kuningata ja ka ilma ebajumalateenimise vahenditeta. Viide kuningas Taavetile on taas otsene viide messiaanlikule ajale, nagu ka väljend „viimseil päevil”. Nii on see lõik jällegi tihedalt seotud meie kaasajaga. Päevade lõpul pöördub Iisraeli rahvas oma tõelise Messia ja Kuninga poole. Nad tulevad tema juurde küll värisedes, kuid panevad siiski lootuse ta headusele – ühele neist kihlakingitustest, mida Issand oma rahvale töötas. Issanda headus tõesti tõmbab inimesi pöördumisele.

PKK1146 Ho 4:1-10

Kui kaladki kaovad

Hoosea raamatu esimeses osas, peatükkides 1-3, räägiti meile raskest ja õnnetust abielust. See Hoosea enda elu sündmusterida sisaldab otsekui lillenupus kõike seda, mis raamatu teine osa ehk kogu ülejäänud raamat meile ette toob.

Hoosea raamat, nagu muidugi teisedki Piibli raamatud, räägib meile inimese ja Jumala suhtest. Ent Hoosea raamatu rõhuasetus on teistsugune. Kui eriti VT-s teistes raamatutes kujutatakse Jumala ja inimese suhet peamiselt peremehe ja teenija või kuninga ja alama vahelise suhtena, siis Hoosea räägib sellest kui mehe ja naise vahelisest suhtest. Mõistame hästi, et mehe ja naise vahelises suhtes on palju suuremal määral kui üheski teises suhtes võimalik ka haavatud ja solvatud saada.

Hoosea raamat ei räägi mehe ja naise vahelisest suhtest siiski sentimentaalselt, tundeliselt. Selle asemel kasutatakse abielusuhet näitamaks, kui suure süüga on tegemist, kui abielus tegutsetakse armastuse vastaselt ja ollakse truudusetu.

Hoosea raamat avab meile täiesti uusi vaatenurki ka Jumala andeksandmise kohta. Häda on selles, et meie jaoks inimestena võib jutt Jumala andeksandmisest kergesti kaotada oma tähenduse ja sära. See muutub kergesti nagu millekski endastmõistetavaks, mida võetakse nagu mistahes tarbeeset või hüvet. Hoosea sõnum annab meile värsket arusaamist, millega on meeleparanduse, kahetsuse ja seejärel ka andeksandmise puhul õieti tegemist. Andeksandmine ei ole siiski ainult paljad sõnad.

Kui mõelda Hoosea raamatu kahele osale ja võrrelda neid maastikumaalija silmade läbi, siis esimene osa on maalitud suure pintsliga ja annab meile ülevaate kogu maastikust. Teine osa seevastu on väikese pintsliga maalitud täis üksikasju, millel peatumise korral võib üldpilt kergesti jääda märkamata. Üksikasjalikum pilt on tehtud kiiruga, siirdudes kiiresti ühelt teemalt teisele ja kasutades võpatamapanevaid võrdkujundeid nii inimeste elust kui ka loodusest. Raamat lõpeb lootusriika pilguga inimestele, kes lõpuks ometi teavad, kuidas nad leiavad oma Jumala.

4: 1-3

Siinkohal tasub muuhulgas märkida, et algkeelsete abstraktsete mõistete tähendusväli on laiem ja osaliselt omavahel kattuv, nagu muide ka eesti keeles, mistõttu neid antakse eri piiblitõlgetes edasi natuke erinevalt. Soomekeelses tõlkes näiteks on *ausus* seal, kus eesti keeles on *tõsidus*, ja *truudus* seal, kus eesti keeles on *armastus*. Tõepoolest, tõsidus ja ausus on ju vaata et sünonüümid: kui keegi räägib tõsist juttu ehk tõtt, siis on ta aus. Sama lugu on armastuse ja truudusega – kui armastuse juurde ei kuulu truudus selle vastu, keda armastatakse, siis ei saa tegelikult rääkida armastusest. Seetõttu ei maksa end mõningatest tõlgete erinevustest häirida lasta.

Eelmise peatüki imelised väljavaated Hoosea ja ta naise – või kui soovite, Jumala ja Iisraeli rahva – uuendatud lepingust on neljanda peatüki alguses jälle otsekui minema pühitud. Oleme sattunud kohtuistungile, kus tuuakse välja süüdistatava kuriteod. Muistse Iisraeli rahva kohtuistungil korraldus erines mitmeski suhtes meie praegusest korraldusest. Meil on lisaks kohtunikule eraldi veel kaitsja, tunnistajad, süüdistaja ja süüdistatav. Iisraelis seevastu süüdistaja ja tunnistaja olid tavaliselt üks ja sama isik. Tema ülesanne oli tuua välja tunnistusmaterjal süüdistatava vastu. Sellega on tihedalt seotud ka kaheksas käsk, mis keelab anda ligimese kohta valetunnistust. Valetunnistus võis viia isegi selleni, et süütu mõisteti surma.

Millised asjad siis Jumal esile toob, esitades kohtus tunnistusi?

- ei ole tõsidust ehk ausust
- ei ole armastust ehk truudust
- ei ole Jumala tundmist
- inimesed sajatavad ja valetavad
- inimesed tapavad
- inimesed varastavad
- inimesed rikuvad abielu
- inimesed teevad palju veretööd, st vägivallatsevad

Lisaks neile Jumala ja kaasinimeste vastu tehtud kuritegudele tõstab Issand esile ka kurjuse mõju loodusele:

- maa leinab ehk muutub kõrbeks
- kiratsevad kõik, kes maal elavad
- loomad kaovad metsadest
- linnud kaovad
- kalad kaovad merest

Siinkohal tasub mõelda, kas võiks ka meie maa ja aja kohta anda enam ajakohasemat pilti?

Selles süüdistuste nimekirjas tuleb eriti pöörata tähelepanu kolmele esimesele süüdistusele: ei ole tõsidust ehk ausust, ei ole armastust ehk truudust ega ole ka Jumala tundmist. Neist kolmest patust tulenevad kõik teised patud, mida loetletakse edasi. Ausus, mis väljendub usaldusvärsuses, on esimene eeldus, et inimesed omavahelgi saaks üldse asju ajada. Edasi on algkeelne sõna *hesed*, mis meie viimases piiblitõlkes on tõlgitud sõnaga „armastus”, aga mida võiks tõlkida ka vastetega „heldus” ja „truudus”. See väljendub siis kaasinimeste armastamises, nende eest hoolitsemises ja nendele hea taotlemises. Selle vastandiks on isekus ja hoolimatus kaasinimeste suhtes. Ilma armastuse, hoolimise ja truuduseta on maailm õnnetu – eriti siis, kui see puudub lähedaste inimeste vahel.

Kolmandana nimetatud Jumala tundmise puudumine on tegelikult kõige muu tuum ja lähtekoht. Küsimus ei ole selles, et Jumalasse ei usutaks või et ei täidetaks religioosseid kohustusi ja rituaale. Asja tuum on palju sügavamal – tundmise puudumine tähendab, et puudub arusaam, milline tegelikult on see Jumal, kellesse usutakse; puudub sügavam osadus temaga. Ho 6:6 öeldakse sama heebreakeelset sõna kasutades: „Sest ustavus on see, mida ma tahan, mitte ohver; Jumala tundmine on enam kui põletusohvrid.” Sellest näeme, et Jumalale küll ohverdati ja järelkult ka temasse usuti, aga puudu jäi kõige olulisem – nimelt see, mida Jumal tahtis. Jumal ei nõua inimeselt erilisi rituaale, millega teda austataks. Ta tahab, et me elaksime tema osaduses, käiksimetemaga läbi ning jagaksime temaga oma elu rõõme ja muresid. Lühidalt: Jumal igatseb olla meile lähedane.

Kuivõrd teistsugust käitumist tahab Jumal, võrreldes sellega, mida inimene loomu poolest arvab teda tahtvat! Ebajumalateenimine tõuseb alati inimese loomupärasest jumalakäsitusest. Inimene arvab, et Jumalat tuleb lepitada mitmesuguste vahenditega – ja isegi maksta talle, et ta teeks, nagu inimene tahab. Mõnikord võivad need vahendid olla seotud kahetsuse harrastamisega, teinekord loitsude kordamisega ja mitmesuguste ohvrite toomisega.

Kasutan natuke aega selle teema süvendamiseks. Mõned asjad, mida mainisin, kuuluvad muidugi Jumalaga suhte hoidmise juurde. Teatud olukordades Jumal tõesti ootabki inimeselt teatud viisil käitumist või teatud asjade tegemist, nagu näiteks palveid või ohvreid. Miks aga Jumal mõnes teises kohas koguni käsib neist asjadest loobuda?

Arvan, et siin on küsimuse all piir, mis valitseb inimese loomuliku religioossuse ja erilise ilmutuse vahel. Loomulik inimene näeb, et teine inimene, kes on õppinud Jumalat tundma, ohverdab Jumalale. Olgu see näiteks kasvõi Noa pärast veeuputusest pääsemist. Pealtvaataja teab, et see inimene käib Jumalaga läbi. Ja kui ta näeb, kuidas Noa ohverdab Jumalale looma, järeltab ta sellest: „Ahaa, sel kombel siis teenitakse Jumalat – talle tuleb ohverdada loomi.” Nii hakkab temagi – õigupoolest teadmata asja põhjust – Jumalale loomi ohverdama. Seda tehes eeldab ta, et nii tagab ta endale Jumala soosingu.

Aga ei ole ju Jumalal meie ohvreid tarvis. Ta tahab meid endid. Ta tahab meid ennast ja oma mõtteid tundma õpetada. Ta tahab, et midagi sellest, milline ta on, saaks peegeldatud meie kaudu ka meie ümbruskonda. Seda muide tähendavad ka Jeesuse sõnad: „Teie olete maailma valgus.” Ta tahab ausust, heldust ja ustavust, kuna ta ise on kõike seda. Ta tahab, et me kannaksime hoolt oma kaasinimeste eest, kuna temagi kannab meie eest hoolt. Aga kui me selle kõik hooletusse jätame ja piirdume ainult teatud rituaalide täitmisega Jumala auks, siis ei ole ta loomulikult sellest huvitatud. Kui me aga toome talle ohvreid tänulikena selle eest, et ta on meie eest hoolt kandnud, meid ohtude eest kaitsnud ja olnud meie vastu ustav – ükskõik, millised need ohvrid siis millalgi on – siis on küsimus hoopis muus. Sellise meelsusega toodud ohvritest on Jumalal hea meel. Need ei ole katse teda ära osta või talle altkäemaksu anda, vaid need tulenevad siirast tänulikkusest

Just selles ongi üks Hoosea raamatu peasõnumeid. Iisraellastel oli kadunud arusaam välise ja sisemise Jumala teenimise erinevusest. Nad arvasid, et Jumal on rahul, kui talle teatud regulaarsusega ohverdatakse ettenähtud ohvrid. Sellelega olid iisraellased tegelikult justkui pannud elava Jumala ja ebajumalate vahele võrdusmärgi. Kui juba ebajumalatele piisas teatud religioossetest riitustest, siis pidi neist piisama ka Issandale. Selle ekshiarvamuse ja õige arusaama hämardumise tagajärjeks olid ka need üleastumised, mida kohtuistungil loetleti.

Eelnevaga püüdsin anda tervikpildi sellest, mis meile Iisraeli rahva kohta paljude näidete ja üksikasjade läbi järgnevalt öeldakse. Vaatleme nüüd edasist üksikasjalikumalt.

4: 4-5

Siin tekib jälle küsimus, kuidas 4. salmi õieti tõlgendada. Üks võimalus on selline, et ehkki ülekohtu tehakse palju, ei tohi keegi selle kohta midagi öelda. Nagu me teame, on see kuritegevuse puhul väga tüüpiline, nii et see tõlgendus on ka täiesti usutav. Tegelikult aga on asi tõsisemgi. Kui lugeda edasi, siis näeme, et etteheited on suunatud konkreetselt ennekõike preestrile, samuti ka prohvetile, kes ei oska rahvast õigesti juhatada. Seepärast on näiteks soomekeelses tõlkes mõistetud asja järgmiselt: „Rahvast ei tule süüdistada ega tavalist inimest karistada: sind, preester, mina süüdistan. Sina komistad päevalgalges, ja öösel komistab prohvet koos sinuga. Sina saadad rahva hävingusse.”

Sellisenäe mõistetult on nende ja ka järgnevate salvide peamõte: kui rahvas taganeb Jumalast, siis pöördub pilk rahva õpetajate poole: kuidas on nad õpetanud? Tuleb välja, et viga ongi ennekõike õpetajates. Neis salvides jätkub kohtuistungil esitatavate tunnistuste esitamine. Süüdistatavate pingil istuvad nüüd preestrid. Järgmises salmis väljendatakse asja olemust juba otse ja keerutamata.

4:6

Nagu näeme, häda põhjus ei ole preestri nõtruses või vähestes oskustes, vaid selles, et ta põlgab tarkust ning on unustanud oma Jumala Seaduse. Just sellise diagnoosi paneb Jumal ise. Ilmselt on selline olukord tekkinud kuidagi märkamatu või alateadlikult, vähehaaval ebajumalateenistuse mõjul kõrvale libisedes.

Nii toimubki usust taganemine: inimene võib täita küll veel religioosseid kohustusi ja rituaale, aga tegelik arusaam asja sisust on aja jooksul hämardunud ja kaduma läinud. Jumala rahvas hakkab, kuna tema õpetajad on isegi unustanud Jumala Seaduse ega ole seda järelkult õpetanud ka rahvale. Kahtlemata sooritasid preestrid ettenähtud ohverdamsi ja muid vajalikke asju asjakohaselt, aga kõige tähtsam – inimeste õpetamine – oli ununenud. Nii ei õppinud rahvas ka Jumalat tundma.

Siinkohal pole ehk liigne juhtida tähelepanu sellele, mida näeme alatas nii Hoosea raamatus kui ka mujal Piiblis: üks asi on mingil tasemel Jumalat või vähemalt tema olemasolu uskuda ja isegi teda väliselt teenida, hoopis teine asi aga Jumalat tunda. Jumal heidab korduvalt ette just tema tundmise puudumist. See tähendab, et Jumalat ei mõisteta õigesti.

Täpselt samamoodi on asjalood praegugi. Keegi ei saa õppida Jumalat tundma, kui Jumala sõna ei hoita esil ega õpetata. Ainult Kristusest kõneleva sõna läbi saab Kristust tundma õppida. Muid võimalusi lihtsalt ei ole. Sel põhjusel teebki saatan kõik, et me ei loeks ega kuulaks Jumala sõna. Siis me ei saa ka selle läbi minna surmast ellu. Seejuures pole olulist vahet, kas me tegeleme halbade asjadega, kõlvatuse ja kuritegevusega või hoopis asjadega, mis iseenesest on väga head ja vajalikud – peaasi on, et me ei leiaks aega ega tahtmist Jumala sõna jaoks. Siis me oleme eemal ka Jumalast, tema riigist ja taevasest mõjust. Pealegi saame viimasel juhul end rahustada näiliselt väga hea põhjendusega: me tegeleme ju heade ja vajalike asjadega. Küllap Jumalgi saab aru: meil lihtsat ei ole tema jaoks aega.

Eelneva põhjal võib öelda, et vaimulikult pime preester on kõige ohtlikum nii iseendale kui ka tervele rahvale. Sellestasemast rääkis Jeesuski 700 aastat hiljem, öeldes Mt 15:14: „Jätke nad! Nad on pimedate sõgedad teejuhid. Aga kui pime juhib pimedat, kukuvad mõlemad auku.” Nii tunnistas ka Jeesus ise, et näiliselt väga vaimulikud inimesed võivad olla tegelikult vaimulikult täiesti pimedad. Eelmises salmis nimetas Jeesus neid taimedeks, mida pole istutanud taevane Isa ja mis seetõttu kistakse välja. See on tõsine hoiatus meilegi.

Jumal jätkab preestrite sõitlemist.

4: 7-8

Sõnadega „mida rohkem neid on”, mõeldakse preestreid. Neist räägitakse veel järgmiseski salmis. Ohvripreestrid said oma toidu õieti rahva pattudest, mille eest toodi ohvreid – sellest väljend „nad toituvad mu rahva patust ja nende hing himustab tema süütegu.” Seega on võimalik, et siin peetakse silmas seda, et preestrid, selle asemel et loomi ohverdada, võtsid need hoopis omale ja said niiviisi rahva pattudest jõukaks. Rahvas tõi ohvriloomi oma pattude eest ohverdamiseks, ja mida rohkem nad neid tõid, seda suuremat sissetulekut see tähendas preestritele.

Muidugi võib 8. salmi mõista ka piltlikult. Sel juhul tähendab see, et preestrid olid samade pattude osalised nagu rahvaski ega tahtnud neist meelt parandada. Nii oli kõigi seisukohalt parem, et pattudest ei räägitud. Selle teema käsilevõtmine oleks teinud raskemaks nii preestrite endi kui ka rahva elu.

Neis salmides paneb üks asi siiski imestama. Kuidas küll võisid Iisraeli põhjariigi preestrid võtta vastu patuohvreid? Moosese Seaduse järgi nimelt tohtis ainult Jeruusalemma templis Issandale ohverdada. Jeruusalemm aga oli Juudas ja Iisraeli põhjariigi valitsejad ei suhtunud hästi sellesse, et nende territooriumilt oleks viidud ohvriloomi ja varandust Juudasse. Seega ei olnud Iisraeli põhjariigi preestritel rangelt võttes isegi õigust Issandale ohverdada.

See Jeruusalemmaga seotud probleem oli mõttes juba Jerobeam I-l, kui ta omal ajal juhtis Iisraeli rahva ülestõusu Juuda ja eriti Saalomoni poja Rehabeami vastu. Nii otsustas ta rajada oma riigi aladele kaks jumalateenistusekohta – ühe Peetelisse, teise Daani. Ta käskis inimestel hakata Jeruusalemma asemel ohverdama seal. Nüüd näeme Hoosea raamatust, mis kõneleb paarsada aastat hilisemast ajast, et preestrid nähtavasti ei seadnud enam küsimuse allagi inimeste õigust ohverdada Jerobeami poolt osutatud kohtades. Selleski mõttes iga patuohver, mis Põhjariigi preestrid ohverdasid, oli Jumala tahte vastane. Ja selge on, et nad ise olid viimased, kes oleks tahtnud sellest patust rääkida. Võib-olla pidas Issand sedagi silmas, kui ta käis Iisraeli preestritega kohut. Nood elasid patuohvritest, millele neil polnud seaduslikku õigust.

Patust on alati raske rääkida, kui enda vanker on kraavis.

4: 9 – 10

Preestrite hooletuse tagajärjeks on, et nad saavad sama saatuse osaliseks nagu muu rahvaski. Nemadki ei pääse kohtumõistmisest.

Hoosea paljastab, et ka liigsöömine ja seadusevastane seksuaalelu olid sel ajal asjad, mida preestrid heaks kiitsid ja isegi harrastasid. Väljend „nad söövad, aga nende kõhud ei saa täis” viitab arvatavasti üldiselt inimeste ahnusele, mis ei saa kunagi küllaldaselt, vaid soovib ikka rohkem. Hoosea sõnades võib näha ka viidet näljahädale, mis on üheks Jumala kohtumõistmise tagajärjeks.

Samuti ka 10. salmi lõpuosa, mis kõneleb hooratööst, viitab Jumala kohtule. Kõigest seksuaalsuse harrastamisest hoolimata rahvaarv ei kasva. Selle tulemuseks oli lastetus ehk ilmselt steriilsus. Võib-olla võib siin näha viidet ka suguhaigustele, millest paljud põhjustavad lastetust ja mis muidugi lokkavad seal, kus Jumala seatud seksuaalelu normidest ei hoolita. Muidugi viitab hooramine siin ka ebajumalateenimisele, nagu näeme eriti järgnevates salmides. Sellegi tulemuseks on võimetus saada lapsi. Teisisõnu ja pehmelt öeldes – sellest ei tule kellelegi õnnistust.

Nii otsekoheselt annab Issand rahvale teada, mis ta nende käitumisest arvab. Seejuures ei karda ta tõsta esile ka rahva auväärsemate liikmete patte ja tegematajätmissi. Järgmisel korral jätkame kohtuistungil jälgimisega. Täna aga võime

mõelda eelneva valguses sellele, kuidas on lugu siin esiletõstetud teemadega meie kaasajal, olgu selleks majanduselu või seksuaalelu. Kas Hoosea sõnad on ajast ja arust või sobivad need meilegi?

PKK1147 Ho 4:11 – 5:3

Miks tüdruk läheb hooraks?

Jälgime kohtuistungit, kus Issand esitab süüdistusi oma rahva vastu. Eelmisel korral nägime, et kurjuse tagajärjed ilmsid kõikjal ühiskonnas, aga ka looduses. Isegi kalad kadusid inimeste ülekohtu pärast. Kõige suurem häda aga oli siiski selles, et rahvas oli pööranud oma Issandale selja. Selle tagajärjeks oli igasugune kurjus ja ebaloomulik elu ning muidugi ka ebajumalateenistus, millest räägitakse ka järgnevalt.

Hea on veel teada, et 4. peatüki salmides 11-19 võetakse eespoolõeldu kokku niiviisi, et seal tulevad kordamööda preestrite patud ja rahva patud, kes on lasknud preestritel ahvatleda end ebajumalaid teenima. Neist salmidest selgub, et elava Jumala teenimine on korvatud ennustamisega, ebajumalate kummardamisega ja seksuaalsuse väärkasutamisega.

Salmid, mida me järgnevalt uurime, on heaks näiteks ka Hoosea rikkast keelekasutusest, mis mingil määral peegeldub ka eestikeelses tõlkes. Selle tõttu tundub tekst ka natuke raskestimõistetav. Seepärast tasub vaadelda järgnevat lõiku kõigepealt üldisemalt. Neis salmides on vanasõnu, üleskutseid ning süüdistusi preestrite ja kogu Iisraeli rahva vastu. Selles lõigus on vandeformel, tähendamissõna ja veel ka kõnetus, mis on suunatud kellelegi väljaspool olevale kuulajale (võib-olla kohtunike kogule kohtusaalis!).

Vaatame nüüd, mida süüdistusakt sisaldas.

4:11

See salm meenutab väliselt vanasõna. Võib-olla oli selline ütlemine Hoosea ajal üldiselt kasutusel või siis võeti see kasutusele selle sõnumi jaoks. See vanasõna tuletas rahvale meelde, mida nad harrastasid. Baali kummardamise rituaalidega oli seotud ülemäärane veini joomine ja seksuaalsed orgiad. Inimesed tuimestasid alkoholiga oma meeled ja kaine hindamisvõime. Võib-olla nad arvasid, et siis pole nad ka oma tegude eest vastutavad. Ei ole selleski suhtes maailm sugugi muutunud. Praegusel ajal on asi hoopis edasi arenenud ja meeli erutatakse peale alkoholi paljude muudegi ainetega. Kindlasti tasub mõelda tõsiselt sellelegi, kui paljud kodud on meie ajal purunenud hooruse patu pärast. Tõesti, ikka veel on täielik tõde, et hooraelu ja alkohol võtavad inimese mõistuse. Kõige selgemini näeb seda seal, kus hüljatakse oma perekond ja isegi lihased lapsed ning joostakse järgmise ahvatluse järele nagu kärbes liimipaberile, mis lõhneb magusalt.

4:12

Nagu näeme, siin on hoorusest jutt jälle laiemas mõistes – selle all peetakse silmas oma Jumala juurest kellegi teise juurde jooksmist. See salm algab algtekstis sõnaga Ammi, mis on otsene viide Gomeri poja nimele Lo-Ammi. Truudusetu ema laps, st rahvas küsib nõu puudelt. Siin peetakse silmas tiheda võraga puid, mille varjus harrastati ebajumalateenistust. Väljend „tema kepp seletab talle” viitab mingile liisuheitmisviisile – kas visati mingi kepp õhku, et saada probleemile lahendus või mõeldi mõnd suuremat saua, mida samuti kasutati tuleviku ennustamiseks näiteks vaadates, millises suunas see kaldub.

4: 13-15

Mägede ja küngaste harjad olid kohad, kus arvati jumalad lähemal olevat. Nii kujunesid need ka ebajumalateenimise kohtadeks. Hoosea nimetab neist tähtsamaid – Gilgalit ja Beet-Aavenit ehk Peetelit. Hoosea on Peeteli nime muutnud Beet-Aaveniks. See on pilkenimi, sest Peetel on tõlkes Jumala koda, Beet-Aaven aga patu koda. Mõte on muidugi selles, et selline koht, kus tehakse kõlvatust, ei või olla Jumala koda. Peetel oli rohkem kui 700 meetrit merepinnast kõrgemal oleval künkal, umbes 19 km Jeruusalemmast põhja pool. Jerobeam I, Põhjariigi rajaja, tegi Peeteli Jeruusalemmaga võistlevaks kultusekohaks. Seal teeniti kuldvasikat.

Gilgal muutus populaarseks juba Joosua ajal, kui sinna rajati iisraellaste peamine tugipunkt pärast seda, kui nad olid maale tulnud. Selle kohta jutustatakse Jo 4: 19-22 järgmist: „...”

Sellesse rahva jaoks tähtsasse kohta koguneti sageli pärast sedagi. Muuhulgas Saalomon tegutses seal kohtumõistjana, samuti tehti Saul seal kuningaks. Ebaselge on, millal muutus Gilgal ebajumalateenimise kohaks, aga nii Aamose kui ka Hoosea raamatu järgi see nende ajal selleks oli. Gilgali täpne asukoht ei ole teada. Arvatavasti oli ta Jeerikost paari kilomeetri kaugusel.

14. salmis räägitakse tütardest, kes teevad hooratööd. Seda tuleb arvatavasti mõista nii, et nad olid pühamu pordunaised. Selle taustal oli paganlusest pärinev käsitus, mille järgi pühamu hooruse ja tavalise hooruse vahel tehti vahet, nii et esimest peeti üldiselt aktsepteeritavaks, teist aga pandi pahaks. Pühamus hooramise mõte seisnes selles, et pühamus töötava hooraga ühtimine usuti mõjuvat maa viljakust tõstvalt. Nii oli hoorus ühiskondlikult seadustatud. Kõik see oli loomulikult seotud Baali teenimisega. See näitab väga selgelt ka nende kahe religiooni arusaamu pühadusest ja üldse eluväärtustest. Vahe on nagu öö ja päev. Teisalt aga – eks muuda sellised arusaamad väga mõistetavaks, miks oli rahva jaoks palju ahvatlevam teenida Baali, kui Iisraeli püha Jumalat.

Hoosea sõnum on selge: neile kummalegi hooruse vormile ei ole aluseid. Mõlemad on ühtviisi valed. Hoosea raamatus aga ei panda hoorusesüüd eriti naiste turjale, vaid suuremateks süüdlasteks peetakse mehi, kes on praktikas sellise kõlvatuse võimalikuks teinud. Kui mehed imeks panid, miks nende miniad ja tütreid kõlvatuks on läinud, siis Hoosea vastus on: „Nad on teilt endilt õpetust võtnud!”

See Hoosea kuulutus on hoopis teistsugune kui tolaegne üldine arvamus. Kui jutt oli seksuaalsest kõlvatusest, siis sel ajal peeti päris ühemõtteliselt süüdlasteks ikka naisi. Meestel arvati olevat õigus templiprostituutide teenuseid kasutada. Jumal aga näeb asju teisiti ja laseb seda öelda ka Hooseal.

Iisraeli rahva olukord tol ajal ei erine kuigivõrd sellest, mis valitseb ka meie kaasajal. Ainult põhjendused on praegu mõnevõrra teistsugused. Hooramist ei harrastata enam religioosete põhjendustega, vaid armastuse nimel. Tagajärjed aga on ikka samad: rahvas hävitab enda kujutletud vabaduse nimel. Näiteks lagunenuid perekonnad ja ilma isata kasvavad lapsed – kas ei ole need sageli just sellise elu tulemus? Tõsi küll, on ka teisi põhjusi, nagu näiteks perevägivald, aga laastamistö, mille otsesemaks või kaudsemaks põhjuseks on kergemeelsed seksuaalsuhted, on kindlasti väga ulatuslik.

Salmis 15 oli ka üllatav pöördumine Juuda poole. Siin on ka vandevormel, mida nimetasin eespool: „Kui sina, Iisrael, teed hooratööd, siis ärgu Juuda saagu süüdlaseks; ärge tulge Gilgalisse ja ärge minge üles Beet-Aavenisse, ärge vanduge: „Nii tõesti kui Issand elab!” Miks pidi põhjariigis tegutsev prohvet keset oma juttu pöörduma äkki lõunariigi

Juuda poole? See tundub imelik eriti sellepärast, et sel korral Juuda elanikud vaevalt võisid Hoosea kuulutust üldse kuulda.

Küllap on siin näide Hoosea sarkasmist. Näiliselt vannutab ta Juuda elanikke, et nemad ei hakkaks tegema sedasama, mis ta oma kaasmaalased tegid ühtelugu. Nad teenisid ebajumalaid ja nende altarite ääres vandusid Issanda nimel ning kutsusid teda oma tegemisi õnnistama. Ei ole ime, et selline tegevus äratas Hooseas õudust ja ta lootis, et vähemalt Juuda elanikud ei võtaks sellest eeskujut. Selline sarkasm, lõikav pilge, pidi olema päris tõhus vahend inimesi äratada. Meie ehk oleksime öelnud: „Puudub veel, et Juuda hakkaks samamoodi tegema!”

4:16

Hoosea toob võrdluse loomapidamisest, mida ta kaasmaalased hästi tundsid. Aeg-ajalt juhtus, et karja sündis lehm, keda oli raske taltsutada. Sellist lehma lüpsata ja tema eest hoolitseda oli väga raske. Igaüks teadis, et teda ei saanud vabalt karjas pidada nagu teisi loomi, vaid ta tuli kinni kõita, et temaga kuidagi toime tulla. Nüüd aga Iisraeli rahvas, kes oli nagu kangekaelne lehm, tahtis, et ta lastaks vabalt karjamaale lahti nagu lambakari kunagi. Iga mõistlik inimene oleks osanud Hooseale vastata, et seda ei saa teha – sellist lehma ei saa lahti lasta. Ja ühtlasi ütleb see vastus, kuidas kavatses Issand toimida Iisraeli rahva suhtes – ta tuli kinni siduda ehk vangistada. Nii kajastub siingi rahvast ootav karistus, kui ta viiakse ahelates Assüüriasse.

4:17

Siin kasutab Hoosea Iisraeli põhjariigi kohta esimest korda nimetust „Efraim”. Edaspidi kohtume selle nimega sageli. Efraim oli Joosepi teine, noorem poeg, kelle Jaakob oma surivoodil seadis oma poegadele võrdsele positsioonile. Seal sai Efraim Jaakobilt parema käe õnnistuse, mis oli parem kui Manassele, esmasündinule antud õnnistus, sest Manasse peale pani Jaakob vasaku käe. Efraim kujuneski aja jooksul Iisraeli põhjariigi kümne suguharu hulgast kõige arvukamaks ja seega ka tähtsaimaks, juhtivaks suguharuks. Seetõttu kasutataksegi vahetevahel Efraimi nime kogu Põhjariigi kohta. Efraim ehk Põhjariik ei tahtnud oma ebajumalatest loobuda. Jumal ei kavatsenud teda selleks ka sundida. Vastupidi – rahvas võis minna oma valitud teed mööda lõpuni ja pidi saama tunda ka oma valiku tagajärgi.

On olemas ütlus: „Siis Jumal alles õieti vihastub, kui ta enam üldse ei vihastu.” Nii kaua kui Jumal meie pattude pärast märku annab ja meelearandusele kutsub, on meil lootust. Aga kui Jumal meid rahule jätab ja laseb meil vabalt teha, mis me ise heaks arvame, siis peaksime olema väga mures. Siis on juba kõlanud otsus: „Las ta läheb!”

See 17. salmi iseäralik ütlus: „Efraim on liitunud ebajumalatega – las ta läheb!” on algtekstis mitmuse vormis. Seega võiks see ütlus olla suunatud neile, kes tunnistuste esitamist pealt vaatavad. Sel juhul on see neile üleskutseks, et nad enam asjasse ei sekkuks. Efraim on oma valiku teinud, nii et mingi nüüd oma teed, nagu ta on soovinud.

4: 18 – 19

Efraim nähtavasti paneb aga edasi oma hävingusse viival teel. Ta ei hooli üleskutsetest pöörduda. Ja eks me tea hästi oma kaasajastki, et üleskutsed Jumala poole pöörduda on inimestele millegipärast väga vastumeelsed. Efraimiga läheb siis nii, et Issanda saadetud torm jõuab omal ajal kohale ja siis on koledatel rituaalidel valede jumalate altarite ääres lõpp.

Viiendast peatükist alates kasvab üksikasjade hulk ja teatav katkendlikkus senisega võrreldes veelgi. Kes seda kõike loeb, see satub isegi mingil määral justkui kaootilisse olukorda. Ei ole alati kerge selgust saada, millest kõigest on jutt.

Võib-olla on see nii mõeldudki. Meie silme ette maalitud pilt täitub detailide hulgast, luues vaatajale pildi suurest korralagedusest. Selline oligi Iisraeli olukord.

5: 1-2

Peatükk algab pöördumisega preestrite, Iisraeli soo ja isegi kuningliku koja poole. Kohtuistungil on süüdistatavate pinki istuma pandud seega ka valitseja koos oma õukonnaga. Kuninglike isikute juurde tullakse tagasi seitsmendas peatükis. Käesolevas peatükis on peamised süüdistatavad siiski preestrid, kes on rahva langemisele kaasa aidanud. Nemad aga on vastutavad rahvale Jumala tahte õpetamise eest. Et nad oma kohust õieti ei täitnud, sellele viitavad ka kohanimed, mida Hoosea siin loetleb. Eespool on ta nimetanud Gilgalit ja Peetelit, nüüd nimetab ta Mispat ja Taaborit. Mispa, mis tõlkes tähendab jälgimiskohta või valvetorni, oli Peeteli ja Gilgali kõrval koht, kus Saamuel oli omal ajal kohut mõistnud. Arheoloogid on leidnud Mispa oletatavast kohast viljakusjumalanna Astarte kujusid. Need on dateeritud pärinevaks 8. sajandist eKr – seega Hoosea kaasajast. See koht on Jeruusalemmast 12 km põhjakirde pool. Taabori mägi aga on Geneetsareti järve lõunatipust 20 km lääne pool.

Aga kuidas mõista juttu Sittimist, mida siin samuti nimetatakse? Algtekst on siin raskestimõistetav, mistõttu seda salmi on tõlgitud ka teisiti. Näiteks 1992. aasta soomekeelses tõlkes öeldakse siin kohtualustele, et nad on olnud „püüdeauguks Sittimis“. Sellisena sobib see loogiliselt eelmisele salmile järjeks. Mõnedes piiblitõlgetes aga puudub siin Sittimi nimi üldse.

Algtekstis küll esineb sõna *shittim*, aga piibliseletajad ei ole jõudnud üksmeelele selles, kas tuleb seda mõista kohanimena või vastavalt selle tähendusele, mis viitab ärapöördumisele. Sellepärast on seda salmi tõlgitud ka järgmiselt: „Taganejad on vajunud sügavale hukatuslikkusse, aga mina olen karistus neile kõigile.”

Ei ole seega kindel, missugune tõlkevariant vastab Hoosea mõttele. Kui ta mõtles kohta, siis tõenäoliselt viitas ta Iisraeli kõrberännakult tuttavale, aga rahva jaoks halva kuulsusega kohale. Sellest jutustatakse 4Ms 25:1-2 nii: „...”

Kui Hoosea rääkis Sittimist kõrvuti Mispa ja Taaboriga, siis kindlasti kõlas see paljude tema kaasaegsete kõrvus lausa pühaduse teotusena. Sest Mispaga olid peale Saamueli seotud ka sellised muistsed kangelased nagu Jaakob, Jefta ja Saul. Taabori mägi aga mäletati Deboora ja Baaraki võidu tõttu kaananlaste üle. Nüüd paistab, et Hoosea seostas need mineviku suurte sündmustega seotud kohad ebajumalateenimise kohaga, kus oli toimunud suur tragöödia. Ilmselt aga tõstis Hoosea need kohad esile just sel põhjusel, et nendegi kõrgete mägede tippu oli ehitatud ebajumalatele pühitsetud altareid.

5:3

Need sõnad näitavad selgelt, et kohtades, mida Hoosea nimetas, ahvatleti inimesi ebajumalateenistusse. Nii oli kogu Iisraeli rahvas rüvetunud, st muutunud võimetuks liginema Issandale.

Siin väärivad tähelepanu sõnad: „Mina tunnen Efraimi ja Iisrael ei ole mu eest varjul.” Inimene on Jumala silma all, ükskõik kus ta on ja mis ta teeb, aga ta ise pole sellest sageli teadlik – eriti siis, kui ta on valedel teedel ja kui ta on oma südame Jumala jutu suhtes kõvaks teinud. Kui oleksime küsinud inimeste, isegi preestrite käest, kes pidasid oma orgiaid Baali altarite ümber, siis vaevalt oleks nad vastanud, et nad kuidagi Jumala silma enda üle tunnetavad. Ometi ei muutnud see tõsiasja, et Jumal jälgis neid ja teadis neist kõike. Sedasama tasub arvestada meilgi.

Nende tõsiste sõnadega lõpetan seekord. Järgmisel korral kohtuistung jätkub. Siis kuuleme muuhulgas sellest, mis takistab inimest või rahvast Issanda juurde tulemast.

PKK1148 Ho 5:4 – 6:1

Lahinguhäire

Hoosea raamatus on pikk kohtuistungi kirjeldus, kus Issand esitab tunnistusmaterjali Iisraeli rahva vastu. Järgnevalt kuuleme, mis takistab rahvast pöördumast oma taganemise teedelt Issanda juurde tagasi.

5: 4-6

Esmalt tasub tähele panna, et siin on nähtavasti ainus koht terves Hoosea raamatus, kus Efraimi all mõeldakse ainult Efraimi suguharu. Teistes kohtades mõeldakse Efraimi all ikka kogu Iisraeli põhjariiki.

Teiseks kõnelevad need salmid vapustavat keelt sellest, kui raske on inimesel pöörduda Jumala juurde. Meie kombed hoiavad meid kindlalt oma haardes. Meie oma teod ei luba meil pöörduda. Sest elu ilma pöördumata maitseb ju nii hästi – hooruse vaim on niivõrd tugev. See on traagiline diagnoos rahva vaimuliku olukorra kohta. Tegemist on justkui parandamatu haigusega, mis istub väga sügaval rahva vaimus ja millele pole rohtu – vähemalt mitte kerget. Hooruse vaim ja kõrkus üheskoos viivad tegudeni, mis teevad pöördumise võimatuks. Kui Jumala suhtes oleks alandlik hoiak, siis võetaks ka tema sõnu kuulda, aga kõrkuses ei peeta seda vajalikuks. Selline kõrkus on Iisraeli enda vastu otseseks süüdistuseks.

Kui tugev on hooruse vaim otseses mõttes, selle kohta võib meie kaasajast leida lugematuid näiteid. See paneb mehe hülgama nii oma kunagi armastatud naise kui ka omaenda lihased lapsed. Hooruse vaim on ta nii pimestanud, et ta ei mõtle enam millelegi muule kui sellele uuele (või üha uutele), kelle juurde ta oma himu teda veab. Muidugi juhtub sedasama naistegagi. Hooruse vaim võtab tõesti samamoodi mõistuse, nagu alkoholgi, nagu öeldi juba Ho 4: 11.

Samasuguse iseloomuga on nähtavasti ka Jumalast taganemise vaim. See köidab inimese huvi millegi muu külge, mis näib huvitavam, parem ja paljutootavam. Jumal, kes meid on loonud ja armastab, jääb siis lihtsalt tagaplaanile ja ununeb aja jooksul.

Asja teine külg on see, et Jumal ka ei vasta ebasiirale inimesele. Kui inimene, kes tegelikult armastab oma pattu ja tahab sellesse jääda, lähebki Issanda juurde oma kallite ohvritega (tänapäeval ka lihtsalt palvetega), siis ei leia ta Jumalat, sest ta teod näitavad, et ta meel ja süda on Jumalast ära pöördunud. Jumal ei rahuldu kunagi sellega, kui inimene püüab väliste riituste täitmisega talle meele järgi olla.

Issanda sõnad, et ta on tõmbunud oma rahvast eemale, on väga tõsine mõtlemisaine. Armastajad teavad hästi, mida tähendab, kui sisemiselt hakatakse üksteisest võõrduma. See viib sageli abielulahutuseni, aga kindlasti vähemalt tõsiste probleemideni. Kui ollakse üksteisele kaugeks jäänud, siis pole enam tähtsust ka vastastikutel viisakusavaldustel ja kingitustel. Sellisesse seisusse on nüüd triivunud rahva vahekord oma Jumalaga – rahvas on Jumalast juba ammu sisemiselt võõrdunud, ja seetõttu ei saa ka Jumal olla neile enam lähedane. Siis ei täida Jumalale toodud ohvridki enam oma otstarvet.

Kuuenda salmiga seoses võime meenutada ka Ho 2: 8-9. Seal öeldi, et hooraja hakkab lõpuks igatsema oma esimese mehe järele, kui teistel teedel ei leitagi oodatud rahuldust: „...” Kui tõesti nii peaks minema, siis on lõpp veel õnnelik. Paraku, sugugi mitte alati Jumalast taganejatega nii ei lähe.

5: 7

Võõraste laste sünnitamine on viide Gomeri kõlvatusele. Ta sünnitas lapsi võõrale mehele. Salmi lõpp aga kõneleb süüdlasele langetatud kohtuotsusest – rahval tuleb ära kanda oma tegude tagajärjed. Aga kuidas „noorkuu” neid neelab või neile karistuse toob? Sellele leiame ehk vastuse Hoosea kaasaegse Jesaja kuulutusest. Js 1: 13-15 on Jumala sõnad: „...”

Siit järeldub, et „noorkuu” tähendas mingeid vaimulikke koosolekuid või ettevõtmisi, mis olid pühendatud Jumala teenimisele. Kuna aga samal ajal lokkas ka nurjatus, siis olid need Jumalale üksnes koormaks, mida ta üritas oma pikameelsuses kuidagi välja kannatada. Jumalat ei saa pildi või fassaadi väliselt läikima löömisega petta. Kui inimene teenib oma sisimas ebajumalaid, siis ta võib küll ise arvata, et Jumal sellest ei hooli, kui ta ikka peab meeles vahel kirikus ka käia; ehk Hoosea ja Jesaja ajal – kui ta ikka peab meeles Issanda nimele pühendatud noorkuupühast osa võtta. Tegelikult saavad Issanda nimele pühendatud pühad sellisel juhul inimesele hoopis kohtumõistmiseks, mitte abiks, nagu ta lootis.

Kui inimene harda näoga kuulab kirikupingis jutlust, aga samal ajal tegeleb maksupettuste, oma lähedaste alistamise ja kõverate äritehingutega, siis mida Jumal sinu arvates peaks ta jumalateenistusest arvama? Kas Ta ei peaks ütleva: „Lõpeta juba oma tühjade ohvrite toomine, nende suits on mulle vastik”? Kui väline jumalateenistus ei ole sisemisega kooskõlas, siis pole sellest ka mingit kasu. See saab inimesele ainult kohtumõistmiseks. Sellest rääkis Hooseagi, öeldes, et iisraellaste „noorkuu” neelab neid koos nende põldudega.

Järgmise salmiga algab Hoosea raamatus uus teema. Salmi algus on juba rütmi poolestki eriline: „Puhuge sarve Gibeas, pasunat Raamas!” Selle salmiga algava lõigu võib jagada osadeks järgmiselt:

- a) 5: 8-11 lahinguhäire
- b) 5: 12-15 tähendamissõnad Issanda vihast
- c) 6: 1-3 üleskutse parandada meelt
- d) 6: 4-6 Jumal kurdab inimese kõikuva meele üle
- e) 6: 7-11a näiteid kõikumisest
- f) 6: 11b-7:2 Jumal kurdab inimese petlikkuse üle.

5: 8-9

Loetud salmides nimetati kolme linna: Gibeat, Raamat ja Beet-Aavenit ehk Peetelit. Need kõik paiknevad üsna Iisraeli ja Juuda piiril, seega Iisraeli põhjariigi lõunaosas. Ka Benjamini alad olid Juuda ja Iisraeli piiril. Aga miks anti häire seal piirkonnas? Seal on ju piir Juudaga! Kas pidi Iisrael kartma Juudat? Järgmised salmid toovad asjasse selgust.

5: 10-11

Siingi peab märkima, et algteksti tõlgendamine ei ole päris üheselt selge. Näiteks 1992. a. soomekeelne tõlge annab 11. salmi edasi tunduvalt erinevalt: „Efraim on muserdatud, ta on saanud, mis ta on teeninud. Täis indu tahtis ta kulgeda tühja järgides.”

Kuuleme seega, et Juuda on tõesti hakanud vallutama alasid, mis olid traditsiooniliselt kuulunud Iisraeli põhjariigile. Aga miks oli seda tehtud? Selle teadasaamiseks tasub veeta natuke aega ajalooramatute ääres. Uurijad on püüdnud selgusele saada, millisele ajaloolisele olukorrale see vennatapusõjana tunduv olukord võis viidata. Tõenäoline tundub, et jutt on umbes aastast 732 eKr. Neile aegadele oli eelnenud Iisraeli põhjariigi jaoks raske sõda Assüüria vastu. Et saada teada, millest oli see sõda alguse saanud, selleks läheme aastasse 738 eKr. Siis nimelt Assüüria kuningas Tiglatpileser, keda kutsuti ka nimega Pul, vallutas Süüria põhjaosas tähtsa Hamati linna ja liitis selle oma riigiga. See tähendas vahetut ohtu nii Damaskusele kui ka Iisraeli põhjariigile, mis oli enne seda võinud elada ilma suurema sõjaohuta umbes pool sajandit.

Assüüria kuningas andiski ultimaatumid Süüriale ja tolleaegsele Iisraeli kuningale Menahemile. Mõlemad nõustusidki maksma assüürlastele suured summad, et vältida sõda. Selle kohta jutustatakse 2Kn 15: 19-20 järgmist: „...”

Assüüria jättiski siis need alad rahule neljaks aastaks. Need olid aga Iisraeli põhjariigis rahutud ajad. Pärast Menahemi surma sai kuningaks ta poeg Pekahja. Ta jõudis valitseda vaid kaks aastat, kui ta sõjapealik Pekah ta tappis ja ise troonile tõusis. Tema aja kohta jutustatakse 2Kn 15: 28-29 järgmist: „...” Ajalooramatutest võib peale selle näha, et Tiglatpileser jõudis oma sõjakäiguga Gaza aladeni välja, seega üsna Egiptuse piirile, näitamaks Egiptuse vaaraole, et tal ei tasu endast suuremale vastu hakata.

Selle sõjakäigu põhjuseks, mille käigus juba osa Iisraeli põhjariigi elanikkonnast sai küüditatud, oli see, et Pekah oli liitunud Süüria kuninga Retsiniga, et üheskoos Assüüriale paremini vastu seista. Ilmselt olid nad lootnud oma liidule ka Egiptuse abi, mistõttu Assüüria näitaski oma jõudu kuni Egiptuse piirini. See toimus siis aastal 734 eKr.

Kõigi nende poliitiliste mahhinatsioonide ja sõjakäikude keskel oli Juudal, mis paiknes Iisraeli põhjariigi ja Egiptuse vahel, õnnestunud vältida Assüüria ultimaatumeid ja sundmaksustamist. Selles olukorras tahtis Iisraeli kuningas muidugi Juudat endale Assüüria vastu liitlaseks, aga sellega Aahas, kes Juudas valitses, ei nõustunud. Nii astusid Süüria kuningas Retsin ja Iisraeli kuningas Pekah Juuda vastu sõtta. Selles olukorras ei näinud Aahas muud võimalust kui kutsuda Assüüria – prohvet Jesaja nõuande vastaselt – endale appi. See käik viis hoopis selleni, et Juuda hakkas oma sõltumatust kaotama ja Juuda kuningad said seejärel põhiliselt Assüüria vasallideks. Juuda kaotas seega Aahase arguse tõttu oma tegeliku iseseisvuse.

Neist sündmustest jutustatakse Js 7: 1-2 järgmist: „...”

Selles olukorras aga tuli Issandalt kuningale Jesaja vahendusel julgustav sõnum: „...” (Js 7: 4-7) Aahasele aga sellest töotusest ei piisanud, vaid ta pöördus abi saamiseks Assüüria poole. Lühikeses perspektiivis paistiski see kasulik. Retsini ja Pekahi sõjakäik ei andnud tulemusi ja selles olukorras Aahas nähtavasti kasutas olukorda ära ning püüdis vallutada osa Iisraeli põhjariigi alasid. Selle segase olukorra kohta paistabki käivat Hoosea sõnum Iisraeli lõunapiire ähvardava ohu kohta.

Hoosea jaoks aga ei näidanud piiri sõjaline nihutamine esmajoones Juuda ülekohut, vaid ta nägi seda kõike Issanda kohtuotsusena Iisraelile ta pattude eest. Hoosea ütles: „Efraimile on liiga tehtud, õigus on rikutud, sest ta tahab käia

käsu järgi" (või teise tõlke kohaselt: „tühja järgides“). Lõppeks oli kogu see kitsikus selle tagajärg, et rahvas oli unustanud Issanda.

Järgmistes salmides on tähendamissõnad Issanda vihaosutuste kohta.

5: 12-14

Siingi on soomekeelne tõlge 12. salmi alguses natuke erinev: „Mina olen Efraimile kui näriv haigus, Juuda soole kui mädanev haav.“ See tõlkeviis on ka loogiliselt paremini põhjendatud, sest 13. salmis räägib ka eestikeelne tõlge Efraimi *haigusest*. Nii või teisiti, igal juhul ütleb Issand siin mitut pilti kasutades, et ta on oma rahvale raskeks vastaseks ja õnnetusetoojaks. Koi sööb aeglaselt ja märkamatuks, samuti nagu ka näriv haigus või mädanev haav. See tähendab, et Issanda kohus ei tule ainult äkilise sõjana, vaid ka vähehaaval, sisemise laostumise läbi. Väline vastane sageli ühendab rahvast, sundides end kokku võtma, sisemine allakäik aga seevastu viib teda vältimatult lagunemise ja laostumise poole. Seda on ajalugu näidanud ikka ja jälle. Seda on võinud näha nii Rooma riigi hävingus kui ka meie aja vapustustes. Jutt mädanevast haavast viitab siin kodusõjale, mis hävitab rahvast seestpoolt, ilma et välisvaenlastel olekski tarvis sekkuda.

Ent lisaks sisemisele allakäigule oli häving tulemas ka väliste ohtude kujul. Pilt lõvist, kes ründab oma saaki ja murrab ta maha, näitab väga kujukalt, milline on nii Iisraeli kui ka Juuda tulevane saatus. Kodusõja poolt nõrgestatud riik on tugevale vaenlasele kerge saak. Märkimisväärne on aga, et Jumal võtab siingi endale vastutuse nii Süüria-Efraimi kui ka assüürlaste vastu peetava sõja eest.

Siin maailmas ei peeta isegi sõdu ilma Jumala loata. Aga kui ta neid lubab, siis tuleb meil inimestena küll küsida, mida ta meile selle läbi öelda tahab. Paraku me vist oma kaasaja sündmusi jälgides ei esita kuigi sageli neid kõige tähtsamaid küsimusi. Neid ei paistnud endale esitavat ka Iisraeli põhjariigi elanikud. Nad ei näinud selles olukorras midagi muud, kui vaid julgeolekupoliitilist kohmitsemist. Sõnumit Jumalalt nad nendest sündmustest ei otsinud, ehkki just see oli Jumala eesmärk, nagu selgub järgnevast.

5:15 – 6:1

Jumala saadetud ahistuseaegade mõte oli peatada inimesi hävingusse viival teel, et nad märkaks pöörduda õiges suunas – tulla tagasi Issanda juurde. Ta tahtis, et ta rahvas mõistaks, et katsumused tulid temalt ja mitte mingilt pimedalt saatusest või halva õnne tõttu. Sest kui inimesed oleks mõistnud, et Jumal on saatnud sõjagi, siis nad oleks ka käsitanud, et seesama Jumal, kes oli neid löönud, võib neid ka parandada.

Seda tohime rakendada ka enda suhtes. Ehkki Issand aeg-ajalt laseb meil elus läbi käia raskeid teelõike, töötab ta hoolitseda ka meie haavade eest. Ja kui me kogeme, kuidas ta meie haavu parandab, siis muutub ta ise – parandaja – üha armsamaks.

Miks küll ei taha me enamasti tulla Issanda juurde siis, kui kõik on hästi? Miks peavad alles katsumused ja raskused meid õpetama tema poole pöörduma?

PKK1149 Ho 6:1 – 7:2

Tule tagasi Issanda juurde!

Hoosea raamatus asenduvad kohtukuulutused kiiresti armukuulutustega ja vastupidi. Eelmise korra lõpus me kuulsime Jumala soovist halastada inimesele, kes pöördub tema poole. Täna kuuleme kõigepealt soovist Jumala poole pöörduda.

6: 1-2

Need salmid kujutavad väga ilusasti, mida tähendab meeleparandus. See tähendab tagasitulekut Issanda juurde, mõistes ja usaldades, et ta tahab eksinule andeks anda ja teda ka parandada. Et Issand on löönud, see tähendab karistust – nimelt seda, et ta on lasknud inimestel oma valikute tagajärjed kätte saada. Teisiti oleks meil võimatu oma vigadest järeldusi teha ja õppida – me ei saaks isegi aru, et oleme valesti toiminud. Aga Issanda eesmärk ei ole karistada, vaid hoopis parandada ja elavaks teha – see tasub meil väga hästi meelde jätta. Ta tahab teha surnu elavaks.

Ka meie, kes praegu seda kuuleme, tohime need sõnad enda jaoks vastu võtta. Jumal tõesti tahab meile halastada. Tõsi küll, tema Seadus lööb ja murrab meid halastamatult. See paljastab meie kõige sisemisedki meeleolud ja kõige varjatumadki motiivid. Veelgi enam löövad ja murravad meid meie enda rumalused, eksimused ja üleastumised. Aga Jumal tahab meid kõigest hoolimata parandada ja elavaks teha. Seda teeb ta oma rõõmusõnumi ja töotuste läbi, mida kuulsime siitki.

Peale pöördumise teema on neis peatüki algussalmides veel üks üsna huvitav detail. Teises salmis on öeldud: „Tema teeb meid elavaks kahe päevaga, kolmandal päeval aitab ta meid üles ja me võime elada tema palge ees.” Meie uue lepingu inimestena teame, mida tähendab jutt kolmandast, ülestõusmise päevast. See järgneb surmale ja hauale – olukorrale, kus ei näi olevat enam vähimatki lootust. Nii on see mõnigi kord meiegi elus Jumala lastena.

Võib vabalt olla, et Hoosea kaasaegsed pidasid neid sõnu ainult väljendiks, mis näitab, et Issand annab kahetsejale armu kiiresti. Meie aga teame, et tõeline uuenemine ja uus elu on ainuüksi selle tagajärg, et Jeesus Kristus on oma surma ja ülestõusmisega murdnud patu, surma ja saatana võimu. Sellepärast ei saa inimeste ülestõusmisest tõelises mõttes rääkida, kui ei peeta silmas ka ülestõusmishommikul tühjaks jäänud hauda.

Nii aitas Hoosea juba üle 700 aasta enne Kristuse sündi meilgi suunata oma pilgu temale, kes ainsana võib tuua patusele pääste ja surnule elu. Tõesti, pöördumise puhul on küsimus Jeesuse Kristuse juurde tulemisel, ja kes tema juurde tuleb, seda ei aja ta minema. Seepärast, hea sõber, tohid sinagi kohe praegu kõigi oma eksimuste ja pattudega tema juurde tulla. Võib-olla on sul raske otsekohe uskuda kõigi nende täielikku andeksandmist. Kui oled raskelt eksinud ja valesti elanud, siis võib paranemisprotsess võtta aega. Ometi tasub sinulgi uskuda: „Ta teeb meid elavaks kahe päevaga; kolmandal päeval aitab ta meid üles ja me võime elada tema palge ees.” Lase Issandal oma tööd sinu juures jätkata.

6: 3

Eriti idamaades tähendab vihm praktiliselt sedasama, mis elu. Kui Issand tuleb nagu kevadine vihm, siis tähendab see peatset vilja valmimist ja lõikust. Ilus koidupuna tähendab, et uus päev on kohe algamas. Sedasama tähendab ka Issanda tulek sellele, kes tahab teda tunda. Tema tulek ei tähenda midagi halba ja hirmutavat, vaid väga head ja ilusat. Püüdkem sellest aru saada!

Selle peatüki kolm esimest salmi on olnud Piibli tõlkijate jaoks problemaatilised eriti sel põhjusel, et ei ole kindel, kes need sõnad ütleb. On muidugi võimalik, et need on lihtsalt Hoosea üleskutse rahvale pöörduda Jumala poole. Teine võimalus on, et siin on tegemist häälega rahva hulgast, mis, olles kuulnud kohtukuulutust, kutsub rahvast üles meelt parandama. Selle arvamuse probleemiks on aga see, et rahvas polnud ju sugugi selleks valmis. Jääb veel sellinegi võimalus, et need kolm salmi olid hoopis Hoosea irooniline ütlus selle kohta, et rahvas tahtis poolikult meelt parandada. Sel juhul on mõtte selles, et rahvas arvab, et loomulikult Jumal annab andeks, sest see ju tema töö ongi.

Ehk võib siinkohal tuua jälle näite meie kaasajast. Ühe kristliku õppeasutuse rektor olevat öelnud, et praeguse aja noorte usklike meelest ainus vahe Kristusesse uskuja ja mitteuskuja vahel on see, et usklik saab oma kurjad teod andeks. Ei tea, kuivõrd kehtib see ka täiskasvanute arusaamade kohta. Kas arvame meiegi, et Jumala arm tähendab seda, et inimene võib rahulikult pattu edasi teha?

Just sellise väärastunud mõtteviisi vastu sõdisid VT prohvetid, ja just sellesse valerahusse suikumine tõi rahvale kaela Jumala kohtumõistmise. Selle väära veendumuse sügavaim põhjus on arvatavasti selles, et jumalapilt on moondunud ühekülgselt ja Jumal on inimese teadvuses muutunud ainult heatahtlikuks andeksandjaks. Inimene nähtavasti arvab, et Jumal aktsepteerib peaaegu kõike ega pahanda millegi peale. Teisiti öeldes – Jumala armastust on mõistetud väga valesti ja ühekülgselt. On unustatud, et selle juurde kuulub ka kasvatus, distsipliin ja vajadusel isegi karistamine.

Kutse Issanda poole pöörduda on väga ilus, samuti Issanda töötused. Paraku, eks me tea oma kaasajastki, et inimesed on väga aeglased sellest vedu võtma. Selle üle kurdab järgnevalt ka Jumal. Rahvas on oma usus väga kõikuv.

6:4

Jumal kurdab, et Iisraeli soov temale ligineda ehk tema juurde tagasi tulla on väga pinnapealne ja lühiaegne. Jumalale osutatud truudus kaob kui kaste päikese tõustes. Sellele ei saa mitte midagi rajada. Eespool juba nägime, et Iisraeli rahvas väliselt isegi teenis Jumalat ja pidas kinni sellega seotud kommetest; tegelikult aga oli see kõik vaid kui hommikune kaste, mis kadus kohe, kui ilm vähegi palavamaks läks.

Mida Jumal sellise rahvaga ette peaks võtma? Järgnevalt kuuleme, mida ta on juba ette võtnud.

6:5

Teisisõnu – Jumal on oma rahvast prohvetite läbi kurjalt sõidelnud ja langetanud väära käitumise üle kohtuotsused. Sõnumite tuum oli suunatud väära religioossuse vastu – et rahvas ei loodaks oma võimalustele või siis Jumala pehmele heatahtlikkusele. Jumal andis teada, et ta on püha ega talu pattu. Sellepärast oli ainus võimalus ellu jääda – meelt parandada. Selleks aga oli tarvis kõigepealt Issanda juurde tagasi tulla. Sellist sõnumit aga rahvas kuulda ei suutnud ega soovinud – nad lootsid ikka, et küllap Jumal on arusaaja ega suhtu asjasse nii tõsiselt. Küllap nad pidasid prohveteid liialdajateks, nagu tänapäeval peetakse tõsiseid usklikegi.

Prohvetite sõnum oli selge nagu kirkas valgus. Seepärast ei võinud keegi öelda, et ta polnud kuulnud või aru saanud. Iisraellased oli küll aru saanud, aga see kutse ei olnud neid ahvatlenud. Jumal oli tahtnud saavutada tõelist pöördumist tema poole. Aga pöördumine oli jäänud väga väliseks ja pinnapealseks, nagu selgub järgmisest salmist.

6:6

Jeesus tsiteeris oma aja variseridega rääkides seda Hoosea raamatu salmi kahel korral. Esmalt ütleb ta Mt 9: 13: „...” Sama mõte on ka Mt 12: 7, kus Jeesus vastab, kui teda süüdistatakse hingamispäeva rikkumises: „...” Mõlemad need Matteuse evangeeliumi kohad valgustavad omast kohast, kuidas inimesed ainult välise reeglite täitmisega arvasid võivat olla Jumalale meelepärased. Jeesuse aja variseride jaoks oli tema religioosede piire ja traditsioone purustav käitumine liig. Nad ei mõistnud, et Jumala jaoks on kõige tähtsamad sisemised motiivid. Kui me püüame välise kuulekusega vaigistada sisemist õõnsat kuminat oma südames, siis on see tühi töö. Alles siis, kui süda on täitunud armastusest Issanda vastu, saavad ka välised teod Jumala heakskiidu.

Issand heitis siis Hoosea kaasaegsetele ette, et nad tõid talle ainult väliseid ande ja ohvreid, aga sisemist meele muutust polnud toimunud. Inimesed lonkasid kahele poole, püüdes kindlustada omale röömu nii käesolevas elus kui ka tulevases.

Sama asja eest oli rahvast sõidelnud ka prohvet Eelija sada aastat varem, Karmeli mäel. 1Kn 18:21 võime lugeda, kuidas ta ütles rahvale: „Kui kaua te lonkate kahe karguga? Kui Issand on Jumal, siis käige tema järel; aga kui Baal on see, siis käige tema järel!” Aga rahvas ei vastanud temale sõnagi.” Kahele poole kõikumine on väga inimlik. Hea meelega me kindlustaksime oma seljatagust igas suunas ja igal võimalikul viisil. Probleem on vaid selles, et Issand on keelanud meil pidada enda kõrval muid jumalaid. Nimelt on nii, et kui me hakkame oma elus toetuma ka muudele asjadele peale elava Jumala, siis me tegelikult Jumalasse ei usu.

Jumala kurtmine rahva olukorra pärast jätkub.

6: 7-9

Sõnad, et rahvas on rikkunud Jumalaga tehtud lepingu, ei ole mingiks üllatuseks, küll aga äratav kummastust jutt Adamist, kus seda Hoosea sõnul tehti. Samuti nimetab ta Gileadi ja Sekemi teed. Kas tuleb nende kohtade nimetamist mõista nii, et kõigis neis kohtades on toimunud midagi väga paha või räägitakse siin ühestainsast asjast, mis oli kõigile Hoosea kaasaegsetele tuttav?

Sellele, et jutt võib tõesti olla ainult ühest sündmusest, viitab geograafia. Adami linn oli umbes Jordani keskjooksul, umbes seal piirkonnas, kus Jabboki jõgi suubub Jordanisse. See oli koht, kus teekäijad armastasid Jordani ületada. Seetõttu oli see soodus koht ka röövlitele, et varitseda pahaaimamatuid teekäijaid. Adam paiknes Gileadi alade piiril, mistõttu seda võiks nimetada ka Gileadi linnaks. Ja kui vaadata kaardilt, kus Adam paikneb ning võrrelda seda Sekemi asukohaga, siis näeme, et Sekem oli selle tee ääres, mis ühendas Adamit pealinna Samaariaga. Seda teed Hoosea nähtavasti kutsus Sekemi teeks ja selle tee ääres oli siis ka kurikuulus Adami linn.

Et Hoosea poolt käsitletava juhtumi puhul on tõesti tegemist nimelt Adamiga seotud erilise patuga, sellele viitab seegi, et Hoosea sõnul toimus lepingu rikkumine just seal.

Mis oli siis Adamis toimunud? Seda me täpselt ei või teada, aga Hoosea annab selle kohta viiteid. See oli veresüüdest määratud, mis peab tähendama, et inimeste elu ei hinnatud seal kuigivõrd. Teiseks, preestrid, kes pidid olema Jumala teenijad, olid hakanud tegelema röövimise ja mõrvamisega. Nende tegusid nimetab Hoosea häbitegudeks. See termin käib VT tavaliselt ebajumalateenistuse kohta. Sellest võime järeldada, et Adami linnas oli avalikult taganatud Issandast ja tema tahtest ning hakatud teenima ebajumalaid. Seetõttu oli varsti alla käinud ka linna moraal. Eriti jäljestusväärseks muutis olukorra see, et preestrid paistavad olevat olnud selles kõiges eesotsas. Ilmselt võime teha neist viidetest järelduse, et see, mis Adamis oli toimunud, oli äratanud kogu ülejäänud Iisraelis meelepaha, nii et see linn sai

omamoodi sõnakõlksuks ja kurjuse sümboliks. Adami linn aga oli siin tegelikult ainult eredamaks näiteks. Samu asju võis näha maal mujalgi.

6: 10

Ka ülejäänud osa Iisraelist ei olnud süüst puhas. Adami koledused hakkasid saama reaalsuseks ka mujal. Meil on lõppude lõpuks lihtne tänitada mõnede eriti halbade inimeste kurjust, sest sellega võrreldes tundub oma süda palju puhtam. Kui aga Jumala prožektorikiir langeb endale, siis märkame, et meiski võib leida kõikvõimaliku kurjuse ainest. Siis õuduse väljendamine teiste inimeste pattude üle ei toogi enam rahu. Siis on aeg hakata meelt parandama päris omaenda pattudest.

6:11

Samasuguseid patte võis leida ka Juudas. Seepärast oli tedagi ootamas raske löikus ehk kohtupäev. Samasugust kujundit kohtumõistmisest ja lõikusest kasutas ka Jeesus Kristus oma tähendamissõnas taevariigist, kui ta rääkis nisust ja raiheinast, mis vaenulik inimene külvab põllule ja mis kasvas koos õige viljaga. Mt 13: 30 ütleb õige vilja külvaja Jeesus Kristus ise oma teenijatele ehk inglitele: „...”

Aga mida tähendab väljend rahva saatuse pööramisest?

Mulle tundub, et 11. salmi lõpuosa tuleb lugeda koos järgneva peatüki algusega. Siis algab sellega uus mõttekäik. Seda näeb hästi, kui lugedagi seda praegu niiviisi.

vilja külvaja Jeesus Kristus ise oma teenijatele ehk inglitele: „...”

Aga mida tähendab töötus, et Jumal pöörab oma rahva saatuse?

Tundub, et 11. salmi lõpuosa tuleb lugeda koos järgneva peatüki algusega. Siis algab sellega uus mõttekäik. Loengi need praegu niiviisi.

6: 11b-7:1

Nõnda võttes on rahva saatuse pööramine ainult teistsugune väljend Iisraeli terveks tegemise kohta. Siin on tegemist Piiblile tüüpilise parallelismiga, kus üht ja sama asja öeldakse kaks korda, kasutades eri sõnu. Niisiis jälle kord järgneb Hoosea raamatus kõige karmimale kohtuulutusele kõige tingimatult armupakkumine. Halastaja samaarlane hoolitseb patust haavatud inimese haavade eest.

Aga kuidas tuleks mõista esimese salmi lõpuosa Efraimi süü ja Samaaria kuritegude kohta? Kõigepealt muidugi märkin, et need on jälle kaks paralleelset väljendit sama asja kohta. Oleme näinud, et Jumal pakub oma rahvale reservatsioonideta andeksandmist ja kutsub teda enda juurde abi saama. Nüüd aga näeme, et Efraim ehk Iisraeli rahvas ei ole sellest pakkumisest sugugi huvitatud. Ta on palju rohkem huvitatud kurjusest, mida ta harrastab. Ta palju meelsamini jätkab varastamist, valetamist, petmist ja teekäijate röövimist, selle asemel et tulla nende pattudega Issanda juurde. Sest rahvas teab, et Issanda juurde tulemine eeldab ka patu hülgamist, ja sellest ei ole nad huvitatud. Nii jääb rahvas ilma halastusest, mida talle pakutakse. Ta on nagu mees Jeesuse tähendamissõnast, kelle röövlid on vaeseomaks peksnud, aga kes kõigest hoolimata keeldub halastaja möödamineja abipakkumisest ja hoolitsusest. Nii ka rahvas valib meelsamini surma kui elu. Paraku, väga sageli tehakse sama valik tänapäevalgi. Ehk on seda juhtunud minu ja sinugagi.

7:2

See salm kõneleb iga inimese loomulikust soovist oma tegude eest aruandmisest kõrvale hiilida. Ent Jumal ei suutu meie pattudesse hoolimatult ega pigista nende suhtes silma kinni. Tuleb meeles pidada, et aeg ei kaota kunagi süüd ega päästa vastutusest. Näiteks see, et miski toimus nii ammu, ei ole Jumala ees mingi argument. Me oleme oma tegudega alati Jumala palge ees, nii kaua kui me ei nõustu talle neist aru andma ja neid patuks tunnistama.

Oleme eespool näinud, kuidas inimene reageerib Jumala kutsele hoolimatult või parimal juhul poolikult. Samuti nägime, et me oleme inimestena meelsasti valmis pakkuma Jumalale ohvreid, aga mitte iseennast. Sellised suhtumised aga ei ole Jumalale vastuvõetavad ja need kuuluvad tema kohtu alla. Kui Jumal meile kohtuotsused välja kuulutab, siis selleks, et me hakkaks otsima teed tema juurde. Jumal ei rahuldu millegi poolikuga, ta tahab inimest tervikuna. Aga mida ta tegelikult saab? Ei muud kui truudusetust, vägivalda ja hoolimatust.

Selliste mõtetega lõpeb üks osa Hoosea raamatus. Järgmine kõneleb vägivaldast, mis ulatub isegi kuningakotta. Seda aga uurime alles järgmisel korral.

PKK1150 Ho 7: 3-16

Kas palvetan nagu pagan?

Meie eelmine Hoosea raamatu saade lõppes Efraimi süü ja eriti Samaaria kuritegude teemaga. Enne seda oli juttu Adami linna taganemisest, samuti nimetati, et isegi Juudat ootab kohus. Hoosea kasutas seal kirjanduslikku stiilivõtet, mida nimetatakse kliimaksiks. See tähendab, et kirjanik paneb kõrvuti sama tüüpi lauseid, mille kaalukus järjest tõuseb. Näiteks mõni kolumnist võib kasutada oma loos kliimaksit järgmiselt: „Kõigepealt innustus asjast rahvasaadik, siis tuli kaasa ka minister ja nüüd seda toetab juba presidentki.” Samamoodi ka Hoosea, rääkides Jumalast taganemisest, nimetas algul Iisraeli jaoks tegelikult suhteliselt vähetähtsaid kohti, siis juba tähtsamaid, lõpuks aga ka juba pealinna Samaariat.

Nii suunab prohvet oma sõnumi teraviku juba kuninglike isikuteni välja. Isegi nemad ei tee midagi, et väärkäitumisele lõppu teha. Selle asemel harrastavad nad seda isegi. Hoosea julgust kuninglikke isikuid kritiseerida võib vaid imetleda.

7: 3-4

Peab märkima, et selles ja järgmistes salmides ei ole jälle üheselt selge, mis on nende väljendite taga sügavamalt. Seetõttu on need ka tõlkijatele problemaatilised. Esmapilgul näib lihtsalt, et kuningas on kurjategijatega samas meeles ja ühes nõus. Aga asi võib olla tõsisemgi. Nimelt nähakse siin ka vandenõu kuninga vastu, mida osavalt varjatakse, nii et kuningas arugi ei saa. Sel juhul võiks küdev küpsetusahi tähendada piltlikult seda vandenõu. Et vandenõu võiks õnnestuda, selleks muidugi tuleb saavutada kuninga täielik usaldus. See paistab õnnestuvatki, nagu võib välja lugeda järgmisest salmist.

7:5

„Meie kuninga päev” on arvatavasti tema troonileistumise tähtpäev. Seda tähistati nähtavasti korraliku peo ja joominguga, nagu sellisel puhul sageli. Kogu õukond on veinist haiged ja kuningas lööb nendega kätt, märkamata midagi kahtlast. Ta aktsepteerib toimuvat. Tegelikult on ilmselt tegu päris skandaalse looga, sest Jesajagi viitab samale

asjale näiteks Js 28-s. Seal on esimeses kolmes salmis kirjutatud: „...” Samast asjast räägitakse ka Am 6-s, kus muuhulgas öeldakse ülikutele: „...” (Am 6: 6-7)

Olukorra või ka vandenõu kirjeldus jätkub.

7:6

Kõigepealt on hea teada, et see salm on olnud piiblitõlkijatele eriti raske. Kui võrrelda tõlkeid mitmes keeles, siis kõigis neis on erinevusi. Igatahes aga on siin juba selgelt jutt varitsemisest või vandenõust, mis on jõudnud juba lõpusirgele. Kuningat tahetakse mõrvata. Suurimad erinevused eri tõlgete vahel on selles, kuidas on tõlgitud sõna „pagar”. Paljudes tõlgetes on selle sõna vasteks hoopis „viha”. Sel juhul oleks salmi mõtte selles, et vandenõulased magavad öö ära ja hommikul, kui viha jälle lõkkele lööb, teostavad oma kavatsused. Aga paljud tõlked räägivad siin siiski pagarist nagu eestikeelne tõlgegi. Kuid on ju selge, et nii kuum küpsetusahi kui ka pagar on piltlikud väljendid.

Kui Hoosea raamatus on algselt tõesti mõeldud pagarit, siis võiks see viidata sellele, et kuninga otseseks mõrvajaks oli valitud pagar, kes öösel magas ja hommikul kuninga tappis. Uurija Lehrmann on järeldanud, et pagar, kellest siin jutt, oli Sallum, keda on nimetatud 2Kn 15:10: „...” Selline asi ei olnud sel ajal Iisraelis midagi tavatut, sest Hoosea ajal sai 12 aasta jooksul mõrvatud tervelt neli Iisraeli kuningat. See tähendab, et salamõrvad ei olnud ainult mõnede mässumeelsete ettevõtmine, vaid paljud valitsejad olid isegi saanud troonile vandenõu tagajärjel.

7:7

Kui jutt on vandenõulastest, siis on hästi mõistetav piltlik väljend, et nad on „kuumad nagu küpsetusahi ja nad neelavad oma kohtumõistjad”. Aga samuti on see mõistetav siis, kui jutt on lihtsalt üldisest kurjusest, millesse on uppunud ka rahva kõrgkiht ja juhid. Keda aga mõtleb Jumal sõnadega „ükski neist ei hüüa minu poole”? Kuna eespool on jutt rahva juhtfiguuridest, siis tundub loomulik, et ta räägib siin eriti preestritest ja ülikutest. Selle salmiga nimelt lõpeb mõttekäik, mis algas 5:1-ga. Selles tõendati, et keegi preestritest juhtidestki ei hüüa appi Issandat. Nimelt on sellest osast selgunud seegi, et peaaegu kõike muudki võimalikku on rahvas küll üritanud. Ta on koguni ära ostnud võõra maa juhi, otsides temalt abi oma trooni kinnitamiseks. Sellega seoses on Ho 5: 13 kirjutatud: „...” Iisrael on üritanud ka petlikku pöördumist (Ho 6: 1-3); vastaste alistamiseks on tehtud veretöid (Ho 6:9 ja 7:6). Aga Jumala poole ei ole keegi pöördunud.

Rahvas oli hüljanud oma ainsa abi. Üsna sarnast sõnumit võib lugeda ka 1Pt 2: 6-8: „...”

Kui inimene on Issanda sõnale allumatu, siis lükkab ta sellega tagasi oma ainsa võimaluse saada elu – seda elu, mida võib õigusega nimetada eluks ja mida võib saada ainult Jumalalt. Ka Hoosea kaasaegsed lükkasid selle tagasi. Kuidas aga on selles asjas lugu sinu ja minuga?

Iisraeli rahva langemise kirjeldus jätkub. Meie silme ette maalitakse üks masendav pilt teise järel: söömiseks kõlbmatu kook, halliks minevad juuksed, kohtlane tuvi ja lõtv amb. Vaene Iisrael – või tuleks hoopis öelda: vaene kirik! Vaatleme neid pilte lähemalt.

7: 8

Ainult ühelt poolt küpsetatud kook on suurepärane pilt poolikult toidetud rahvast, poolikult haritud ühiskonnast, poolikust usust ja pooliku südamega poliitikast. Efraimi segunemine teiste rahvaste hulka viitab küüditamisele ja sellele, kuidas rahvas kaotas seal enda omapära. Vaimulikus mõttes tähendas see elu, mis ei anna paganrahvastele valgust, kuid ei ole ka selgelt paganlik. Selle näol on tegemist kahe jalaga lonkamisega, mis ei ole kellelegi kasuks. See on olnud ka kristliku koguduse ehk Kiriku kiusatus läbi aegade. Kirikule on olnud kiusatuseks kas sulgeda end ümbritseva maailma eest täielikult või siis sulanduda sellega kokku. Kui seevastu lugeda evangeeliumidest, kuidas Jeesus tegutses, siis näeb, et ta oli igas olukorras täielikult tema ise. Ta oli sellisena täielik valgus maailmale, aga samal ajal oli ta alati valmis võtma vastu patuseid, kes teda vajasid.

7: 9

Need on väga kõnekad pildid, mis kirjeldavad, kuidas inimese osadus Jumalaga kaob, ilma et ta ise seda märkaks. See on olnud paljude usklikute tragöödia. Asjad, mis peaks olema usklikule võõrad ja millega ei tohiks tegelda, söövad vaimuliku jõu ja viivad sisemiselt märkamatu Jumalast eemale. Ta ise arvab, et ta usub ju ikka veel Jumalasse, aga selles usus pole enam endist elu ega innukust. Mehe juuksed hallinevad, aga ta arvab end ikka veel olevat nagu oma parematel päevadel. Selle kohta on heaks näiteks Simson, kui ta juuksed olid maha lõigatud ja ta ise ei teadnudki, et Issand oli temast lahkunud (Km 16:20). Iisraeli olukord aga erines Simsoni omast selle poolest, et talle ei saanud osaks nii karmi äratust – vähemalt mitte veel. Ka Iisraeli juures oli muutus toimunud vähehaaval, peaaegu märkamatu. Seetõttu nad isegi ei märganud, et nad on Issandast taganenud ega otsinud seepärast ka tagasiteed tema juurde. Küllap just sellepärast peeti ka prohvetite karmi kuulutust liialduseks. Sellisele aeglasele ärapöördumisele on raske vastu seista. Just sellepärast on meilegi nii tähtis oma vaimulikku olukorda tähele panna ja valvata. Sellepärast kirjutas ka Paulus 1Kr 10:12 hoiatavad sõnad: „Niisiis, kes enese arvab seisvat, vaadaku, et ta ei langeks!”

7: 10

Valvamise vastandiks on õigupoolest kõrkus, mis väljendub väärar enesekindluses ja takistab kõigest hoolimata Issanda poole pöörduda ning teda otsida. Hoosea sõnul oli Iisrael ka sellesse langenud. See on nii tüüpiline neile, kes püüavad Issandat vältida. Uhke inimene ei pea võimalikuks, et temagi võib petetud saada. Sellises olukorras on langemine juba ukse ees, kui mitte isegi juba sees.

7: 11-12

Kolmas võrdlus kohtlase tuviga kõneleb Iisraeli muutlikust ja lühinägelikust poliitikast. Ta pöördus küll Assüüria, küll Egiptuse poole ikka vastavalt sellele, mis tundus hetkel kõige kasulikum. Sellised olid eriti Iisraeli viimased kuningad Menahem, Pekah ja Hoosea. Iisrael oli kui lind, keda poliitilised tuuled paiskavad kord siia, kord sinna, ja kes lendab puult puule, teadmata isegi, mida õieti tuleks teha. Selline ebakindlus toob rahvale lõpuks hävingu. Puult puule hüpatas satub ta lõpuks Jumala kohtu alla, mida kujutab pilt võrguga kinni püüdmisest. Sel ajal püüti tõesti linde ka võrkudega.

Nende sõnade vaimulik tähendus peaks olema meile ilmne. Mida meie teeme, kui Jumal saadab meile katsumusi? Kas otsime kergemaid lahendusi Jumala tahtest mööda minnes või pöördume usalduslikult tema poole, et ta omal ajal meid ka kitsikusest välja juhataks? Egiptuse ja Assüüria vahel hüplemine, kui samal ajal püütakse Issandat igati vältida, ei too lõppeks midagi head.

7: 13-15

Jumal on oma rahvast mitmel viisil õnnistanud ja aidanud, aga rahvas oli neid õnnistusi kasutanud Jumalale vastuhakkamiseks ja pilkamiseks. Nii läks tavaliselt ikka mõnevõrra hiljem, kui Issand oli ahistuses oleva rahva kitsikusest välja aidanud. Sõja vintsutustest toibunud rahvas oli kosudes ikka ja jälle pöördunud teenima ebajumalaid ja püüdnud petlike rahvaste hulgast leida uusi liitlasi.

Siin ütleb Jumal muuhulgas välja väga kõneka tõdemuse: „Nad ei hüüa südamest minu poole, vaid uluvad oma asemeil.” See on suurepärane pilt selle kohta, kui inimene kurdab oma õnnetut olukorda, kuid ei taha ometigi südamest Jumala poole pöörduda. See on kahetsus, mis ei vii meelega parandusele, vaid seisneb ainult oma õnnetu olukorra üle kurtmises ja isegi ulgumises. Siis pööreldakse küll oma asemel ehk olukorras, aga ei tõusta ometi püsti ega võeta midagi otsustavat ette.

Edasi öeldi, et kui viljasaak on kehv, siis lõigatakse endale isegi leinamärke ihusse, aga Jumala vastu mässatakse ometigi. Jumala vastu mässamisega on tegemist ka siis, kui inimene vahetab tõe vale vastu või palub Jumalalt abi, tahtmatagi tegelikult elada koos temaga. Teotamisest kõneleb ka endale märkide lõikamine. See nimelt viitab Baali teenimisele, nagu ehk mäletame Eelija ja Baali prohvetite kohtumisest Karmeli mäel. Kuidas Baali prohvetid seal palvetasid, sellest jutustatakse 1Kn 18:28 järgmiselt: „...”

Muide, soomekeelses tõlkes on see mõte Hoosea raamatus edasi antud järgmiselt: „Nad lõiguvad ennast, paludes minult vilja ja veini. Nii nad mässavad minu vastu.” Selle tõlke järgi ütleb Issand, et kui iisraellased palusid vilja ja veini, mida peeti tähtsaimateks õnnistusteks, mida Baal annab, siis käitusid nad Issanda poole palvetades samal viisil, nagu nad olid õppinud palvetama Baali kummardades. Jumala inimene palvetas siis Issanda poole nagu pagan.

Sama asja eest hoiatas oma järgijaid omal ajal ka Jeesus, kui ta Mäejutluses õpetas, kuidas tuleb palvetada. Ta ütles Mt 6:7-8: „...” Kristlane seega ei ürita palvetades survestada Jumalat midagi tegema. Tal pole tarvis näidata end õnnetumana või valmimana või andunumana, kui ta tegelikult on. Sest Jeesusesse Kristusesse uskuja inimene on juba täielikult Jumala Isa poolt vastu võetud ja aktsepteeritud. Ta on saanud tema lapseks. Sellepärast kuuleb ta meid hea meelega ja annab meile, mis me vajame. Paganal sellist positsiooni ei ole. Sellepärast tuleb tal palvetades ja ohverdades justkui oma jumalaga kaupa sobitada või innuka palvetamisega talle muljet avaldada, et oma tahtmist saavutada. Oma pimeduses arvab ta võivat ennast lõikudes või muul viisil karistades mõjutada jumalat (väikese tähega). Või siis loodab ta õigeid sõnu õigel viisil ritta seades saada abi.

Sellisesse pimedusse olid langenud ka Hoosea kaasaegsed. Nad olid hakanud oma palveid paganlusest õpitud viisidega „tõhusamaks” muutma, ja ilmselt nad arvasid, et Jumalal on sellise püüdlikkuse üle hea meel. Tegelikult aga nad sellise palveviisiga teotasid Jumalat, näidates üles oma usaldamatust. Muide, kuidas sina sellesse suhtusid, kui sinu lihased lapsed teeksid midagi samasugust?

7: 16

Siin on masendav kõigepealt see, et rahvas küll pöördub, aga nähtavasti ükskõik kuhu mujale, ainult mitte ülespoole – sinna, kust ainsana võiks leida tõelist abi.

Lõtv amb on toodud neljast võrdlusest ehk kõige tõsisem. Amb on ju tähtis relv sõjas, kus sageli on küsimus elus ja surmas. Lõdva ammuga pole lahingus midagi peale hakata. Rahvas ja riik aga on lõdvaks jäänud ja oma jõu kaotanud. Sellest pole enam asja. Lõpptulemus on selge: nad hukuvad. *menehyvät*

Kui Jumala kogudus unustab oma Jumala, püüdes vääril viisil kohaneda ümbritsevate oludega, siis kaotab ta ka oma relvad, mida ta võitluses vajaks. Relvitu kogudus aga on kogudus ilma tulevikuta.

Sellega seoses on Christina Rosetti kirjutanud kõneka luuletuse, mis sõna-sõnaliselt tõlkes soome keele kaudu tõlgituna kõlab järgmiselt. Tema mõtetega seekord ka lõpetan.

Oi Issand, anna armu
 et me kiusatusega ei vennastuks
 oma südametunnistust ei summutaks
 ei säästaks oma paremat silma
 või kätt või jalga, mis langetab meid
 et me ei kaotaks oma hinge,
 ehkki saaksime vastu terve maailma.

PKK1151 Ho 8: 1-14

Kas piisab ühest altarist?

Hoosea raamatu kaheksanda peatüki peamõtteks on Iisraeli rahva lühinägelik eneseusaldus. See ilmneb nende enda valitud kuningatena, samuti isetehtud jumalana – kuldvasika või õigemini sõnnina; see ilmneb liitlastena, kes kalliks maksuma lähevad, isevalitud jumalateenistuseks ning kindlalt kindlustatud linnadena, mille kaitse all rahvas arvas võivat kohtuda ükskõik millise vaenlasega. Kõige selle juures ei vaevutud küsima, mida Jumal sellest kõigest arvab.

8:1

Kotkas, kes langeb Issanda koja peale, on kõike muud kui julgustav pilt. Kotkas on ohtlik röövlind, kes ründab kui välg selgest taevast. Kui jutt on raisakotkast, nagu seda samuti on tõlgitud, siis tema lendab ringi, otsides surnud loomi ja raipeid, kellest ta toitub. Sõnum on seega selge – Issanda kodagi ootab häving, sest rahvas on rikkunud Issanda lepingu ning astunud vastu ta Seadusele. See tähendab mässu Issanda vastu. Kotkas kujutab tulemas olevat hävingut ehk vaenlaste armeed. Seepärast tuli valvuril tõsta pasun huultele ja anda hoiatus. Just seda Hoosea parajasti tegigi.

8: 2-3

Esimese salmi taustal on need sõnad lausa põrutavad. Kui Jumal ütleb, et rahvas on rikkunud lepingu temaga ja hakanud vastu ta Seadusele, siis inimesed ise ilmselt ei märka seda üldse. Vastupidi – nad kisendavad Jumala poole ja kinnitavad: „Meie, Iisrael, tunneme sind!” See näitab, et patt on inimesi sedavõrd pimestanud, et nad ei märkagi oma tõelist olukorda. Nad ei saa arugi, et nad on hüljanud nii Jumala Seaduse ja lepingu kui ka üldse hea, ja vaenlane ajab neid taga. Päril kindlasti on see hoiatus mõtlemapanev ka kristlaste jaoks.

Siin sobib tuua paralleeliks see, mida jutustatakse Jh 8: 33-37: „Juudid vastasid Jeesusele: ...” Natuke edasi ütleb Jeesus oma vastastele otse näkku karmi tõe: tegelikult ei ole nad Jumalast, vaid hoopis oma isast kuradist, ja teevad ka oma isa himude järgi – seda sellest hoolimata, et nad ise peavad end väga tõeliseks Jumala rahvaks. Nad tõesti uskusid Jumalasse ja püüdsid ka igati täita tema Seadust. Just see ongi asja juures kõige vapustavam.

Nagu Hoosea kaasaegsed, nii ka Jeesuse aja variserid elasid kohutavas enesepeetuses. Nad väitsid, et nad tunnevad Jumalat, kuna nad on õige rahva liikmed. Vastus aga oli nii Hoosea kui ka Jeesuse ajal sama. Nende inimeste teod

näitasid, et nad ei tundnud Jumalat. Jumala sõna polnud nende elus ruumi leidnud. Sellest samast räägitakse ka 1Jh 2:4: „Kes ütleb: „Mina tunnen teda”, aga ei pea tema käske, see on valetaja ja temas ei ole tõde.” Seega ütleb Johannes täiesti ühemõtteliselt, et kes väidab end tundvat Jumalat, aga ei hooli tema sõnast ja tahtest, see on tegelikult valetaja. Valetajateks osutusid ka Hoosea kaasaegsed. Nad väitsid end tundvat Jumalat, aga elasid tegelikult tema tahtest hoolimata. Sellepärast keerles pühamu kohal juba kotkas.

Edasi kuulemegi näiteid rahva soovimatusest kuulda Issanda häält.

8: 4-6

Need salmid kirjeldavad ühemõtteliselt selgelt Iisraeli soovist käia oma teed nii riigi valitsemise kui ka religiooni osas. Ta ei küsinud Jumala arvamust, valides endale juhte, ega olnud ta huvitatud ka sellest, mida Jumal arvas kuldvasika ehk sõnni kummardamisest. Rahvas tegi seda, mida ise paremaks pidas. Kõige vapustavam seejuures ongi see, et kõigest hoolimata väitis ta, et ta tunneb Jumalat. Hoosea teadis, et see ei saa lõppeda millegi muu kui hävinguga. Ta hääl kõlas aga kurtidele kõrvadele. Millegipärast on meil väga raske oma valikuid küsimärgi alla seada.

Meil tuleks tõsiselt küsida ka endalt, kuidas me ise toimime, kui Jumala sõna näitab, et Jumala tahe on teistsugune kui see, mida me oleme võib-olla aastakümneid harrastanud ja harjunud pidama endastmõistetavaks. Hoosea ajal oli Peetelis ja Daanis kuldvasikaid kummardatud juba paarsada aastat. Kuidas võisid nad sellest loobuda? Kindlasti tekkis küsimus, kas see ikka on nii vale, kuna nad ju teenivad nende juures ikkagi Issandat? Seda on juba enne neid tehtud nii kaua – miks peaksid nemad nüüd äkki teisiti tegema? Kas prohvetid lihtsalt ei liialda ja ei ole liiga kitsarinnalised?

Prohvetid olid ammu rääkinud, et kuldvasikate kummardamine on vale asi, aga ei rahvas ega ükski kuningas võtnud selles osas midagi ette. Nagu siin öeldi: nad olid võimetud puhastuseks. Nii otsustas Jumal rahvale appi tulla. Ta andis teada, et Samaaria vasikas, see kauaaegne kultuseobjekt tõugatakse ära ja lüüakse kildudeks. Jumal peab vahetevahel sel kombel toimima ja purustama meie ebajumalad, et me taipaksime hakata toetuma talle endale – elavale Jumalale.

8: 7-10

Need salmid kirjeldavad piltlikult kohmakat ja rumalat diplomaatiat. Selle võrdkujundiks on, et külvatakse tuult ja lõigatakse tormi. Võib-olla mõjub natuke üllatavalt, et samast asjast räägitakse ka Gl 6: 7-8: „...”

Sõnum on seega selge: inimene ei või lõigata midagi muud kui seda, mis ta on külvanud. Kes külvab oma isekale loomusele, peab lõikama hukatust. Hoosea sõnumi tuum on muidugi selles, et Assüüriale toetumine toob kaasa tormituule, mis pühib oma hävitava jõuga üle kogu maa.

Heebreakeelses tekstis võib seitsmendas salmis näha ka teatavat keelelist lisavarjundit, mistõttu need salmid kõlavad üsna poeetiliselt. Nimelt on kahes esimeses värsirea paaris nn. assonantsid ehk poolriimid: „nad külvavad” on heebrea keeles *jisra’uu*, „nad lõikavad” aga – *jiqsooru*. Sõnast *jisra’uu* võib kuulda Hoosea poja nime Jisreel. Nagu ehk mäletame, *jisreel* tähendab nii külvamist kui ka laiali puistamist. Külv omakorda on heebrea keeles *semah*, *jahuks* tõlgitud sõna aga *gemah*.

Tormituule töö on siis seegi, et rahvas saab küüditatud. „Nad on paganate seas nagu kõlbmatu astja”, ütleb prohvet. Paneme tähele, et ta näeb seda juba teostununa. Armukingituste jagamine tähendab katseid vaenlasi ära osta.

8: 11

Selle salmiga on jälle tõlkijatel probleeme olnud. Nagu näeme eestikeelsest tõlkestki, tegemist on sõnademänguga. Mõnedes inglise- ja saksakeelsetes tõlgetes on jäädud tõlgenduse juurde, mille mõte on: patuohvrite jaoks tehtud altarid on saanud rahvale patuks. Uusim rootsikeelne tõlge formuleerib seda veelgi otsekohesemalt: „Efraimi paljudest puhastusaltaritest on saanud rüvetumisaltarid.”

Mida siis see jutt altaritest peaks tähendama ja miks olid need saanud rahvale patuks? Eespool oli juttu sellest, et Iisraeli rahvas on külvanud tuult ja lõiganud tormi. Ta on ühtelugu kippunud kosja Assüüriale ja toonud talle kingitusi, et saada vastutasuks julgeolekut. Aga kõik see askeldamine on osutunud võrdseks tühjusega. Sellest pole olnud mingit kasu.

Nüüd oli Iisraeli rahvas hakanud ehitama palju altareid, lootes ilmselt sel kombel võita Jumala soosingut. Altarite rohkus pidi siis olema justkui omamoodi altkäemaksuks Jumalale ja tema soosingu tagatiseks. Aga mida enam oli altareid, seda enam oli ka Jumala tahtest üleastumist, sest Jumal ise oli öelnud, et ainus õige koht, kus Issandale ohverdada, oli Jeruusalemma tempel. Seega näitas iga uus altar tegelikult, et rahvas ei taha kuulda Issanda häält.

Pealegi kõneles iga uus altar samast paganlikust mõtteviisist, millest meil on juba varem juttu olnud: mida suurema innukusega palvetati – isegi ennast lõikudes – ja mida rohkem sõnu palves tehti, seda paremini loodeti Jumalat oma soovi kohaselt mõjutada. Ent Jeesuski õpetas: „Palvetades ärge lobisege nii nagu paganad, sest nemad arvavad, et neid võetakse kuulda nende sõnaohtruse tõttu.” (Mt 6:7) Kui inimene ei usalda, et Issand võtab arvesse ühel altaril toodud patuohvrid, miks ta siis arvab, et kasvõi sajast altarist on rohkem kasu? Nende altarite ehitamine ei näidanud hoopiski usku, vaid vastupidi – uskmatus. Need pidid olema vahenditeks, millega rahvas püüdis toetada oma religioossusest tulenevat arusaama, et Jumala meelehead võib endale osta, kui ainult piisavalt üritada. Selleski suhtes iga altar tegelikult ainult kasvatas rahva patukoormat.

Kõigi nende altarite valgelt tuleb meil jälle mõelda endalegi ja oma arusaamadele Jumalast. Kas arvan minagi võivat oma üritamistega mõjutada seda, mida Jumal minust arvab? Või nõustun ma üheainsa altari sõnumiga? Kas nõustun sellega, et Jeesus Kristus on ristipuul üks kord ja alatiseks lepitanud ka minu patud? Kas usun, et tema täiuslik patuohver on Jumalale piisav, nii et minul pole tarvis püüda seda enam parandada või täiendada?

Nagu nägime, paljude altarite ehitamine tähendas tegelikult usaldamatuseosutust Jumala vastu. Sellesama patuga on tegemist ka järgmistes salmides.

8: 12

See salm on otseseks järeltuleks eelnevast. Issand oli spetsiaalselt keelanud rahval ehitada teisi altareid pärast seda, kui Jeruusalemma tempel oli valmis saanud. See oli Seaduses selgelt kirjas, aga rahvas ei hoolinud sellest. Mis kasu olnuks siis sellest, kui Issand oleks lasknud kirjutada isegi tuhandeid seadusi rahvale, kes ei suutnud pidada seda ühteainsatki?

Et Issanda seadusi peetakse võõraks asjaks, seda näeme tänapäevalgi mitte ainult ühiskonnas üldiselt, vaid sageli isegi kristluses. Otsitakse igasuguseid võimalusi Jumala tahtest mööda hiilida ja seda ümber tõlgendada. Tekib tõesti küsimus, milleks siis Jumal üldse peaks oma rahvast õpetama, kui õppust võtta ei tahetagi?

8: 13

Siingi salmis viidatakse eespoolnimetatud altaritele, millel Jumala käsu vastaselt ohverdati loomi. Väliselt näis kõik korras olevat. Altarite ümber kogunenud inimesed nägid kindlasti välja pidulikud ja hardad. Pole põhjust arvata, et ka ohvriloomadega oleks oldud kitsi. Sel ajal oli Iisraeli Põhjariik tegelikult üsna jõukas. Seda näeb sellest, et valitsejatel oli võimalik lasta ehitada luksuslikke paleesid, mis olid kaunistatud isegi elevantlõuga. Väliselt paistis siis kõik olevat hästi, aga Issand nägi asja teisiti.

Meilgi on kiusatus kujutleda suhet Jumalaga liiga lihtsa ja mehaanilisena. Võime arvata, et kui me teeme selle ja selle asja ära, siis on Jumal meiega rahul. Nii tõrjuvad välised asjad sisemised ja tähtsamad kõrvale. Tegelikult on võpatamapanev märgata, et Ilm 3: 17 räägitakse samast asjast Laodikeia kogudusele: „...” Väline edu loob kergesti väära turvalisusetunde. Siis inimene ei otsi enam südamest Jumalat, vaid rahuldub sellise jumalateenimisega, mis näeb küll väliselt korrektne välja, aga mis tegelikult on sisemiselt õõnes.

Võib veel ainult lisada, et selline jumalateenistus teeb kuradile ilmselt üksnes rõõmu – võimaldab see ju suurepäraselt inimeste südametunnistust uinutada sellega, et vajalikud kohustused on täidetud. Kui ainult poleks neid vastikuid prohveteid, kes oma karmi jutuga närvidele käivad ...

Mida aga tähendavad sõnad Efraimi kohta, et nad peavad pöörduma tagasi Egiptusesse? – See jutt on ilmselt mõeldud piltlikult. Issand oli omal ajal toonud Iisraeli Egiptuse orjusest välja. Siis oli ta õpetanud rahvast oma tahet tundma ja andnud talle töötatud maa. Nüüd aga oli rahvas Jumala tahte tundmisest hoolimata pöördunud sisemiselt tagasi samasse olukorda, milles ta oli Egiptuses viibides, kus ta oli samuti teeninud ebajumalaid. Nii töötas Issand lasta oma rahval sattuda Egiptusesse ka teises mõttes – ta pidi minema vangi, sundasumise katsumustesse. Et nad seekord pidid minema Niiluse asemel Tigrise jõe maile, see oli üsna kõrvaline seik. Rahvas sai seda, mis ta tahtiski – ta pidi tõesti lõikama seda, mida oli külvanud. Mõned rahva hulgast küll põgenesidki Egiptusesse ja nende puhul täitusid need sõnad ka täht-tähelt.

8: 14

Kui inimene Jumala hülgab, siis tahab ta ikka ise suureks ja vägevaks saada ning ise oma julgeolekut kindlustada. Eks ole meiega seda oma kaasajal näinud. Seda rõhutavad siin suured ja vägevad ehitised ja linnad. Mõte ei ole mitte selles, et ehitamine ja linnade kindlustamine iseenesest oleks vale. Patt, milles süüdistatakse mitte ainult Iisraeli vaid ka Juudat, ei ole ehitamine, vaid Jumala unustamine. Issandale toetumise asemel lootis rahvas kindlustatud linnadele ja paleede hiilgusele. Ent inimlik suurus ja saavutused ei jää Jumala ees püsima. Muide, Juudat nimetatakse siin esimest korda pärast Ho 6:11, kus talle samuti kuulutati kohut.

On küll tõsi, et ehitamine ja kindlustamine, millest Hoosea räägib, oli Jumala tahte hülgamise tagajärg. Ent Piibel räägib ka sellest, milline on ehitamise ja Jumala teenimise õige vahekord. Sellest räägitakse näiteks Ne 4: 8: „...” Nagu näeme, esimesena nimetatakse Issandale mõtlemist ehk temale lootmist, alles seejärel tulevad kõik muud asjad. Ka see, mida inimene siis oma kätega teeb, väljendab Issandale lootmist. Iisraelile aga oli siin saanud esmaseks kõik muu. Nii ka ehitamine oli saanud omaette eesmärgiks, katseks tulla toime ilma Jumalata.

Ehitamisega seoses on kasulik meeles pidada veel teistki asja. Lisaks sellele, et Iisrael arvas suutvat ehitamisega kindlustada end vaenlaste vastu – tarvitsemata siis selleks Jumalat – toimus ehitamine ka kuritegelikul teel saadud varandusega. Selleks oli ebaõiglane maksustamine, kõverast kaubandusest saadud tulud ning orjatööjõu kasutamine.

Ses suhtes ei olnud Juuda oma õest parem Seepärast käis see kohtuotsus ka Juuda kohta. Juudagi oli uhkelt ehitanud kindlustatud linnu, millega ta lootis suuta vaenlastele vastu panna. Ometi juba 30 aastat pärast seda Hoosea kuulutust vallutas Assüüria kuningas Sanherib Juuda linnad, välja arvatud Jeruusalemma. Selle kohta võib lugeda üpris lakoonilist raportit 2Kn 18: 13: „...”

Sanheribi enda kirjutistest, mis muidugi ei kuulu Piiblisse, on leitud tekst, kus ta ütleb, et ta vallutas 46 Juuda linna. Ainult Jeruusalemm jäi siis vallutamata, ja sedagi mitte selle linna tugevuse tõttu. Jumal andis kuningas Hiskijale teada põhjuse, miks see jäi vallutamata. Nimelt öeldakse 2Kn 19:20: „...” Jeruusalemma päästis siis see, et Hiskija pöördus abi saamiseks Issanda poole.

Ka sinul ja minul on luba tulla Issanda ette ja rääkida oma väärdest ehitustevõtmistest. Meiegi võime Hiskija eeskujul paluda oma patte andeks, ja toetuda Piibli sõnale, mis kinnitab meile tingimusteta andeksandmist Jeesuse Kristuse nimes. Seepärast, hea sõber, sa tohid kohe praegu tulla oma pattudega Päästja juurde. Sa tohid enda jaokski vastu võtta sõnad: Jeesuse Kristuse päästetöö tõttu on su patud sulle andeks antud.

PKK1152 Ho 9:1-17

Ära röömista, truudusetu!

Hoosea raamatu üheksas peatükk algab kirjeldusega, milline õnnetus on rahvast ootamas.

9: 1-3

Iisraeli taganemisel oma Jumalast oli mitmeid raskeid tagajärgi. Kõigepealt pidid sissetulekuallikad ammenduma – põllud ja viinamäed ei annagi enam neile saaki. Teiseks peavad nad jätma oma kodukoha ja minema kaugele maale. Ilmselt on sellega seotud seegi, et nad ei saa enam oma põldude ja viinamägede toodangust osa. Kolmandas salmis näeme sedasama, millest on juttu olnud juba varemgi – Egiptus sümboliseerib siin üldiselt orjust. Sinna tagasimineku on paralleelväljend sõnadele „nad peavad Assuris sööma roojaseid asju”. Rahvas pidi seega minema Assüüriasse vangiks ja sööma seal juutidele keelatud toitu. See omakorda tähendab, et inimesed said kultuslikult roojaseks. Kõik see pidi rahvalt riisuma igasugused ekslikud kujutlused oma suurepärasusest.

9: 4-7a

Eesootaval õnnetusel pidid olema nii majanduslikud kui ka religioossed tagajärjed. Võib-olla majanduslikud kaotused ei olnudki veel kõige halvemad. Muidugi, pilt linnadest, mis on laastatud ja inimestest tühjad, on jube. Vaatepilt, kus hõbeasjad vedelevad umbrohus ja eluruumides kasvavad ohakad, on trööstitu. Aga veelgi suuremaks õnnetuseks olid tegelikult religiooniga seotud tagajärjed. Rahvas pidi sööma Moosese Seaduses keelatud toitu. Lõppema pidid nii ohverdamine kui ka pühade pidamine, samuti palverännakud. Moosese Seaduses keelatud toitude söömine pidi muutma terve rahva kultuslikult roojaseks. Seetõttu ei saa siis keegi ka enam ohverdamisi toimetada.

Aga miks ma ütlesin, et religioossed tagajärjed olid kõige suuremaks õnnetuseks? Ei hoolinud ju iisraellased nagunii tuhkagi kõigest sellest, mis oli seotud religiooniga? Milleks siis maalida õudukaid sellisest asjast, mis neile kordagi ei läinud?

Võib olla meie ühiskonnas ei omaks sellised ähvardused tõesti suurema osa rahva jaoks mingit tähendust, aga selles osas on meie ühiskond Iisraeli omast erinev. Näiteks praeguselgi ajal turist, kes reisib esimest korda Iisraeli ja kes ehk siinmail ei ole harjunud religioossetel teemadel rääkimagi, hämmastub seal, kui kesksel kohal on religioon igal pool, kuhu ta läheb.

Islamiusuline võib kummarduda oma palvevaibal keset kihavaid inimesi, juudid lähevad lõunavaheajal Läänemüüri äärde palvetama ja pühakirja lugema; Jeruusalemmas liikudes kohtab iga nurga peal kristlikke kirikuid. Pealegi ollakse seal religioossetes asjades nii ranged, et juudid ei tohi isegi palvetada Läänemüüri teisel küljel – seal, kus kunagi paiknes Jeruusalemma tempel, sest seal on nüüd islamiusulistele tähtis Al-Aksa mošee.

Sellises ühiskonnas on ennustus, et religiooni harrastamine lõpeb, tegelikult kõige kohutavam, mida võib kujutleda. Veelgi õudsemaks muudab asja ennustus, et religioossete pühade pidamine lõpeb. Just need pühad annavad oma rütmi kogu elule ja tugevdavad rahva omanäolisust. Nüüd ennustatakse, et see kõik kaob.

Hoosea kaasaja ühiskonna jaoks ei olnud religioosse tegevuse lõppemise ähvardus seega mingi pisiasi. On küll tõsi seegi, et Hoosea aja ohjeldamatutel iisraellastel puudus religiooni tähtsaim olemus – armastus Jumala vastu, kes oli sõlminud nendega lepingu. See aga ei tähendanud, et religioossetes riitused oleks olnud nende jaoks vähem tähtsad. Õieti oli vastupidi. Hoosea sõnad tähendasid seda, et järele ei jää enam midagi – ei sisemist ega isegi mitte välist jumalateenistust. Nagu oleme Hoosea raamatust juba korduvalt näinud, Iisrael ei hoolinud sugugi Jumala tahtest. Seetõttu oli ta lepingu rikkuja, abikaasa teotaja. Ometi oli ta püüdnud seda kompenseerida, ehitades hulga altareid, kus ohverdati palju loomi. Nii pettis ta oma suure religioosse innukusega ilmselt iseennastki. Nüüd pidi seegi petlik väliskest kaduma. Mis siis enam üldse järele jääb?

Meile võib see kõik tunduda kauge asjana, mis pole meiega kuidagi seotud. Ometi räägitakse UT-s, Jaakobuse kirjas ka meile, uue lepingu inimestele, sisuliselt samast asjast: „...” (Jk 4: 4-5) Niisiis, ka UT nimetab neid, kes pööravad käesoleva maailma ahvatluste tõttu Jumala tahtele selja, abielurikkujateks.

Eespool loetud salmides võib teatud mõttes näha ka Jumala huumorimeelt – kui seda nii sobib nimetada –, mis lausa hirmu peale ajab. Kui Iisrael kord juba nii kangesti tahtis Assüüria ja Egiptusega vennastuda, siis laseb ta sellel nüüd sündida kogu raha eest. Need, kes püüavad Assüüria sõjavägede eest põgeneda, leiavad oma maise teekonna lõpu Egiptuses. Memphis, mida siin konkreetselt nimetati, oli Egiptuse pealinnaks kahelgi perioodil. See linn paikneb Põhja-Egiptuses, Niilusest lääne pool, umbes 20 km Niiluse suudmest lõunas.

Järgmistest salmidest kuuleme, kuidas rahvas Hoosea kuulutusse suhtus.

9: 7b-8

Hoosea juttu peeti poole aruga mehe sonimiseks. Samasugune osa on olnud paljudel teistelgi Jumala hääletorudel. Jeremija heideti oma jutu pärast küll vangi, küll mudasesse kaevu. Paulusele ütles Festus üsna samamoodi: „...” (Ap 26:24) Isegi Jeesuse enda kohta öeldi, et ta on arust ära (Mk 3:21) või et temas on kuri vaim (Jh 7:20). Samasugust saatust töötas Jeesus ka enda järgijatele: „Jüngrile olgu küllalt, et tema saab selliseks nagu ta õpetaja ja teenija nagu ta isand. Kui nad pereisandat on kutsunud Peltsebuliks, kui palju enam siis tema peret!” Aga Jeesus ütles veel, et tegelikult on see tema järgijate jaoks väga hea näitaja: „...” (Mt 5: 11-12)

Siiski, prohveti hülgamine tähendab inimestele ka kohut. Sellest kõneleb osalt ka 7. salmi esimene pool: „Katsumise päevad tulevad, kättemaksu päevad tulevad, Iisrael saab seda tunda.” Kui inimene keeldub Jumala kutsest tulla andeks saama, siis peab ta ka lõikama oma külvi hävitavat lõikust.

9:9

Ka üheksas peatükk on jätkuks kohtuprotsessile, mille kirjeldus algas juba 4. peatükis. Siin, 9. peatüki 9. salmis saavutavad süüdistused kulminatsiooni. Iisraellased on vajunud niisama sügavale nagu Gibeaa päevil. Gibeaa vapustavatest, et mitte öelda oksele ajavatest sündmustest võib lugeda Km 19 -21-st. Gibeaa oli Benjamini aladel, seega Juuda piiril, seal piirkonnas, kus Hooseagi tõenäoliselt tegutses.

Kohtumõistjate raamatus kirjeldatud sündmus oli järgmine. Gibeasse saabus õhtul üks mees koos oma liignaise ja sai ühe vana mehe kodus öömaja. Külamehed aga tahtsid külalist vägistada. Too andis suures kitsikuses ja hirmus külameeste kätte oma liignaise. Need vägivallatsesid ta kallal ja vägistasid teda terve öö. (Sulgudes peaks vist märkima – kui väljendada seda tänapäeva moodsat sõna kasutades – et eks nad toimisid vastavalt oma seksuaalsele sättumusele.) Naine suri. Hommikul võttis mees oma naise kaasa, raius ta 12 tükiks ja saatis igale Iisraeli suguharule ühe tüki. Tagajärjeks oli, et Benjamini suguharu vastu süttis sõda ja see suguharu hävitati peaaegu täielikult. Niisiis, Gibeaa oli näiteks nii suurest kurjusest, kui võib veel kujutleda. Ja nüüd ütleb Jumal Hoosea raamatus, et Iisraeli rahvas on langenud niisama madalale. See aga tähendab, et ka karistus ei saa olla sugugi kergem.

Seega rahvas, kes prohvetit pilkas, kaevab tegelikult endale auku.

Oleme Hoosea raamatus juba pikalt jälginud kohtuprotsessi Iisraeli vastu, kus Issand toob rahva mässumeelsuse kohta esile üha uusi fakte. Sama teema on ka järgmistes salmides, kus meid viiakse Iisraeli kõrberännaku sündmuste juurde.

9:10

Teisisõnu: kui Jumal oma Iisraeli rahva alles leidis, siis esialgu oli kõik ilus. Aga mitte kauaks. Tarvitses Iisraelil jõuda Baal-Peori, kui nad juba pühendasid end Häibile, st. Baalile. Nii selgus rahva truudusetus. Seeläbi muutusid nad ise Issanda silmis niisama põlastusväärteteks nagu Baalgi, kelles nad leidsid uue armastuse. Rahvas oli saanud lepingu rikkujaks.

Baal- Peori sündmuste kohta, mida Hoosea siin nimetab, on lähem kirjeldus 4Ms 25-s. Baal-Peori oli üks Moabi rahva jumalaid. See nimi tähendab Beori isandat. Baali tähtsaim kultusekoht oli Moabi maal Peori mäe tipul, millest tulebki nimi Baal-Peori. 4Ms 25:1-2 jutustatakse seal toimunu kohta järgmist: „...” Nende sündmuste tagajärjel kaotas elu 24 000 Iisraellast. Seega oli viide Baal-Peorile eriti tõsiseks hoiatuseks, et Iisrael mängis ka Hoosea ajal surmaga.

9: 11-12

Jumala kohtukuulutus on jälle äärmiselt otsekohene ja asja tuumale vastav: kuna rahvas oli langenud teenima Baali, kes oli ju viljakusjumal, siis teeb Jumal nad viljatuks. Nii lõpeb rahvas omaenda pattude tagajärgede kätte. Selles Jumala kohtuotsuses võib näha nii looduses kehtivat seaduspärasust kui ka Jumala erilist karistust. Seksuaalsuse väärkasutamine toob endaga kaasa haigused ja lõpuks ka viljatuse. Jumalik karistus aga ilmneb selles, et ta lubab viia sündmuste käigu selle kibeda lõpuni välja.

9: 13

Efraimi nimi tähendab tõlkes viljakat. Seda tähendab ka pilt palmist, mis on istutatud vainule. Nii hästi oli Issand oma rahva eest varasematel aastatel hoolt kandnud. Seetõttu oli see olnud viljakas. Aga selle asemel, et Issandale tänu tuua, oli ta pöördunud hoopis ebajumalate poole. Nii ei võinud seda truudusetut oodata muu kui surm. Ta vili ehk järeltulijad pidi viidama tapjatele. Sedasama ütleb ka järgmine salm.

9:14

Siin on Hoosea palve rahva eest. Aga mida ta küll õieti palub? Miks ta palub Efraimi naistele viljatut rüppe ehk üska ja kuivetonud rindu? – Seda palvet tuleb arvatavasti mõista nii, et kuna Hoosea mõistis, milline õudne saatus ta rahvast ootab, siis ta palus, et parem ei sünniks rohkem inimesi, kellele see osaks saab. Ta arvas, et parem on üldse mitte sündida, kui saada tulevastel katsumusepäevadel õudse surma osaliseks. Sedasama palusid ju ka Iob ja Jeremija, kui tusk ja vaev olid kõige suuremad – nad soovisid, et poleks üldse maailma sündinudki. Nad needsid oma sündimise päeva.

See kõik aitab meil ehk mõista, kui suurt õnnetust Hoosea nägi oma rahvale tulemas olevat. Normaalselt peeti lapse sündimist maailma sel ajal eriti suureks õnnistuseks ja tänulikkuse põhjuseks, mida see muidugi on ikka veel. Sellel taustal on Hoosea palvest õhkuv tusk eriti selge.

9: 15-17

Nende lõpusalmide tuum on selles, mida öeldakse Gilgali kohta. Seal hakkas Jumal oma rahvast vihkama. Mis siis Gilgalis oli toimunud? Kui lugeda Piiblist Saamueli ja Kuningate raamatuid, siis saab Iisraeli rahvaga antud perioodil toimunud sündmustest ja ka mõtteviisist üldpildi. Neid lugedes näeb muuhulgas sedagi, et Iisraeli rahva suur soov oli saada samasuguseks nagu teisedki rahvad, kellel oli kuningas koos õukonnaga. Iisraellased lausa mangusid ja nõudsid seda Jumalalt.

Jumal oleks küll tahtnud, et ta võiks ise olla rahvale kuningaks. Aga kui mangumine ei lõppenud, siis ütles ta lõpuks: tehke, nagu soovite, seadke endale kuningas. Sellest jutustatakse 1Sm 11:15 järgmiselt: „...”

Gilgalis andis Saamuel hiljem ka Saulile teada, et ta ei saa kuningaks jääda. Saamueli sõnad, mis ta sõnakuulmatule Saulile sel puhul ütles, väärivad kordamist ka siinkohal: „...” (1Sm 15: 22-23)

Ilmselt viitab Hoosea Gilgalit nimetades just kuningavõimu sündimisele. Hilisem ajalugu näitas, et kuningad juhtisid rahvast väga sageli ebajumalateenimisse. Nii viitab Gilgal kaudselt ka ebajumalateenimise kasvamisele. Sedasama räägib ka Hoosea kaasaegne Aamos, kuulutades Am 4:4: „Minge Peetelisse ja astuge käsust üle, veel rohkem astuge käsust üle Gilgalis ...”

9. peatükk lõpeb Hoosea enda kommentaariga: „Minu Jumal hülgab nad, sest nad ei kuula teda. Neist saavad põgenikud paganate seas.” Kui mõelda kogu Iisraeli rahva saatusele, siis on Hoosea ennustus tõesti väga rohkelt täitunud. Nad on tõesti olnud paganate seas sõeluda väga kuu aega. Alles praegusel ajal näitab see aeg lõppemise märke, kuna Iisraeli riik on sündinud sealsamas, kus ta omal ajal alguse sai. Aga nagu uudistest alatasa kuulda võib, rahu ei ole see tagasikolimine veel kaasa toonud isegi Iisraelile endale, ammuigi mitte maailmale. Selles mõttes sõelumise aeg alles kestab. Paulus ütleb Rm 11: 25: „...” Nende sõnade täideminekut ootame alles meiegi.

PKK1153 Ho 10: 1-14

Kas su laps mängib tulega?

Enne, kui asuda Hoosea raamatu 10. peatüki juurde, on hea vaadata hetkeks tagasi ja korrata seda, mis me seni õieti oleme näinud. Alustasime ajaloolise olukorraga, milles Iisraeli rahvas Hoosea ajal elas. Nägime, et umbes 2700 aastat tagasi oli maailma poliitiline olukord paljuski praegusele väga sarnane. Iisraeli rahvas elas sel ajal rahus, aga laienemishimuline Assüüria, mis paiknes praeguse Iraagi aladel, hakkas piirkonnas üha enam rahutust tekitama. Enne Assüüria tõusu oli Iisraelis suurim õitsenguperiood pärast Saalomoni. Riigil ei olnud ohtlikke vaenlasi. Ta oli laienenud ja saanud peaaegu niisama suureks, nagu Saalomoni ajal.

Hoosea raamatust oleme näinud, millised tagajärjed olid heaolu aegadel Iisraeli rahvale. Umbes ühe põlvkonna kestnud rahu aeg oli uinutanud rahva petlikku rahusse. Hoosea raamatust oleme möödunud nädalate jooksul palju kordi näinud, et rahvas oli oma Jumala sisuliselt unustanud. Mõni pealiskaudne pealtvaataja ei oleks seda küll nii kergesti märganudki, sest jumalateenistused toimusid pühimus nii nagu ennegi ja altaritel ohverdati ohvreid. Ent sügavamale vaadates selgus, et rahvas oli Jumala tahtest võõrdunud.

Kõige selgemini ilmnes rahva mässumeelsus Jumala vastu selles, et ta oli oma südames Jumalast taganenud. Jumala teenimine oli muutunud ainult vormitäiteks, väliseks kombeks, millega rahvas arvas võivat Jumalale meele järgi olla. Nad arvasid, et Issand ootabki neilt ainult teatud vajalike kultustoimingute täitmist, ja kui seda tehakse, siis ta on ka rahul.

Nägime, et selline mõtteviis Jumala suhtes oli Iisraeli rahva hulka siginenud nimelt ebajumalate teenimisest. Sest ebajumalate kummardamisele on tüüpiline, et teatud väliste riituste ja käitumisega arvatakse võivat neid mõjutada ja isegi valitseda. Kui rahvas oli ebajumalaid – peamiselt viljakusjumalat Baali teenides kaotanud arusaama elava Jumala pühadusest, siis hakkasid nad Issandat teenides pidama tedagi Baaliga üsna võrreldavaks. Nii siis teenis rahvas Hoosea ajal samaaegselt nii Issandat kui ka Baale. Peale selle kummardasid nad Peetelis ka kuldvasikat ehk sõnni, mis kuningas Jerobeam I, Põhjariigi asutaja, oli sinna paarsada aastat varem püstitanud.

Oleme jõudnud Hoosea raamatuga juba lõpu poole. Senikuuldu põhjal on meil üha selgemini tekkinud pilt rahvast, kes osutus truudusetuks alati, kui see oli vähegi võimalik. Jumala õnnistuste eest anti tänu otsejoones ebajumalatele, ennekõike baalidele.

Kui vaadelda kõige selle valguses meie kaasaega, siis võib hakata öudne ja kurgus pitsitama – nii täpselt sobib Hoosea kirjeldus meie kaasaja ja eluga kokku. Vaatleme seda lähemalt oma seekordse lõigu valgus. See algab Hoosea kõnega, kus ta analüüsib oma rahvast laias ajaloolises seoses.

10: 1

Iisrael oli justnagu vohav ja viljakas viinapuu – ent mida viljakam ta oli, seda rohkem ta ehitas ka altareid ja sambaid. Sellelega on rahva langemine kokku võetud. Teisisõnu – mida rohkem Jumal oma rahvast materiaalselt õnnistas, seda rohkem osutas rahvas austust ebajumalatele ehk oma käte tegudele.

Kui selgelt võib sedasama näha meie maalgi! Võib öelda, et kui meil olid rasked ja ohtlikud ajad – viimati seoses taasiseseisvumisega, siis pöörduti ka üldrahvalikult palves Jumala poole. Samal ajal oli palju neid, kes kiriku juurde tulid ja kogudusega ühinesid. Jumal kinkis meile tõesti erilise armu – tankid sõitsid tagasi niisama, nagu nad tulidki, tegemata mingit kurja. Taasiseseisvumisega seoses ei valatud üldse verd. Aga edasi on hakatud üha enam taotlema maiseid asju selle asemel, et teenida Jumalat. Üha rohkem kõlavad kiidulaulud inimeste endi saavutustele. Inimene

koos oma arvamuste ja vajadustega saab üha tähtsamaks ja tähtsamaks. Üha enam kostab pahandavaid hääli küll selle peale, et koolidesse tahetakse usuõpetust, küll selle peale, et riigi aastapäeva pidustustel on ka palvehetk, küll selle peale, et riigi juhid käivad vahel ka kirikus. Jutud Jumala pühadusest ja inimese patuga rikutusest ei ole hea maitse kohased, sest inimene on seatud kõige mõõdupuuks. Mida suuremat edu me saavutame, seda vähem on meil tarvis Jumalat. Meie peamine taotlus ei ole saada moraalselt ega vaimulikult paremaks, vaid riigina rikkaks.

10: 2-4

Olles jälginud Iisraeli rahvast Hoosea raamatu valgusel, oleme näinud, et ta oli Jumala suhtes üldiselt päris jultunud. Siin aga näeme teistsugust joont – apaatiat. Kuna kuningad olid osutunud võimetuks juhtima rahvast viljakas suunas, siis näib rahva usaldus nende vastu olevat kokku varisenud. Nad ei hoolinud enam mitte ainult Jumalast, vaid ka kuningast. Hoosea ajal paistis rahvas pärast mitmeid riigipöörded olevat lõplikult kaotanud usu, et uued võimuletõusjad suudavad olukorda parandada. Eks siingi võib näha paralleeli praeguse Eesti olukorraga. Nii sisaldub selle peatüki alguses ka suurepärane pilt inimestest, kes on käega löönud. Nähtavasti kõikus Iisrael sel ajal nagu pendel jultumuse ja hoolimatuse vahel.

Leidus siiski üks asi, mis inimesed oma käegalöömismeeleolust välja tõi.

10: 5

Beet-Aaveni ehk siis Peeteli ebajumalakujude saatust tekitas rahvas õudust ja pani nad halisema. Kui kuldvasikas, mida nad ilmselt pidasid oma auks ja uhkuseks, neilt ära võeti, siis tõusid tunded pinnale. Aastaid tagasi tehti Ameerikas uurimus, kus elanikelt küsiti, mida nad kõige enam kardavad. Selgus, et kõige õudsem, mida ameeriklane võis kujutleda, oli see, et tal tuleb loobuda oma praegusest elatusasemest. Hoosea formuleeris sama asja sõnadega, et kuldvasikate pärast „halisevad Samaaria elanikud”, „leinab ta rahvas ja uluvad ta preestrid, et neilt võetakse nende au.”

Kas hakkab meigi rahvas lõppeks hädaldama ainult siis, kui kuldvasikas temalt ära võetakse – kui majandusnäitajad lähevad tõusmise asemel allamäge? Kas ainult see lähebki meile põhiliselt korda, et saaks rohkem tarbida, suuremad mugavused ja parema elatusaseme? Kas ainult taolistes asjades seisnebki meie au?

Ehk tasub siin paralleelse juhtumina tuletada meelde sündmust Saamueli ajast, kui Jumala seaduselaegas sattus vaenlaste kätte. Sellest jutustatakse 1Sm 4:12-13: „...” Siis oli Jumala lepingulaekast ilmajäämine kohutavaks vapustuseks. Hoosea ajal aga nuteti taganemise ja ebajumalateenistuse sümboli hävimise pärast.

Salmid 6-9 kirjeldavad saatust, mis Iisraeli ees ootab – küüditamisteedkonda Assüüriasse, ebajumala altarite rohtukasvamist ja rahva hävingut.

10: 6-8

Siin on eri tõlgetes jälle erinevus: ei ole üheselt selge, kas mõeldud on, et Assurisse viiakse kuldvasikas või rahvas. Tegelikult aga viidi ilmselt mõlemad, sest kuldvasikas oli loomulikult suurepärane sõjasaak.

Siin on eriti huvitav salm 8, sest seda on UT-ski tsiteeritud kahel korral. Lk 23:29-30 on osa Jeesuse ennustusest, mis ta risti kandes ütles nutvatele naistele. See ennustus viitab eriti Jeruusalemma templi hävitamisele, mis toimus aastal 70:

„...“ See ennustus läks sõna-sõnalt täide, kui roomlased Jeruusalemma piirasid. Linnas lõppes toit, ja nii vapustav kui see ongi, näljased emad sõid oma lapsi. Tõesti, viljatud olid palju õnnelikumas olukorras.

Teine koht UT-s, kus seda kohta tsiteeritakse, on Ilm 6: 12-16. Seal räägitakse, mis toimub, kui avati kuues pitsar: „...“

See aeg on alles ees. See ennustus kõneleb vapustustest, mis eelnevad viimsele kohtule. Nende piiblikohtade juures hakkame ehk paremini mõistma, kui tohutu õnnetus oli Iisraeli rahvast ootamas. Prohvet Hoosea teadis seda ja püüdis teha kõik, mis võimalik, et rahvas pöörduks Issanda poole ja pääseks nii hirmuäratavast kohtumõistmisest.

10:9

Siin nimetatakse jälle Gibeat, millest oli juttu ka juba eelmise peatüki 9. salmis. Nagu siis meelde tuletasin, Gibeaga olid seotud kohutavad sündmused, mida kirjeldatakse Km 19-s. Seda Gibeat juhtumit võib pidada kurjuse tipuks kogu Iisraeli ajaloos. Selle tagajärjel sai kogu Benjaminis suguharu peaaegu täielikult hävitatud. Nüüd ütleb Hoosea, et asjad pole ka pärast Gibeat sugugi paremaks muutunud, ja küsib, et kas seekord peaks sõda sõnakuulmatute vastu tulemata jääma? Need sõnad pidid mõjuma Hoosea kaasaegsetele eriti vapustavalt.

Järgmises salmis kõnetusvorm korraks muutub. Kui selles peatükis seniõeldu võis põhimõtteliselt tulla nii Hoosea kui ka Jumala suust, siis järgnevalt räägib jälle selgelt Jumal ise.

10:10

Niisiis, Jumal ise ütleb oma rahvale otse, et ta karistab neid, nagu leiab olevat õige. Ta nimetab kahekordset süütegu, mille pärast karistus tuleb. Tõenäoliselt on nendeks Baali kummardamine ja valede liitlaste otsimine ehk Jumala asemel sõjalisele jõule lootmine.

Meie kaasajal enam karistavast Jumalast peaaegu ei räägitagi. Ega lapsigi tohi enam karistada, vaid moes on vabakasvatus – usutakse, et inimene on oma loomu poolest ikka nii hea, et kui lasta tal vabalt kasvada, siis kasvabki ise heaks ja tubliks. See on muidugi ekslik lootus, nagu pikemas plaanis näitavad ka tulemused.

Teisalt peab küll tunnistama, et tõsiasja, et Jumal ka karistab, on varasematel aegadel mõnigi kord kasutatud ka valesti. Lastele on sisendatud, et kui nad ei ole paid, siis Jumal karistab neid. Selle üheks tulemuseks oli, et Piiblis toodud jumalapilt asendus kujutlusega kurjast taadist, kes rumalatele inimestele tuliseid kive kaela loobib.

Juba ainuüksi Hoosea raamatu põhjal on saanud väga hästi selgeks, kui halvasti sobib Piibliga kokku see arusaam Jumalast, mis praegugi veel paljude inimeste kujutluses sees istub. Oleme näinud, kui kannatlikult Jumal eksinud ja langenud inimesi ikka ja jälle enda juurde kutsub. Oleme näinud, kuidas Hoosea läks Jumala tahtel isegi oma truudusetut abikaasat kalli hinnaga tagasi ostma. Selle käsu andis Jumal prohvetile nimelt selleks, et näidata meile, truudusetutele inimestele, kui suur soov on tal anda meile häid kingitusi ja pidada meid enda juures. Alles kümnete, isegi sadade üleskutsete järel, mis kõik on tagasi lükatud, on ta sunnitud meile ütleva, mis juhtub, kui me lõpuni keeldume ta kutsest tulla ta armu vastu võtma.

Sellest korralekutsumisest või karistusest räägib Jumal meile nüüd Hoosea vahendusel. Ta ütleb, et kui rahvas jääb lõpuni sõnakuulmatuks, siis on sellel väga tõsised tagajärjed. Kui ta seda juba ette ei ütleks, siis ta ei armastaks meid. Aga et ta meid armastab, siis ta annab teada, millised tulemused ta armukutsele vastuseismisel on. Ja sellest ei tohiks meiegi vaikida. Kui me näeksime, et inimene hakkab võtma mürki, mida ta ei tunne, aga mille tulemuseks on surm,

kuid jätame ta hoiatamata, tahtmata teda šokeerida, siis ei ole see armastus. Samuti ei saa rääkida suurest armastusest, kui laps mängib tuletikkudega ja vanem teda sellega seotud ohtude eest ei hoiata. Samamoodi ei kõnele suurest hoolimisest ja kaasatundmisest seegi, kui me ei räägi inimestele, et kui nad ei tule oma pattudega Jeesuse Kristuse juurde, siis on nad kord igavesti ilma kõigest, mis on inimese meelest hea.

10:11

Siin võrreldakse Iisraeli põhjariiki ehk Efraimi härjavärsiga, kes on õpetatud tegema mitmesuguseid töid. See kujutab seda, et Iisrael on valitud teenima Jumalat. Järgmistes salmides ongi juttu mitmetest töödest, mis Iisrael oleks pidanud tegema. Paraku, tulemus on olnud oodatule vastupidine.

10: 12-13

Jumal soovib ennast otsida, harida uudismaad, külvata õigust ja lõigata sellele vastavat vilja. Mida tegid aga Iisraellased? Nad olid hakanud arendama hoopis õelust, ja loomulikult ei saanud nad midagi muud ka lõigata. Ära on toodud ka selle sügavam põhjus: „Sest sa oled lootnud oma tee peale, oma paljude kangelaste peale.” Teisisõnu – rahvas usaldas omaenda hinnanguid ja jõudu rohkem kui Jumalat. Kas pole see väga tuttav meilegi? Kui aga inimene toetub ainult oma jõule ja tarkusele, hüljates selle, mis Jumal püüab talle õpetada, siis ei või tulemuseks olla midagi muud kui häving.

10: 14-15

14. salmis nimetatakse Salmanit ja Beet-Arbelit. Beet-Arbel on arvatavasti sama, nagu praegune Irbid, mis asub 6,5 km Tiberiasest loodes. Salmani nime on tõlgendatud erinevalt. See võib olla lühend Assüüria kuninga Salmaneser III, IV või V nimest. Need kõik võisid oma sõjaretkedel läbida Arbela kuru. Aga samuti võib see tähendada Moabi kuninga Salamanut. Ent olgu siin mõeldud neist valitsejatest ükskõik millist, igatahes võime järeldada, et see nimi äratas kuulajates hirmu ja õudust. Seda võiks võrrelda selliste meie aja hirmuvalitsejatega nagu Hitler või Stalin.

Kogu selle kohtukuulutuse keskel kutsutakse siiski hävingu suunas minevat rahvast üles oma kurjadelt teedelt pöörduma. Salmis 12 näeme põhjust, miks Jumal laseb prohvetil seda kohtusõnumit kuulutada: „... sest aeg on otsida Issandat, kuni ta tuleb ja õpetab teile õigust!” Kogu kuulutuse eesmärgiks on kogu aeg olnud panna nii üksikinimesed kui ka kogu rahvas Issanda poole pöörduma ja otsima kurjuse asemel tema tahet: „Külvake enestele õiguseks, lõigake vastavalt vagadusele; rajage enestele uudismaad!” Kahjuks, nagu me teame, kõlasid need head soovitusel kurtidele kõrvadele. Jumal omalt poolt aga tahtis kuni lõpuni päästa inimesi saatusest, mis nad ise oma kurjusega olid endile valmistanud. Seesama eesmärk on Jumalal ka täna – ikka veel.

Ilmutusraamatus ütleb koguduse Issand korduvalt: „Kellel kõrv on, see kuulgu, mida Vaim ütleb kogudustele!” (nt Ilm 2: 29). Kas meil on selline kõrv ja kas me kuuleme?

PKK1154 Ho 11:1-11

Jumal lunastas, sest ta armastas

Hoosea raamatu 11. peatükk on võib-olla VT-i kõige julgem Jumala meelelaadi ja südame hoiaku kirjeldus. Me võime mõnikord kartlikud olla, mõeldes taevasele Jumalale Isana. Ometi kõik, mida maa peal võib kutsuda isaks, saab oma sisu just Jumalast, kes on Isa.

11:1

See salm räägib muidugi kõigepealt Iisraeli rahvast, kelle Issand tõi Egiptusest välja töötatud maale. Siin ütleb Issand Iisraelile, et põhjuseks, miks ta teda kutsus, oli armastus. Jumal ei näinud järelkult isegi Egiptuses Iisraeli rahvas midagi erilist, mille tõttu see oleks hakanud talle meeldima. Tegelikult on vastupidi. Prohvetid paljastavad, et Iisraellased teenisid Egiptuseski ebajumalaid. Ei hakanud nad seda kurjust harrastama alles kõrbes või töötatud maal. Näiteks Hs 20: 7-9 on ära toodud Issanda sõnad Iisraeli rahvale veel sel ajal, kui see oli alles Egiptuses: „...”

Nagu siit kuulsime, ebajumalateenistus oli Iisraeli rahvale väga tõsiseks probleemiks juba sel ajal. Seda tausta on meil hea teada, kui Jumal räägib siin oma armastusest, mida ta osutas Iisraeli rahvale juba Egiptuses. Jumala kutse aluseks ei olnud ka siis midagi, mis oleks tõusnud inimesest, vaid Jumala enda otsus ja valik. Ja me teame, et Jumala meelsus inimese heitlikkuse tõttu ei muutu. See on meie jaokski väga julgustav. Jumala arm ei sõltu sellest, kui edukalt minagi ühel või teisel päeval oma usuvõitlusega hakkama saan. Sellest tunnistab ka Paulus Rm 11: 29: „...”

Jumal ei kutsunud oma rahvast Egiptusest välja sellepärast, et nad oleks teinud häid tegusid, osanud palavalt palvetada või hoolitsenud hästi nende eest, kellel oli elus halvemini läinud. Ei – ta tegi seda ainult sellepärast, et ta armastas. Sama sõnumit võime tegelikult lugeda ka Jh 3:16: kuna Jumal maailma armastas, siis saatis ta oma Poja siia surema, et ühelgi inimesel poleks tarvis hukatusse minna. Ta ei saatnud oma Poega inimeste vooorustikkuse tõttu, vaid pigem just selle puudumise tõttu – ainuüksi oma armastuse pärast.

Jumal lunastas oma rahva Egiptuse orjusest vabaks, kuna ta armastas. Me oleme Hoosea raamatust näinud, et midagi väga sellesarnast tegi Hoosea isegi. Ta maksis kõrge hinna, et saada tagasi oma naine, kes oli osutunud truudusetuks.

Näeme seega, et Ho 11:1-s räägib Jumal esmajoones enda suhtest Iisraeli rahvaga. Aga kui avame UT-i, siis leiame, et Matteus oma evangeeliumis näeb selles Hoosea raamatu kirjakohtas ka sügavat sõnumit. Ta näeb selles eelkujundit selle kohta, mis teostus Jeesuses Kristuses. Ta kirjutab Mt 2: 14-15: „...”

Jeesusel tuli siis oma esimesed eluaastad elada pagulasena Egiptuses. Sealt kutsus Jumal ta pärast Heroodese surma tagasi Iisraeli, kus ta asus elama Naatsaretti. Seda Hoosea raamatu sõnumit aga poleks meie ilmselt suutnud näha, kui UT poleks meile seda paljastanud. Nii näeme, et vähemalt osal VT tekstidest on lisaks algupärasele põhitähendusele veel ka selgelt tulevikku viitav tähendus, mida aga ainult Jumala Püha Vaim võib meile kirkastada. Antud juhul kirkastab ta seda Matteusele ja nii võime meiega nüüd Hoosea raamatu ääres näha ka sõnumit Jeesusest Kristusest, kes sai juba nii varakult meie päästmise pärast tagakiusatuks. See ei toimunud alles kannatusnädalal Jeruusalemmas, vaid kohe pärast sündimist, inimeseks saamist.

11: 2-5a

Siin räägib Issand, kuidas ta on Iisraeli eest hoolitsenud. Ta tõmbas teda enda poole hella armastusega; ta õpetas teda nagu last käima; ta kergitas tema iket, vabastades raskest koormast. Sellisest kergendusest võivad sageli rääkida need, kes on alles usule tulnud – nad said maitsta, et Issand on tõesti hea. Issand kandis oma lapse eest hoolt ja toitis teda sellisel viisil, mida iga lapsevanem oleks imetledes pealt vaadanud. Kõike seda tegi Issand selleks, et ta laps saaks aru, kui hea ta on, ega hakkaks tagasi kippuma sinna, kust ta välja tuli.

Need salmid näitavad Jumala armastust ja hoolitsust väga inimlikul tasemel, väga piltlikult. See armastus põhjustas, et Jumal suhtus oma kangekaelsesesse ja tänamatusse rahvasse teisiti, kui keegi oleks osanud oodata. Tema headus ja kannatlikkus ületas kõik piirid. Ent kuidas Iisraeli rahvas sellele armastusele vastas? Ta pööras Issandale selja ja hülgas tema. Rahvas polnud isegi mitte aru saanud, et nende eest hoolitses ja neid toitis Issand ise.

Armastuse paeltega tõmbas Issand rahvast enda poole. Ta ei sundinud teda, vaid osutas talle armastust praktiliste tegudega, püüdes teda veenda, et ta tahab anda talle häid kingitusi. Aga miski ei aidanud. Rahvas eelistas teenida elava Jumala asemel ebajumalaid.

Kui tabavad on need iseloomustused ka meie kohta? Kas arvame meiegi äkki, et Jumala seltskond võtab meie elult tõelise mõttekuse? Ja kas põhjustab see tunne sedagi, et meiegi pöördume meelsamini omatehtud jumalakujude poole, arvates, et saame neist tõelise elu?

Väga sügavat mõtlemisainet pakuvad muuhulgas lihtsad sõnad: „aga nad ei mõistnud, et ma tahtsin neid terveks teha.” See on Jumalast eemal olevate, aga sageli isegi ka Jumalasse uskujate inimeste suur tragöödia: ei mõisteta, et Issand ei soovi midagi muud, kui vaid oma rahvast terveks teha. Kõik muu, mis ta teeb, on just nimelt selle huvides. Aga kuna inimene seda ei mõista, siis kipub ta otsima tervist ja abi ikka ükskõik kust mujalt, ainult mitte Jumala juurest.

Selle peatüki algussalmid kujutavad endast ühtlasi ka jätkuvat süüdistusakti esitamist kohtule. Issand oli omalt poolt teinud kõik mõeldava oma rahva parimates huvides, aga rahvas oli järjekindlalt Jumala valmistatud päästest keeldunud. Nii on tulnud aeg kuulutada välja kohtuotsus.

11:5

Siin räägitakse Egiptusest kahes eri tähenduses – nii otseselt kui ka piltlikult. Piltlikult tähendab Egiptus orjust, millest Jumal Iisraeli Moosese juhtimisel päästis. Kuna aga rahvas polnud huvitatud vabadusest, kuhu Jumal oli nad toonud, siis pidid nad saama seda, mida tahtsid – orjust. Ebajumalate teenimise puhul nimelt sellega just sügavamas mõttes tegemist ongi. Kui inimene püüab vabaneda Jumala sõna juhtnööridest, siis tegelikult seob ta end üha tugevamalt nende asjade külge, mida kummardab käesolev maailm. Iisraeli rahvas lükkas tagasi vabaduse, millesse ta oli viidud, seepärast pidi ta ka minema käegakatsutaval viisil orjusse, kui Assüüria kuningas oma vägedega tungis maale ja küüditas rahva.

Egiptus tähendab muidugi ka geograafilist kohta. Nii et kui Iisraeli ähvardatakse Egiptusega, siis kõneleb see peale orjuse ka kohast, kuhu osa põgenikke välja jõuab, kui Assüüria vallutab maa. Nii võib öelda, et nende põgenike näol jõuab rahvas tagasi sinna, kust ta oli kord päästetud. Nad pidid minema Egiptusesse, kuna nad olid vaimulikus mõttes keeldunud pöördumast tagasi Jumala juurde.

Veel tasub tähele panna, et jutt Assüüria kuningast on seotud sellegagi, mida öeldi juba Ho 8:4: „Nad on seadnud kuningaid, aga mitte minu poolt; nad on seadnud vürste, aga mina ei teagi.” Rahvas oli siis kuningaid valides keeldunud küsimast Issanda tahet. Selle asemel oli ta korduvalt püüdnud tagada oma poliitilist turvalisust Assüüriale lootes,

makstes talle rahu säilitamise hinnaks suuri summasid. Seega oli rahvas Assüüriasse suhtunud tegelikult justnagu oma valitsejasse. Sellepärast tahtiski Issand talle anda, mis ta soovis. Assüüria kuningas pidi tõesti saama ka Iisraeli rahva valitsejaks, ja see valitseja ei kõhelnud viia tervet rahvast ahelates täiesti uutesse elukohtadesse, kus rahvas suurelt osalt ka otsa lõppes.

Nii andis Jumal rahvale, mida rahvas tahtis. Töötatud maa vabaduse asemele tulid vangistus, vaev ja surm. Harva me vist anname endale aru, et kõike seda tahame ja valime meiegi iga kord, kui lükkame tagasi Jumala kutse ja keeldume tegemast tema tahet.

Ka järgmine salm kirjeldab Jumala hülgamise tagajärgi.

11: 6

Siis, kui kohtuotsus täide viiakse ja vaenlaste armee juba maale tungib, ei ole rahva saatust enam võimalik muuta. Muidugi maitseb selles olukorras juba ka palve Issanda poole, aga see on hilja. Meil on inimestena millegipärast selline kummaline komme, et kui asjalood on meie meelest enam-vähem normis, siis me suurt Jumalale ei mõtlegi. Alles siis, kui hakkavad juhtuma ebaseeldivad asjad, tuleb äkki Jumal meelde. Siis hakkame nõudma, et ta seaks asjad jälle meie meele järgi.

11:7

See salm iseloomustab ilmselt väga tabavalt mitte ainult Hoosea kaasaegseid, vaid ka meidki. Nagu Hoosea ajal, nii ka tänapäeval kutsub Jumal oma rahvast mitmel ja mitmel moel, aga väga vähe leiab see kutse vastukaja. Kuidas on selles osas lugu sinuga? Enda puhul ma kahjuks küll näen, et tõesti nii see on. Väga raske on tulla välja oma harjunud rutiinist, et tõusta Jumala kutsel kõrgemale. Eks sedasama näita seegi, milline on osavõtt pühapäevastest jumalateenistustest.

Oleme Hoosea raamatust lugenud juba rohkem kui 10 peatüki jooksul, kuidas Jumal sel ajal, kui olud olid veel suhteliselt rahulikud, palus ja palus oma rahval kurssi muuta, kuna nende valitud kurss viis otse hävingu poole. Aga siis sellest ei hoolitud. Selleks ei paistnud olevat vajadust, sest kõik oli ju hästi. Inimesed arvasid, et nad ise teavad kõige paremini, mis on neile hea. Seepärast pidasid nad Jumala prohvetitki hullumeelseks ja naersid ta jutu välja. Nad olid justnagu muretu paadimeeskond lähenemas suurele joale. Kaldal olija püüdis neid hoiatada, et nad maale pöördusid, enne kui hilja on, aga nemad ainult naersid selle peale. Lõpuks, kui vool hakkas neid vältimatult hävingu poole vedama, hakkasid nad appi hüüdma, aga siis polnud enam midagi teha.

Hea sõber, kas pole suur arm, et meile on antud Hoosea raamat? Selle ääres võime õppust võtta, et mitte toimida nii, nagu lähinägelikud efraimlased. Selle asemel peaksime tegema nii, nagu käsib teha Hoosea kaasaegne Jesaja, hüüdes Issandat appi nii kaua, kui ta veel meid kutsub. Js 55:6 on nimelt üleskutse: „...”

Mis sõnumeid võib prohvet pärast sellist kohtukuulutust enam tuua? Ta on juba öelnud, et Kõigekõrgemgi ei aita enam, ehkki teda appi hüütaks. Miks Hoosea raamat ei lõpegi nende süngete kohtupiltidega?

Tõesti, raamat ei lõpe veel sellega. Tegelikult järgmised salmid hoopis üllatavad, isegi võtavad lausa tummaks.

11: 8-9

Äkitselt, keset karmi kohtukuulutust, kuuleme kõige armulisemaid sõnu: „Kuidas ma annaksin sinu ära, Efraim, loovutaksin sinu, Iisrael?” Siin läks ka kõneviis üle ainsuse kolmandalt isikult teisele – enne rääkis Issand „temast”, nüüd aga ütleb „sina”. Näib, nagu oleks Issand seniajani justkui ennast taltsutanud ja lugenud asjalikult seda, mis kohtutoimikus kirjas, nüüd aga otsekui tõstnud pilgu süüdistatavale ja öelnud talle otse: „Kuidas ma võiksin su ära anda!”

Külmale ja tundetule piibliuurijale teevad sellised Jumala omadused peavalu. Äkiline kohtuotsuse asendumine armastuse tunnistamisega ei sobi meie skeemidesse. Jumal tõesti üllatab meid ühtelugu. Sellise piiblikoha tahaks meelsamini jätta seletamata ja lasta tal kõnelda oma keelt sellest, kui imeline on Jumal ja kuidas ta tahab meile, patustele inimestele halastada.

Vaatame siiski neid salme natuke lähemalt. Kõigepealt, mida tähendab jutt Seboimist ja Admast? – Need olid linnad, mis hävisid koos Soodoma ja Gomorragega, aga mida ei nimetata sugugi nii sageli. Nende asukohta ei ole veel leitud, aga arvatavasti paiknesid nad Surnumere all, selle lõunapoolses otsas.

Need Issanda trööstivad sõnad kõnelevad arvatavasti Iisraeli saatusest pärast seda, kui kohtuotsused on täide viidud. Sellele viitavad otseselt ka sõnad „ma ei hävita *enam* Efraimi”. Ehkki kohtuotsust ennast ei saanud enam muuta, siis ometi sellest hoolimata kogu rahvast Issand ei hävita. Isegi pärast kohut on veel elu. Need salmid võivad viidata sellele Ajaraamatutes ära toodud asjaolule, et osa Iisraeli põhjariigi elanikest põgenes Juuda poolele, kus nad Assüüria küüditamiste õudustest pääsesid.

Seega jäi Iisraellastestki järele jääk, ehkki rahvas Assüüriast kunagi tagasi ei tulnud. Võib-olla sellepärast ei räägi Piibel ka kusagil Iisraeli kümnest kadunud suguharust, sest mõningad neist jäid siiski alles. Oli ju näiteks Pauluski Benjamini soost. Lk 2:36-s nimetatud naisprophet Hanna aga oli Aaseri suguharust. Jumal on üldse ajaloo jooksul näidanud, et ehkki rahvas paistab täielikult hävinevat, on ta ikka mingil viisil jääki elus hoidnud. Sellest, et Babüloonia vangipõlvest pääses eluga teisigi kui ainult Juuda suguharu liikmeid, räägitakse 1Aj 9: 1-3: „...”

UT-s räägib Iisraeli rahva jäägist ka Paulus Rm 11:5: „...”

Nii oleme Hoosea raamatu ääres näinud, et kohus pidi küll tulema, aga see ei tühistanud Jumala plaane. Tema arm on kohtutestki suurem.

11: 10-11

Need salmid kõnelevad Iisraeli tagasitulekust pagendusest. Aga kuidas on see võimalik, kui ajalooraamatud teavad rääkida, et Assüüriasse pagendatud ei tulnud sealt tagasi? Ka Piibel ei räägi kusagil rahva tagasitulekust Assüüriast, nagu tuldi tagasi Babülooniast.

Sellele on mitu seletust. Üks neist on seotud umbes 200 aastat hilisema ajaga, mil Juuda rahvas võis Pärsia kuninga Koorese määruse alusel oma kodumaale tagasi pöörduda. Nendega koos läks muidugi neidki Iisraellasi, kes olid olnud sundasumisel koos Juuda rahvaga ja kellest on juttu ka eespoolnimetatud Ajaraamatu kohas.

On muidugi võimalik, et sel ajal, kui Koorese määruse andis, kasutasid ka kaua aega Assüürias pagendatutena elanud Iisraeli rahva liikmed võimalust kodukanti tagasi pöörduda, ehkki neist midagi täpsemalt ei räägita.

Mõned on näinud neis salmides sedagi võimalust, et tagasipöördumine, millest Hoosea siin räägib, on suuremas osas alles teostumata. Sel juhul on mõtte selles, et siin räägitakse rahva vaimulikust tagasipöördumisest ehk tulemisest Jeesuse Kristuse juurde, kelle rahvas kord hülgas.

Rohkem ei taha ma nende salmide juures spekuloida. Tasub aga siiski tähele panna, et salmis 10 öeldakse, et iisraellased ei pööra oma Loojale selga, vaid hakkavad käima tema järel. Nad on justnagu koer, kes tuleb ringi kolamast saba jalge vahel oma peremehe juurde tagasi, kui too teda kutsub. Selline kartes ja värisedes tulemine on mõistetav, sest rahvas saab siis aru, kui kõvasti on ta Issanda vastu eksinud ja kuidas talle ometigi on lõpuks armu antud.

Parim, mida meiegi saame teha, on – pöörduda Issanda juurde tagasi. Eriti siis, kui oleme käinud väga halbadel teedel, kuid ometi tema armu läbi ellu jäänud, ja kui kuuleme nüüd tema kutset.

PKK1155 Ho 12:1 – 13:2

Õpi vähemalt ajaloost!

Hoosea raamatu 12. peatükis tuletatakse meelde ajalugu. Esimesed 3 salmi kirjeldavad siiski veel Hoosea kaasaega.

12:1

Iisraeli põhjariigile oli tüüpiline igasugune silmakirjalikkus, petlikkus ja Jumala unustamine, mistõttu kohtuotsus saabki langetatud. Seevastu kõlavad üllatavalt Juudale suunatud tunnustussõnad, eriti kui pidada meeles, et Hoosea raamatuski on Juuda kohta eespool antud päris kurje hinnanguid. Näiteks Ho 6:4 on kirjutatud: „...”

Erikeelseid piiblitõlkeid võrreldes näeb, et esimese salmi lõpuosa on tõlkijatele peavalu valmistanud. Seda näeb eriti hästi uuest rootsikeelsest tõlkest, kus salmi lõpuosa on jäetud üldse tõlkimata. 1933. aasta soomekeelne tõlge aga ütleb siin: „Juuda jookseb üha vabalt, hoolimata Jumalast, Pühast, Tõelisest.” Selle tõlke järgi siis ka Juuda ei hooli Jumalast. Samamoodi on seda salmi mõistetud ka paljudes teistes erikeelsetes tõlgetes. See on muidugi ka kooskõlas nii sellega, mis eespool öeldud, kui ka sellega, mida öeldakse järgnevalt.

Selle salmi raskuse tõttu on mõnedes piiblitõlgetes toetutud siinkohal Septuagintale. Seal öeldakse tõesti, et rahvast kutsutakse veel Issanda pühaks rahvaks.

On seega üsna põhjendatud arvata, et Hoosea tõstab siin, esimeses salmis esile nii Iisraeli põhjariigi kui ka Juuda mässamise.

12: 2-3

Tuule tagaajamine on kõnekas väljend. See tähendab tühje tegemisi, millest midagi ei tule. Ainult vale ja vägivald kasvavad. Efraim püüdis samaaegselt sõlmida lepinguid kahe suurriigiga, mis olid teineteise vastu tõusmas. Ei ole tarvis suurt tarkust nägemaks, et selline tulega mängimine ei tööta midagi head. See Efraimi reetlikkus toimibki sillana, kui Hoosea järgnevalt läheb tutvumistekonnale Iisraeli ja Juuda ühise ajalooga. Seega nii Efraim kui ka Juuda on Issanda ees kohtus. Nad mõlemad on petise Jaakobi järeltulijad ja Jaakobist järgnevalt räägitaksegi. Siiski on Efraimi patud Hoosea raamatus selgelt esiplaanil.

12:4

Need on kaks kõnekamat sündmust mõlema rahva esiisa elust. Issand tuletab rahvale meelde, et Jaakob tõukles oma vennaga juba emaihus. Mõnes tõlkes on öeldud koguni: „Juba emaüas Jaakob pettis oma venda.” Ei tea, kumb tõlge on parem, sest heebrea keel on väga konkreetne. Jaakob tähendab tõlkes kahte asja: petjat ja kannahoidjat. Nähtavasti tahab Issand selle väljendiga rõhutada, et Jaakob oli algusest peale oma iseloomult petlik. Sellepärast sattus ta hiljem ka oma venna Eesavi viha alla. Siis ta lahkus kodumaalt ja läks Laabani juurde, kust ta sai ka mõlemad oma naised. Sealgi oskas ta korraldada asjad nii, et paremad loomad Laabani karjast said temale. Tõsi küll, ilmselt olid Jaakob ja Laaban kaks teineteisele parajat.

12: 5-6

Siin tuletatakse meelde Jaakobi kahte kohtumist Jumalaga. Seejuures esimest neist mainitakse teisena, teist ja tähtsamat aga esimesena. Tõeline aruandepäev koitis Jaakobile Penueli juures, kus ta maadles Jumalaga. Seal sai ta ka uue nime „Iisrael”, mis tähendab „Issand võitleb”. Peetelis aga Jumal ilmus talle ja lubas teha temast suure rahva (1Ms 28:10-19). Pane tähele, et Hoosea rõhutab seda, kui ta kuuendas salmis ütleb Jumala kohta, et tema nimi on Issand. Hoosea kasutab siin Peeteli (Jumala koja) kohta selle õiget nime, mitte sõimunime Beet-Aaven (patu või kurjuse koda), nagu ta tegi oma raamatus eespool. Seda ilmselt selleks, et tuletada oma rahvale meelde, et Peetel oli esialgselt Issandale pühitsetud koht, nüüd aga kasutatakse seda ebajumalateenimise kohana. Sest Jaakob kohtus Peetelis Jumalaga, mitte kuldvasikaga.

Alles olles seda öelnud, esitab Hoosea rahvale kutse tulla tagasi sellesama Jumala juurde, keda teenis ka nende esiisa Jaakob ehk Iisrael.

12:7

Nende sõnadega ütleb Hoosea oma rahvale: „Kui sa tunnedki praegusel hetkel end olevat rohkem pettur Jaakob kui Issanda võitleja Iisrael, siis pea meeles, et ka sinu esiisa oli alles Jaakob, kui ta maale tuli.” Petlikkusse langenud Iisraeli rahvale pakutakse niiviisi võimalust pöörduda elava Jumala poole ja lõpetada kahele poole lonkamine.

Siin on soovitusel, mida Jumal oma rahvale sageli annab, ja mitte ilmaaegu. Esimene neist on: pöördu tagasi oma telki ehk sinna, kuhu sa kuulud. Liiga sageli me Jumala lastena unustame oma tõelise kuuluvuse ja kodu ning lihtsalt elame ja tegutseme. Nii aga võib elu kujuneda pigem sihituks ja juhuslikuks triivimiseks kui sihipäraseks eesmärgi suunas liikumiseks.

Teiseks: hoia osadust ja õigust. Läbi aegade on Jumala rahva hädaks olnud, et neid kahte asja ei osata hoida eriti Jumalaga. Jumalavaenulik keskkond kipub kergesti rikkuma neid mõlemaid. Osadus on asi, mis teeb inimese lähedaseks nii Jumalaga kui ka ligimestega, õigus aga annab osadusele õige aluse. Osadus võib nimelt olla ka patuste vahel, aga see on patuosadus, mitte õiguse osadus. Näiteks joodikud või ebajumalateenijad võivad üksteist väga hästi mõista ja omavahel hästi läbi saada.

Kolmas nõuanne kõlas: oota alati oma Jumalat. Sageli me ootame siin maailmas mitte Jumalat, vaid maiseid asju. Aga see, mida me ootame ja taotleme, näitab meie huvisid ja määrab meie liikumissuuna, samuti selle, mida me lõpuks saavutame ja kuhu välja jõuame. Mitte asjatult ei öelda, et unistustel on kalduvus täituda, seepärast unista õigetest asjadest!

12: 8-9

Piiblist selgub, et Jumal oli määranud maa endised elanikud kaananlased hävitamisele ebajumalateenistuse tõttu, mida nad harrastasid. Nüüd aga oli Iisrael saanud samasuguseks nagu varem kaananlased. Nad ei erinenud neist millegi poolest. Nad teenisid samu jumalaid ja harrastasid samasuguseid rituaale, nagu nemadki. „Tüssamine” seisneb siin selles, et Iisrael väidab end olevat sellest kõigest hoolimata ometi saanud päris hea elujärje. Nii võib ennast õigustada mõnigi pettur, kellel on pealegi õnnestunud tegutseda nii, et ta pole vahele jäänud. Muidugi on selline väide alusetu, ehkki seni polnud veel midagi hullu juhtunud. Tüssamise tagajärjed lihtsalt polnud veel kätte jõudnud. Ometi inimeste hulgast hinnatakse sellist tüssamist, mida Iisrael omale jõukust soetades oli kasutanud.

12:10

Iisraeli valele väitele, et ta polnud teinud Jumala vastu midagi valesti, vastab Jumal 10. salmis, alustades samade sõnadega, millega algavad ka Siinail antud 10 käsku: „Mina olen Issand, sinu Jumal.” See lause oli iisraellastele niisama tuttav, nagu meile Meie-Isa palve. Selle taustal on Jumala küsimus: „Kas selleks, kas sellise elu jaoks ma tõin teid Egiptusest töötatud maale? Kas selleks, et teiegi saaksite kaananlasteks?” Siis peab rahvas pöörduma tagasi sellesse ellu, mida ta sai tunda kõrbes ja mida ta nüüd harrastab pühi pidades. Tal tuleb jälle elada kodutuna, telkides.

Salmid 11-15 räägivad eriti prohveti ülesandest.

12:11

Jumal ütleb, et ta on saatnud oma rahvale sõnumeid prohvetite kaudu. Ta oli kasutanud inimestele rääkides ka nägemusi ja ilmutusi. Viimased võivad vahel olla mõistatuslikud, nagu olid ka Jeesuse tähendamissõnad. Võiksime küsida, miks. Kas Jumal ei oleks võinud rääkida selgemini? Oli ta ju andnud oma rahvale ka selgeid ja üksikasjalikke seadusi. Miks ta siis rääkis oma prohvetite kaudu justkui varjatult, mõistu?

Kõigepealt peab ütlema, et vähemalt see, mida Jumal Hoosea läbi on rääkinud, oli küll väga selge ja mõistetav. Meil on selle mõistmisega kohati raskusi suure ajalise ja kultuurilise vahemaa tõttu, aga seda probleemi Hoosea kaasaegsetel ei olnud. Kui aga Jumala jutt ongi vahel mõistatuslik, siis võib-olla on üks põhjus selles, et prohveti ülesanne oli äratada inimesed mõtlema. Ta tõi oma ajast esile asju ja näiteid, mis pidid panema inimesed aru saama, kuhu nad olid minemas. Prohveti tähtsaim ülesanne oli panna inimene kohtuma elava Jumalaga, kes ei suutu hoolimatult sellesse, kuidas inimesed elavad, vaid kes toob nad oma tegudega kohtu ette. Prohvet seega ei räägi niivõrd inimese mõistusele, vaid rohkem südametunnistusele. Kes tahtis Jumala tahet teada, see kuulis seda prohveti sõnadest küll.

Edasi nimetab Issand kohti, mida meelearandusest keeldumise tõttu ootab tema kohus.

12: 12

Gileadi päevad on juba loetud ja Gilgal pidi saama kihvannikuks. Gilead tähendas Jordani jõest ida pool olevat piirkonda, Gilgal aga oli lääne pool jõge, Jeeriko lähedal. Need kaks kohta koos kujutavad maa ulatust põhja-lõuna suunal, aga ka seda, et samasugust kurjust harrastati kõikjal. Seega pidi seesama saatus tabama nii lähedal kui ka kaugel olijaid. Maa pidi saama hävitatud.

12: 13-14

13. salm mõjub siin kummaliselt, sest selles meenutatakse Jaakobi elu – seda, kuidas ta kodunt põgenes ja Laabani juures teenis. Loogiliselt ja ajaliselt sobinuks see paremini juba pärast neljandat salmi. Millegipärast aga tahtis Hoosea seda ära tuua alles siin. Miks?

Süüria välju nimetatakse siin kõrvuti Egiptusega, sest neil on sarnane sisu. Mõlemas kõneldakse naise leidmisest võõralt maalt. Issand sai naise ehk rahva Egiptusest, Jaakob/Iisrael aga Süüriast. Jaakobil tuli loomi karjatada, Issand aga karjatas oma rahvast – nimelt oma prohveti Moosese läbi. Nii tahab Hoosea öelda, et Efraimi ja Jaakobi elul on selleski suhtes omad paralleelid. Aga Hoosea tahab öelda veel muudki: Jaakob ehk Iisrael pidi ise oma lambaid karjatama, et naist saada. Tal tuli teha oma tööd üksinda. Seevastu Jumal kasutas oma töös prohvetit. Ta oli kasutanud oma rahva karjatamisel Moosest, nüüd aga kasutas ta Hooseat – sama meest, kelle rahvas oli 9:7 tembeldanud hulluks. Seal nimelt öeldakse: „...”

12: 15

See salm näitab jälle kord, et Iisrael polnud oma kutsumise ajast ehk armuajast huvitatud. Rahvale on ohtlik olla ilma prohvetita, aga veelgi ohtlikum on jätta tähele panemata, mis Jumal prohveti läbi ütleb.

Hoosea 13. peatüki sõnumi võiks kokku võtta järgmiselt: Iisraeli rahvast palutakse veel kord vaadata tagasi ja õppida oma ajaloost. Seda tuleks teha selleks, et mõista, kes ta kord oli ja kelleks ta nüüd on saanud. Jumal otsekui tahaks öelda: „Vaata, mida kõike ma olen su heaks teinud, ja kui viletsalt sa oled osutanud tänu.” Kelles võiks Iisrael nüüd leida päästja? Jumalast mitte, sest Jumal tuleb oma rahvale kallale kui kiskja. Kuningast? Tedagi enam ei ole. Jääb üle vaid surm. Ilusad linnadki saavad hävitatud.

Juba eelmises peatükis tuletas Hoosea rahvale meelde ta minevikku – aega, mil Jumal valis Jaakobi ja tegi temast Iisraeli. Nüüd see teema jätkub.

Eelmistel kordadel olen juba nimetanud, et Hoosea räägib Joosepi pojast Efraimist kahes tähenduses. Mõnikord peab ta sellega silmas ainult üht Iisraeli rahva suguharu – seda, mis oli kujunenud Iisraeli põhjariigis kõige tugevamaks. Enamasti aga nimetab ta selle nimega tervet Põhjariiki. Efraimi suguharu tugevuse ja juhtiva positsiooni tõttu kasutatakse Efraimi nime sageli mujalgi VT-s kogu Iisraeli kohta. Nii on ka selles peatükis. Algul küll näib, et Efraimi all mõeldakse ainult sellenimelist suguharu, siis aga tähendab Efraimile antud sõna ka kogu ülejäänud Iisraeli. Teine põhjus, miks siin räägitakse Efraimist ja mitte kogu Iisraelist, on arvatavasti see, et Assüüria oli juba hakanud riiki vallutama ja suurema osa vallutanudki. Efraimi pealinn oli Samaaria, mis langes viimase Iisraeli linnana aastal 721 eKr.

Niisiis, siinkohal elatakse juba viimaseid hetki enne lõplikku hävingut. Ometi püüab Jumal kuni lõpuni äratada rahvast meelt parandama. Rahvas jääb aga kangekaelseks. Sedasama näeme päris kokkumapaneval viisil ka Ilmutusraamatus. Seda lugedes kordub väga sageli mõte, et Jumal on lubanud kõiki neid õudseid nuhtlusi ja õnnetusi selleks, et inimesed oma kurjadelt teedelt pöörduksid. Päris vapustav on lugeda Ilm 9: 20-21: „...”

Nagu näeme, räägitakse ka Ilmutusraamatus ebajumalate teenimisest, millest inimesed ei tahtnud loobuda isegi siis, kui häving oli juba ukse ees ootamas. Niisamuti läks ka Hoosea ajal. Kuigi õnnetus oli tabanud juba mitmeid suguharusid ja suur osa rahvast oli hukkunud, ei otsinud inimesed Jumala palet.

13:1

Efraim oli alguses tugev, nii et kõik austasid ja kartsid teda. Aga siis tuli langemine – tuli ebajumalate kummardamine, ja Efraim suri. Siin on päris vapustavalt kujutatud, mis juhtub, kui inimene pöörab elavale Jumalale selja ja hakkab teenima oma kätetöid. Ta lihtsalt langeb ehk sureb. Surm tähendab siinkohal vaimulikku surma.

13:2

Siin võib näha viidet ligi 200 aastat varem toimunud Jerobeam I üleastumisele, kui ta püstitas Peetelisse kuldvasika, võistlemaks Jeruusalemmas peetava jumalateenistusega. Jerobeam I ajal oli rahvas lõhestunud kaheks – põhjariigiks Iisraeliks ja lõunariigiks Juudaks. Sealt edasi olid neil kummalgi omad kuningad. See viis selleni, et need riigid võistlesid ja aeg-ajalt isegi sõdisid omavahel. Jerobeam I, kes oli pärast riigi lõhenemist esimene Iisraeli põhjariigi kuningas, rajas Peetelisse ennekõike poliitilistel kaalutlustel uue kultusekoha, kus teeniti kuldvasikat. Nii püüdis ta kindlustada riigi kultuslikku omapära ja iseseisvust. Seda sõnni siis Efraim suudles, jätkates oma patustamist.

Salmi lõpp annab meile mingi pildi sellest, kui kaugele oli kõiksugune ebajumalate kummardamine rahva jumala tahtest viinud. See oli riisunud rahvalt moraali. Olid võetud kasutusele isegi inimohvrid, mis sageli tähendasid nimelt laste ohverdamist. Nii olid poliitilised mängud, mis lühikeses perspektiivis näisid hea lahendusena, viinud lõpuks kogu rahva hävinguni. Jumala tahtest kõrvaleminek toob lõpuks alati endaga kaasa ka õnnetuse.

Kui palju aega meil selle tõe taipamiseks kulub?

PKK1156 Ho 13:3 – 14:10

Süli on avatud

Oletame, et oled leidnud inimese, keda armastad nii väga kui üldse võib armastada. Sa abiellud temaga ja tunned end õnnelikuna. Mõne aja pärast aga saad kuulda, et ta on saanud lapse kellegi teisega. Varsti jätab ta su avalikult maha ja kolib teise juurde elama. Mida sa sellises olukorras teeksid?

Terve Hoosea raamat on sellele küsimusele vastuseks. Hoosea raamatust oleme näinud, kuidas Hooseal tuli oma naise tagasisaamiseks pealegi maksta veel suur summa mehele, kes oli ta üle lõõnud. Selleksaamul skeemil põhineb kogu Hoosea raamat. Iisrael on olnud truudusetu naine, keda Jumal on korduvalt ja korduvalt anunud enda juurde tagasi tulema; vahepeal hoiatanud tulemas oleva hävingu eest ja siis jälle anunud. Iisrael aga on hooranud, teenides ebajumalaid – st oma käte saavutusi. Nendele on rahvas lootnud ja pööranud armastavale Jumalale selja.

Oleme Hoosea raamatut uurides jõudnud kahe viimase peatüki juurde. Neis peatükkides näeme jälle selgelt ühest küljest, millised tagajärjed on Jumala unustamisel, teisalt aga, kui väga armastav Jumal tahab oma truudusetut rahvast enda juurde tõmmata.

Terve Hoosea raamatu 13. peatükk, aga eriti ehk selle kolmas salm, on kogu Hoosea raamatus toodud prohvetlike kohtumõistmiste kulminatsioon. Tõsi küll, see ei ole kogu raamatu kulminatsioon.

13:3

See salm kujutab lausa poeetiliselt rahva hukkumist – Efraim on nagu hommikune pilv, kaste, aganad või nagu suits, mis väljub katuseunkast õue. Kõik need on asjad, mis hetkeks on, siis aga kaovad olematusse. Neil pole ka mingit väärtust, neist pole midagi kasu. Olen juba varemgi Hoosea raamatut uurides tõdenud, et Jumal laseb inimesel, kui ta meelt ei paranda, minna lõpuni teel, mille ta on valinud. Seesama tõde kordub jälle. Mõte on selles, et

ebajumalateenimine toob kaasa oma karistuse: sa kummardad olematut, sa ei saa olematust midagi ja nii muutud sa ka ise olematuks – sa kaod nagu suits õhku.

Salmides 4-8 jätkub kohtukuulutus.

13: 4-8

Kas võib veel selgemalt näha seda suurt erinevust, mis valitseb Piibli Jumala ja üldiselt levinud arusaama vahel Jumalast? Jumal tõesti ei ole hoolimatu ja alati kannatlik pealtvaataja.

Loetud lõik algab samade sõnadega nagu 10 käsku 5Ms 5: 6-7: „...” Nii viitab neljas salm otseselt kuulekusele Jumala käskudele, millest rahvas aga üle astus.

Piiblis esineb sageli mõte, et Jumal on püha vihaga. Näiteks 2Ms 20: 4-5 kasutatakse neid sõnu 10 käsu andmise puhul: „...”

Meil on vahel raske mõista, mida see püha viha õieti tähendab. Selle peatähendus on armukadedus. Aga muidugi ei ole siin tegemist samasuguse tunnete meelevalda sattumisega nagu inimese armukadeduse puhul. Küsimus on hoopis selles, et Jumal tahab viimseni pidada kinni inimesest, kes on talle väärtuslik. Ta tahab kuuluda temaga lahutamatu kokku, nii et sinna vahele ei mahuks ühtegi osadust rikkuvat tegurit. See ei ole meie inimlik kadedus, viha või pahatahtlikkus, samuti mitte jahe hoolimatus.

Jumala kohtuotsused ei ole ka meelevaldsed, ehkki need võivad meile tunduda päris karmid, nagu võib näha näiteks 8. salmis pildist, kuidas emalõvi kisub oma saaki. Rahvas on rikkunud lepingu, mis ta oli Jumalaga sõlminud. Sellepärast pidi ta ka lõikama seda, mida oli külvanud. Läbi kogu Hoosea raamatu oleme näinud, kuidas Jumal on mitmel viisil rahvast üles kutsunud oma kurjadelt teedelt pöörduma. Kord on ta püüdnud meid kuuldele saada (8:12; 11:2), kord püüdnud raputada meie kangekaelsust (4:16; 11:7), kord rebinud maha meie kergemeelsust (5:4). Aga ennekõike tahab ta saada meid oma kurjadelt teedelt pöörduma sellepärast, et ta ei tahaks kuidagi oma kohtuotsuseid täitmisele pöörata (11:8). Ta tahab, et rahvas vähemalt kohtuotsuseid kuulates tuleks ometi lõpuks mõistusele (5:13-15 ja terve 14. peatükk) ja pöörduks tema juurde tagasi.

Küllap mäletad Hoosea raamatu kolme esimest peatükki. Neis jutustatakse, kuidas Hoosea võttis endale liiderliku naise. Naine sai lapsi teisele mehele ja Hoosea pidi tema eest lõpuks veel maksma, et ta endale tagasi saada. Oleme nüüd näinud, kui hästi kujutab Hoosea abielu kogu Hoosea raamatut. Jumal on tõesti valmis tegema ükskõik mida, et oma rahvas enda juurde tagasi tõmmata.

Kui mõelda üldse Jumala kohtumõistmistele, siis Hoosea on selle kohta kindlasti õpetanud midagi uut nii sinule kui minulegi. Jumal ei ole tõesti selline ülevalt suurendusklaasiga vaatav kohtunik, kes kullipilgul jälgiks iga meie eksitust, valmis selle eest karistama. Vastupidi. Ta vaatab kahetsusega meie nõrkusi. Nähes, kuidas keegi läheb vales suunas, kutsub ta teda hellalt enda juurde tagasi pöörduma. Kui kutsutu ei kuule, siis kordab ta kutset mitmel korral, oodates kogu aeg tagasipöördumist. Alles paljude armulike kutsete järel hakkab ta ütlema, millised tagajärjed on sellel inimese enda valitud teel. Lõpuks ütleb ta sedagi, et seal ei ole oodata midagi peale surma. Aga ta on üha valmis vastu võtma igaüht, kes pöördub.

Seda kõike tuleb meil meeles pidada, lugedes eriti 13:8-t, kus Jumal kirjeldab end kui kiskjat metsalist. Sellelegi kohtukuulutusele on eelnenud suur hulk kutseid ja pakkumisi tulla tagasi hukatusse viivalt teelt. Iisrael aga paraku ei tahtnud. Seega oli tal järel üksainus võimalik tee, mis viis surma. Hoosea raamat on näidanud meile Jumala ääretut

pikameelsust. See ületab kõik inimlikud mõõdupuud ja määrad. Aga see räägib ka sellest, et ükskord kutsumine lõpeb – siis, kui Jumala poolt on kõik võimalik tehtud, aga inimene pole sammugi Jumala suunas teinud.

13:9

Iisrael oleks võinud tulemas olevast hävingust pääseda. Kõikvõimsa Jumala ainus sõna oleks olnud piisav, et muuta olukorrad teistsugusteks. Aga rahvas tõusis tema, oma ainsa abi vastu. Nii siis Jumal, kes oleks hea meelega tahtnud oma rahvast aidata, saab talle kohtumõistjaks.

Samasuguses olukorras on ka kogu meie kaasaegne maailm. Kui jätkub suund Jumalast eemale, siis saab selle tulemuseks olla ainult häving, ehkki see ei ole mingil juhul Jumala soov.

13: 10-12

Siin tuletatakse rahvale meelde, kuidas ta Jumala hoiatustest hoolimata tahtis endale tingimata kuningat saada, nagu oli teistel, võõrastel rahvastel. Nüüd on seegi inimlik tugi kadunud. Jutt kuningast kujutab ühtlasi ka Iisraeli arvatud sõltumatust – ta ei vajanud enda arvates omale kuningaks Jumalat, vaid endi hulgast valitud valitsejat. Nii oli rahvas jälle Jumala tahte vastu hakanud. Muidugi olid tal sellega parimad kavatsused, nagu on inimestel ikka, kui nad toimivad nii, nagu neile endile parem ja õigem tundub. Paraku, paljalt head kavatsused ei taga päästet siis, kui olukorrad tõsiseks lähevad.

13:13

Pilt lapsest, kes peaks hakkama sündima, kuid jääb siiski sündimata ja siis sureb oma emaüsas, on üsna tabav võrdlus selle kohta, mis Iisraelis on toimunud. Iisrael oli kinnitanud endale, et ta suudab korraldada oma elu ilma Jumalatagi. Selleks oli ta kindluse mõttes seadnud sisse kuningavõimugi. Ent otsustavatel hetkedel oli see arvamus osutunud petlikuks. Ta ei suutnudki seda, mida oli arvanud. Nii pidi emaüsk – see tähendab, enda valitud tee – saama talle hauaks.

Pilt sündimisest, mis oleks pidanud aset leidma, kujutab ühtlasi suurepäraselt Jumala pakutud võimalust omandada täiesti uus elu. Ka Jeesus ütles Jh 3:3: „...” Jumal sünnitab inimese ülevalt ning annab talle uue elu siis, kui inimene tema kutset kuuleb ja sellele vastab. Kui ta selle tähelepanuta jätab ja mööda laseb minna, siis võibki piltlikult öelda, et ta „ei asunud õigel ajal emakasuudmesse.” Nii ei saanud Jumal teda ka ellu aidata, ülevalt sünnitada. Selle tagajärjeks on muidugi (vaimulik) surm. Vaimulikult surnud inimene aga ei suuda iial Jumalale meelepärane olla.

13: 14

Oleme Hoosea raamatus juba harjunud sellega, et kõige karmimatele kohtukuulutustele võivad juba järgmisel hetkel järgneda kõige imelisemad armutõotused. Kas nii on ka siin, 14. salmis? Kogu salmi hoolikalt lugedes näeb, et ilmselt siiski mitte. Siin ei töötata lunastust, vaid kutsutakse surma, et ta saaks kätte oma õigustatud saagi. Ehk nagu ütleb Paulus Rm 6:23: „Sest patu palk on surm.” Kui meelt ei parandata, siis muud võimalust lihtsalt pole. Kuna Efraim pole sündinud, hoolimata Jumala katsetest teda sünnitada, nagu nägime eelmises salmis, siis jääb tõesti üle küsida ainult, kus on surm – tehku oma töö ära.

Aga UT-i valgel on ajal ka hoopis teine väljavaade. Nimelt, kui surm on tulnud ja oma töö teinud, siis astub lavale Issand, kes on surma võitnud. Siin tasub meelde tuletada ap. Pauluse sõnu 1Kr 15:54-55. Seal ta tsiteerib ka seda Hoosea raamatu salmi: „...”

Eespool tuletasin meelde Pauluse sõnu Rm 6: 23: „Sest patu palk on surm.” Ent see oli ainult lause esimene pool. Teine pool kõlab: „... aga Jumala armuand on igavene elu Kristuses Jeesuses, meie Issandas.” Nii võib selles Hoosea raamatu salmis näha ka töötust selle kohta, mis Jeesuses Kristuses sai tõelisuseks. Sellepärast apostel Paulus nii võimsalt rõõmustab. Surmale ei kuulu viimane sõna.

Kahes järgmises salmis on jälle kord kirjeldatud Iisraeli ja eriti Samaaria saatust.

13:15 – 14:1

Idatuul, mis tõuseb kõrbest, tähendab muidugi idast tulevat Assüüriat, kes aastal 721 vallutas Samaaria ja viis rahva asumisele, kust see enam tagasi ei tulnudki. 15. salmis on ka sõnademäng: „Kuigi ta vendade keskel kannab vilja, nagu ta nimigi tähendab, seisab tal ees kaevu kuivamine ja allika tahenemine ning kogu varanduse riisumine.

14. peatüki alguses kirjeldab Hoosea seekord varjamatult, mida on oodata: kedagi ei säästeta – isegi mitte väikesi lapsi ega rasedaid naisi. Assüürlased olid tõesti oma tooruse poolest väga kuulsad.

Nende õudsete väljavaadete peale muutub Hoosea raamatus jälle kord pilt.

14: 2-4

Jälle kord pakub Issand lepituskätt: „Pöördu, Iisrael, Issanda, oma Jumala juurde!” Ta ütleb lausa ette, milliste sõnade ja otsustega tasuks rahval oma Jumala poole pöörduda. Tuli ainult jätta oma tühjad jumalad ja tulla. Tuli oma väärtused ja lootused otsustavalt ümber hinnata. Siin võib muide näha Hoosea kaasaegse Aamose erinevust, võrreldes Hooseaga. Aamose sõnumi võiks võtta kokku lausega: „Pöörduge, sest teid ootab hävitus! Seevastu Hoosea ütleb: „Pöörduge, sest teie selja taga on Jumal, kes teid ootab!”

See on päris hea pilt selle kohta, mida pöördumine ehk usule tulek tähendab. See tähendab lihtsalt isevalitud tee ja isetehtud jumalate hülgamist ja pöördumist tema poole, kes meid on teinud ja patu võimust lunastanud. Luuka kirjeldus kadunud pojast annab edasi asja tuuma: „Aga kui ta alles kaugel oli, nägi isa teda ja tal hakkas hale ning ta jooksis ja langes poja kaela ja andis talle suud.” Koju pöörduja võeti rõõmsalt ja tingimusteta vastu. Pöördumine tähendab nõustuda lasta taevasel Isal end kallistada.

Neljas salm kannab veel ka sügavamat ja väga võimast sõnumit. Seal nimelt pöördatakse tagasi raamatu algusse. Küllap mäletad veel, mis oli Hoosea naise tütre nimi: Lo-Ruhama, tõlkes „ei ole halastust” või „ei ole armastust”. Nüüd aga öeldakse meile: „sest sinu juures leiab ka vaeslaps halastust.” Heebrea keeles on siin kasutatud sama sõna nagu raamatu alguseski – ruham. Nii on sellest, kellele polnud halastatud, saanud see, kellele on halastatud ja keda armastatakse – Ruhama.

Salmid 5-8 on imelised lugeda.

14: 5-8

Ühe hetkega asendub kogu kõle pimedus särava päikesepaistega. Kuuleme, kuidas Issand kinnitab: „mina parandan”, „mina armastan”, „mu viha pöördub nendelt ära”. Neis salmides töötatakse kolmekordset õnnistust:

1. Uuendus. Sellest kõnelevad kaste, lilleke, kaunidus, lõhn ja kaitsev vari.
2. Püsivus. Sellest kõneleb Iisraeli sügavale juurdumine.
3. Vägi. Sellest kõnelevad levivad võsud ja kaunis õitsemine.

Kõik need pildid koos kõnelevad elust, mis täidab kõik. Surm on tõesti neelatud ja võit saavutatud!

14:9

Mida kõike küll sisaldab see 9. salm! See on Jumala viimane hüüd oma rahva poole. Kuidas võid sa enam mõeldagi oma ebajumalakujudele? Mina annan sulle kõik, mida sa vajad. Efraim, sina, kes sa oma nime järgi oled viljakas, minult tuleb sinu vili! Ainult mina saan sulle vilja kanda.

Sellega lõpeb Jumala kutse.

Raamatu viimane salm on lugejale suunatud sõnum.

14:10

Raamat lõpeb ilma teatamata, mis siis hiljem juhtus. Lõpp on lahtine. Siit ei saa me teada, mida Jumala viimane pöördumine korda saatis. Pall jäi Iisraelile.

Aga pall jäi ka meile. On ju viimase salmi pöördumine ülemaailmne – Jumala pakkumine on endiselt jõus. Tema teed on sirged. Küsimus on selles, kas me tahame käia tema sirget teed või on meie oma teed me meelest parimad. Hoosea sõnad ei ole mõeldud ainult tema kaasaegsetele. Ta on avanud meie silme ees sellise Jumala armastuse pildi, mida me poleks võinud pidada võimalikuks. Selles on meilegi osutatud tee, mida käia. Jumala süli on avatud. Kas me tahame lasta tal haarata end oma embusse?